

จังหวัดอุบลราชธานี

CHANGWAT UBON RATCHATHANI

CHANGWAT UDON THANI

จังหวัดอุดรธานี

แนวทางการจัดทำกฎหมาย ที่มีแผนที่ท้าย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

คำนำ

โดยที่กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่กำหนดให้ต้องมีแผนที่ท้ายกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบหลายฉบับ และโดยที่การกำหนดให้มีแผนที่ท้ายในกฎหมายนั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดพื้นที่ที่จะใช้บังคับกฎหมายและแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งและขอบเขตของพื้นที่ดังกล่าวอย่างชัดเจนไว้ในแผนที่ท้าย เช่น ร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายซึ่งออกตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ แผนที่ท้ายจะกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนว่าอยู่ในท้องที่ใดและมีรูปร่างหรือขนาดเช่นใด ด้วยเหตุนี้ แผนที่ท้ายกฎหมายจึงมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าสาระหรือเนื้อหาของกฎหมาย อย่างไรก็ตาม โดยที่ร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายทั้งในระดับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติต่าง ๆ ดำเนินการโดยส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐต่าง ๆ ซึ่งมีแนวทางการจัดทำหรือแนวปฏิบัติที่แตกต่างกันทำให้แผนที่ท้ายมีรูปแบบ รายละเอียด หรือการใช้เครื่องหมายสัญลักษณ์ รวมถึงการใช้ข้อมูลที่แสดงในแผนที่ท้ายแตกต่างกัน นอกจากนี้ จากการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่าร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายอาจมีขึ้นได้ทั้งในกรณีที่กฎหมายแม่บทกำหนดให้กฎหมายลำดับรองนั้นต้องประกอบด้วยแผนที่ท้าย และในกรณีที่กฎหมายแม่บทไม่ได้กำหนดไว้โดยตรง แต่การปฏิบัติการหรือดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบประสงค์จะให้แผนที่ท้ายกฎหมายเพื่อแสดงให้เห็นถึงขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมายแต่ละฉบับอย่างชัดเจนอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้ปฏิบัติและประชาชนผู้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย เช่น กรณีประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นต้น

กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้จัดทำแนวทางการจัดทำกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายฉบับนี้ขึ้น โดยมีเนื้อหาประกอบด้วย ๓ ส่วน ได้แก่ (๑) หลักการและประเภทของกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย (๒) รูปแบบกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย และ (๓) การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย ซึ่งเอกสารฉบับนี้จะแสดงรูปแบบการร่างกฎหมายระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัติต่าง ๆ โดยนำแนวทางที่ใช้การตรวจพิจารณาเป็นการภายในของกองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของกฎหมายให้เป็นปัจจุบัน เนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขกฎหมายที่ต้องมีแผนที่ท้ายหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ และพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ พร้อมทั้งนำสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ความเห็นของคณะกรรมการกฤษฎีกา และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งหมายที่จะให้เอกสารฉบับนี้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานและการศึกษาเรียนรู้แก่บุคคลทั่วไปและเป็นเครื่องมือสนับสนุนการร่างกฎหมายให้กับผู้ปฏิบัติงานร่างกฎหมาย ทั้งที่เป็นบุคคลภายนอกและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ทั้งนี้เพื่อให้ร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายที่จัดทำขึ้นมีความถูกต้องทั้งในส่วนโครงสร้าง เนื้อหา การใช้ถ้อยคำ และรูปแบบที่มีมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งยังสามารถนำไปปรับใช้กับกฎหมายอื่นที่มีแผนที่ท้ายในลักษณะทำนองเดียวกันกับกฎหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ด้วย

กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม ๒๕๖๓

คำนำ

๑. หลักการและประเภทของกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๑.๑ หลักการของกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย	๑
๑.๒ กรณีที่การตรากฎหมายจำเป็นต้องมีแผนที่ท้าย	๑
๑.๒.๑ กรณีเนื้อหาสาระของกฎหมายจำเป็นต้องมีแผนที่ท้าย	๑
๑.๒.๒ กรณีที่กฎหมายแม่บทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่าการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้นต้องตราเป็นกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย	๒
(๑) กรณีที่ให้ตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายเป็นพระราชบัญญัติ	๒
(๒) กรณีที่ให้ตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายเป็นกฎหมายลำดับรอง	๓
๑.๓ กรณีที่กฎหมายแม่บทไม่ได้บังคับว่าจะต้องมีแผนที่ท้ายแต่ในการตรากฎหมายเพื่อปฏิบัติการมีการจัดทำแผนที่ท้ายด้วย	๘
๑.๓.๑ กรณีกฎหมายแม่บทบางฉบับกำหนดให้การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์	๘
๑.๓.๒ กรณีกฎหมายที่กำหนดการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐและที่ดินบางประเภทและการถอนสภาพประเภทที่ดินของรัฐ	๑๐
(๑) กฎหมายที่กำหนดการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐและที่ดินบางประเภทประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	๑๐
(๒) กฎหมายที่กำหนดการถอนสภาพประเภทที่ดินของรัฐ	๑๑
(๓) กรณีกฎหมายกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	๑๒
(๔) กรณีการกำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ	๑๓

๒. รูปแบบกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๒.๑ แบบกฎหมาย	๑๔
๒.๑.๑ หลักการเขียนท้องที่การปกครอง	๑๔
๒.๑.๒ หลักการเรียงลำดับท้องที่การปกครอง	๑๕
๒.๑.๓ แบบการร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย	๑๕
(๑) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนฯ (กรณีการชลประทาน)	๑๕
(๒) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน (กรณีสร้าง/ขยาย/สร้างและขยายทาง หรือทางรถไฟ)	๑๗
(๓) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน	๒๖
(๔) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม	๒๘
(๕) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีป่าเดียว)	๓๐

(๖) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีหลายป่า)	๓๒
(๗) พระราชกฤษฎีกาขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีป่าเดียว)	๓๔
(๘) พระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีป่าเดียว)	๓๖
(๙) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)	๓๘
(๑๐) พระราชกฤษฎีกาขยายเขตอุทยานแห่งชาติ (กรณีหลายป่า)	๔๐
(๑๑) พระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)	๔๒
(๑๒) กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)	๔๔
(๑๓) กฎกระทรวงเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)	๔๕
(๑๔) กฎกระทรวงกำหนดทางน้ำชลประทาน ที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน	๔๖
(๑๕) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน	๔๙
(๑๖) พระราชกฤษฎีกาก่อนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (กรณีถอนสภาพทั้งแปลงหรือบางส่วน)	๕๑
(๑๗) พระราชกฤษฎีกาก่อนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ (กรณีการถอนสภาพทั้งแปลงหรือบางส่วน)	๕๕
๒.๒ แบบแผนที่ทำกฎหมาย	๖๐
๒.๒.๑ การจัดวางแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในแผนที่ทำ	๖๐
๒.๒.๒ การระบุรายละเอียดในแผนที่ทำ	๖๒
(๑) ชื่อร่างกฎหมาย	๖๒
(๒) เส้นกันระหว่างชื่อแผนที่ทำฯ กับมาตราส่วน	๖๒
(๓) มาตราส่วน	๖๒
(๔) บาร์สเกล	๖๓
(๕) พิกัด	๖๔
(๖) กรอบ	๖๕
(๗) สัญลักษณ์การกำกับทิศ	๖๖
(๘) เครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่และคำอธิบายเครื่องหมาย	๖๖
(๙) การเขียนชื่อท้องที่ในแผนที่	๘๑
๒.๒.๓ รายการเฉพาะที่ปรากฏในแผนที่ทำกฎหมายบางเรื่อง	๘๒
(๑) กรณีแผนที่ทำพระราชกฤษฎีกาโอนที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์	๘๒
(๒) กรณีแผนที่ทำพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/ เขตอุทยานแห่งชาติ ขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/ เขตอุทยานแห่งชาติ หรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/ เขตอุทยานแห่งชาติ	๘๓
(๓) กรณีแผนที่ทำพระราชกฤษฎีกาก่อนสภาพที่ดิน อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน/ แผนที่ทำพระราชกฤษฎีกาก่อนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติ	

ของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ	
ของที่ราชพัสดุ	๘๔
๒.๒.๔ การจัดทำแผนที่ด้วยระบบภูมิสารสนเทศ	๘๕
 ๓. การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย	
๓.๑ การตรวจสอบร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย	๘๗
๓.๑.๑ การตรวจสอบกับทำเนียบท้องที่ กรมการปกครอง	๘๗
๓.๑.๒ การตรวจสอบเส้นทางคมนาคม	๘๘
๓.๑.๓ การตรวจสอบเขตท้องที่การปกครอง เส้นทางคมนาคม	
และรายละเอียดอื่นกับแผนที่ทหาร	๙๒
(๑) ลักษณะของแผนที่ทหาร	๙๒
(๒) วิธีใช้แผนที่ทหาร	๙๖
๓.๑.๔ การตรวจสอบกับผังเมืองรวม	๙๙
๓.๑.๕ การตรวจสอบกับแผนที่กรุงเทพมหานครและแผนที่รายเขต	๙๙
๓.๒ การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS)	
มาใช้ในการตรวจพิจารณากฎหมายที่มีแผนที่ท้าย	๙๙
๓.๒.๑ การตรวจสอบเขตการปกครอง	๑๐๐
๓.๒.๒ การตรวจสอบระบบหมายเลขทางหลวง	๑๐๑
๓.๒.๓ การตรวจสอบการทับซ้อนกับพื้นที่ตามกฎหมายอื่น ๆ	๑๐๒
(๑) วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบการทับซ้อน	๑๐๒
(๒) วิธีการตรวจสอบ	๑๐๓
(๓) แนวทางการดำเนินการเมื่อพบการทับซ้อนของแนวเขต	
ตามแผนที่แนบท้ายของกฎหมายต่างฉบับ	๑๐๔
๓.๓ การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวกับการร่างกฎหมาย	
ที่มีแผนที่ท้าย	๑๐๖
๓.๓.๑ แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย	๑๐๖
๓.๓.๒ หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	
ให้ได้ข้อยุติก่อน	๑๐๗
๓.๓.๓ แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาที่มีเงื่อนไขเวลา	
การใช้บังคับ	๑๐๗
๓.๓.๔ แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกา	
กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชบัญญัติ	
ว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒	๑๐๘
๓.๓.๕ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการก่อสร้างถนน หรือกระทำการใด ๆ	
ตามบริเวณชายแดน	๑๐๙
๓.๓.๖ แนวทางพิจารณาการก่อสร้างถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ	
และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า	๑๐๙
๓.๓.๗ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ	

มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐๐ (One Map)	๑๑๑
๓.๓.๘ แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการร่างพระราชกฤษฎีกา เกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณา ของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือคณะกรรมการตรวจสอบ ร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรี	๑๑๓
๓.๔ แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐๐ (One Map)	๑๑๓

กฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๑. หลักการและประเภทของกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๑.๑ หลักการของกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

การตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดเขตบริเวณพื้นที่ในการใช้บังคับกฎหมายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง พร้อมกับแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับที่ตั้งและขอบเขตของพื้นที่ดังกล่าวอย่างชัดเจนไว้ในแผนที่ท้าย เพื่อให้ทราบถึงการใช้บังคับกฎหมายในเรื่องนั้นว่าครอบคลุมบริเวณพื้นที่ส่วนใดบ้าง เช่น การกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ การกำหนดเขตพื้นที่อุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ การกำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ การกำหนดเขตพื้นที่เพื่อดำเนินกิจการขนส่งมวลชนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๔๐ และการโอนกรรมสิทธิ์ที่วัด ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ศาสนสมบัติกลางตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕

การจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมายอาจมีขึ้นได้ทั้งในกรณีที่การตรากฎหมายจำเป็นต้องมีแผนที่ท้าย และในกรณีที่กฎหมายแม่บทไม่ได้บังคับไว้โดยตรงแต่การปฏิบัติการหรือดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ทำให้ต้องมีแผนที่ท้าย ซึ่งแยกพิจารณาออกได้ ดังต่อไปนี้

๑.๒ กรณีที่การตรากฎหมายจำเป็นต้องมีแผนที่ท้าย

๑.๒.๑ กรณีเนื้อหาสาระของกฎหมายจำเป็นต้องมีแผนที่ท้าย

กรณีนี้เป็นกรณีกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติที่ตราขึ้นตามวัตถุประสงค์เฉพาะเรื่องซึ่งได้บัญญัติให้ต้องมีแผนที่ท้ายเพื่อกำหนดรายละเอียดของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยการตรากฎหมายต้องกำหนดเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายนั้น เช่น การกำหนดเขตจังหวัดทางทะเลในอ่าวไทยตอนใน ซึ่งเป็นอ่าวประวัติศาสตร์และน่านน้ำภายในของประเทศไทยให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการปกครองและความสะดวกของประชาชนตามพระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ. ๒๕๐๒ หรือการกำหนดพื้นที่ในบริเวณที่กำหนดของไหลทวีปของประเทศไทยและประเทศมาเลเซียในอ่าวไทย เพื่อแสวงประโยชน์จากทรัพยากรในพื้นที่ดินใต้ทะเลโดยองค์กรร่วมไทย - มาเลเซีย ตามพระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย - มาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้น

ตัวอย่างเช่น

- พระราชบัญญัติกำหนดเขตจังหวัดในอ่าวไทยตอนใน พ.ศ. ๒๕๐๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๖/ตอนที่ ๙๒/หน้า ๔๓๐/๒๙ กันยายน ๒๕๐๒)

- พระราชบัญญัติองค์กรร่วมไทย - มาเลเซีย พ.ศ. ๒๕๓๓ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๐๘/ตอนที่ ๑๑/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๒๒ มกราคม ๒๕๓๔)

๑.๒.๒ กรณีที่กฎหมายแม่บทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้นต้องตราเป็นกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

กรณีนี้เป็นกรณีทั่วไปสำหรับการตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้าย กล่าวคือ กฎหมายแม่บทที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปแก่การใด ซึ่งแม้จะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ กระบวนการและกลไกต่าง ๆ ไว้แล้วก็ตาม แต่อำนาจการดำเนินการหรือปฏิบัติการตามกฎหมายดังกล่าวในบางกรณีมิได้เกิดขึ้นในทันที หากจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้มีการกำหนดบริเวณพื้นที่ที่จะดำเนินการหรือปฏิบัติการตามกฎหมายนั้นเสียก่อน โดยกฎหมายแม่บทจะบัญญัติไว้ในกฎหมายนั้นเองว่า การที่หน่วยงานผู้มีหน้าที่ปฏิบัติการตามกฎหมายจะมีอำนาจดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของตนในพื้นที่ใดได้ก็ต่อเมื่อมีการตรากฎหมายเฉพาะอีกฉบับหนึ่งขึ้นมาเพื่อกำหนดเขตพื้นที่เสียก่อน จึงทำให้หน่วยงานจำเป็นต้องจัดทำกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายขึ้นตามที่กฎหมายแม่บทบัญญัติไว้ และนำเสนอผ่านกระบวนการตรากฎหมายเพื่อใช้บังคับเป็นกฎหมายต่อไป

สำหรับรูปแบบของกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายที่จะตราขึ้นนั้น อาจกำหนดให้ตราเป็นพระราชบัญญัติหรือเป็นกฎหมายลำดับรองก็ได้ ขึ้นอยู่กับสาระของการใช้บังคับกฎหมายในเรื่องนั้น ๆ แต่มีกฎหมายแม่บทบางฉบับที่บัญญัติให้มีการตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายทั้งที่เป็นพระราชบัญญัติและกฎหมายลำดับรอง เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้การกำหนดเขตที่ดินที่ต้องเวนคืนเป็นของรัฐ ต้องตราเป็นพระราชบัญญัติและหากเป็นการกำหนดเขตเพื่อให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปสำรวจพื้นที่ที่จะดำเนินการเวนคืนต้องตราเป็นพระราชกฤษฎีกา เป็นต้น กฎหมายที่บัญญัติให้การตรากฎหมายเป็นพระราชบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรองโดยต้องมีแผนที่ท้ายนั้น สามารถแยกพิจารณาได้ ดังนี้

(๑) กรณีที่ให้ตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายเป็นพระราชบัญญัติ

กฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดให้มีการตรากฎหมายในลักษณะนี้ เช่น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๒๐ ในกรณีที่ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์ที่จำเป็นสำหรับกิจการขนส่งมวลชนแล้ว แต่พนักงานเจ้าหน้าที่และเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์ไม่อาจตกลงกันได้ในเรื่องการกำหนดลักษณะภาระในอสังหาริมทรัพย์หรือในเรื่องเงินค่าทดแทน ซึ่งมีใช้กรณีตามมาตรา ๑๔ ให้ตราพระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน โดยให้ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นที่ต้องตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ และลักษณะของภาระในอสังหาริมทรัพย์ พร้อมทั้งรายชื่อเจ้าของหรือผู้ครอบครองโดยชอบด้วยกฎหมายซึ่งอสังหาริมทรัพย์

ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดงเขตที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นที่ต้องตกอยู่ภายใต้ภาระในอสังหาริมทรัพย์ ตำแหน่ง ระดับ เนื้อที่ และบริเวณที่ต้องใช้เพื่อกิจการขนส่งมวลชนอย่างชัดเจนไว้ท้ายพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง และให้ถือว่าแผนที่หรือแผนผังเป็นส่วนหนึ่งของพระราชบัญญัตินั้น

เขตที่ดินนั้นต้องปักหลักหมายเขตไว้โดยชัดเจนก่อนที่จะออกพระราชบัญญัติ

ตัวอย่างเช่น

พระราชบัญญัติกำหนดภาระในอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน
โครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายเฉลิมรัชมงคล ในท้องที่เขตห้วยขวาง เขตวัฒนา และเขตสาทร
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๕ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๙/ตอนที่ ๑๐๓ ก/หน้า ๑ /๓๑ ตุลาคม
๒๕๕๕)

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๘ ในกรณีที่เจ้าของรายใดไม่ตกลงซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๒๕	
ให้ดำเนินการตราพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ต่อไปโดยเร็ว	
ฯลฯ	ฯลฯ

หมายเหตุ : ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายเป็นพระราชบัญญัติ
โดยอาศัยอำนาจของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(๒) กรณีที่ให้ตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายเป็นกฎหมายลำดับรอง

โดยทั่วไปแล้ว กฎหมายแม่บทมักกำหนดให้มีการตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้าย
ในรูปแบบกฎหมายลำดับรอง โดยอาจให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือกฎหมายระดับ
อนุบัญญัติอื่น ๆ (ซึ่งรูปแบบกฎหมายที่มักนำมากำหนดให้ใช้คือ พระราชกฤษฎีกา)

กฎหมายที่มีบทบัญญัติกำหนดให้มีการตรากฎหมายในลักษณะนี้ เช่น

พระราชบัญญัติว่าด้วยการจัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๘ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการขนส่งมวลชนจะตราพระราชกฤษฎีกา
กำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะดำเนินการก็ได้
ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะดำเนินการต้องระบุ
(๑) ความประสงค์ของการตราพระราชกฤษฎีกา
(๒) หน่วยงานที่จะดำเนินการ
(๓) กำหนดเขตที่ดินเท่าที่จำเป็นในบริเวณที่จะดำเนินการ
ให้มีแผนที่หรือแผนผังแสดงแนวเขตที่ดินในบริเวณที่จะดำเนินการแนบท้าย
พระราชกฤษฎีกา และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชกฤษฎีกานั้น
พระราชกฤษฎีกาเช่นว่านี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนดสองปี หรือตามกำหนดเวลา
ที่ระบุไว้ในพระราชกฤษฎีกานั้น แต่ต้องไม่เกินสี่ปี แล้วแต่จะเห็นว่าจำเป็นเพื่อทำการสำรวจที่ดิน
ที่จะดำเนินการนั้น

ตัวอย่างเช่น

- พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะดำเนินการเพื่อกิจการขนส่งมวลชน ในท้องที่อำเภอหนองบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเขตหลักสี่ เขตบางเขน เขตบึงกุ่ม เขตคันนายาว เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๓๖ ก/หน้า ๔/๒๑ มีนาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะดำเนินการเพื่อกิจการขนส่งมวลชนในท้องที่เขตห้วยขวาง เขตบางกะปิ เขตสวนหลวง เขตสะพานสูง และเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๕๙ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๓/ตอนที่ ๒๒ ก/หน้า ๔/๑๑ มีนาคม ๒๕๕๙)

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

มาตรา ๖๑ ในกรณีที่ดินที่ใดเป็นถิ่นกำเนิดของสมุนไพรที่มีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพที่อาจถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากการกระทำของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือการเข้าไปใช้ประโยชน์จากสมุนไพรอันมีลักษณะเป็นการเสี่ยงต่อการสูญพันธุ์หรือการลดลงของพันธุกรรม หรือทางราชการมีวัตถุประสงค์จะส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการบริหาร การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในพื้นที่นั้น และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสมุนไพร

ที่ดินในบริเวณพื้นที่ที่จะกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรตามวรรคหนึ่งนั้น ต้องไม่เป็นที่ดินที่อยู่ในกรรมสิทธิ์หรือสิทธิครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดินของบุคคลใดซึ่งมิใช่ทบวงการเมือง

กฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งจะต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินที่กำหนดเป็นพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรนั้นแนบท้ายกฎกระทรวงด้วย

หมายเหตุ : ปัจจุบันยังไม่มีการออกกฎกระทรวงกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสมุนไพรตามมาตรา ๖๑

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๒๕ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ให้มีการกำหนดลุ่มน้ำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพอุทกวิทยา สภาพภูมิศาสตร์ ระบบนิเวศ การตั้งถิ่นฐาน การผังเมือง ผังน้ำ และเขตการปกครองประกอบด้วย

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่งต้องมีแผนที่แสดงแนวเขตลุ่มน้ำแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๒๖ การเปลี่ยนแปลงเขตหรือการเพิกถอนลุ่มน้ำใด ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยตราพระราชกฤษฎีกา และเฉพาะกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงหรือเพิกถอนนั้นแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

หมายเหตุ : ปัจจุบันอยู่ระหว่างการตราพระราชกฤษฎีกาเพื่อกำหนดลุ่มน้ำตามมาตรา ๒๕

พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๘ เมื่อมีความจำเป็นต้องเวนคืนที่ดินตามมาตรา ๗ และจำเป็นต้องสำรวจเพื่อให้ทราบถึงที่ดินที่ต้องได้มาโดยแน่ชัด ให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนโดยในพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (๑) วัตถุประสงค์แห่งการเวนคืน
- (๒) ระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา
- (๓) แนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนเท่าที่จำเป็น
- (๔) ระยะเวลาการเริ่มต้นเข้าสำรวจ
- (๕) เจ้าหน้าที่เวนคืน
- (๖) แผนที่หรือแผนผังแสดงแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืน

ฯลฯ

ฯลฯ

เนื่องจากพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมีผลเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ นั้น เพิ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๒ โดยมาตรา ๘ ที่ให้อำนาจในการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนได้กำหนดสาระสำคัญเปลี่ยนแปลงไปจากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ สำหรับรูปแบบการตราพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้มีข้อเสนอแนะไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓๔/๒๕๖๒ และเรื่องเสร็จที่ ๑๒๕๙/๒๕๖๒ ซึ่งต่อมาท่านเลขาธิการฯ ได้เห็นชอบให้ใช้เป็นรูปแบบและแนวทางการตรวจพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนฯ ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ (ตามบันทึกกองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒) ทั้งนี้ รายละเอียดและรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะได้กล่าวไว้ในหัวข้อ ๒.๑.๓ แบบการร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายต่อไป

ตัวอย่างเช่น

พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบลอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม พ.ศ. ๒๕๖๓ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๗/ตอนที่ ๕ ก/หน้า ๑๐/๒๐ เมษายน ๒๕๖๓)

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๔๗ เมื่อปรากฏว่าบริเวณพื้นที่ใดมีสภาพธรรมชาติสมควรต้องอนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตนั้นด้วย บริเวณที่กำหนดนี้เรียกว่า “เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า”

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๕๑ การขยายหรือการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่เป็นการขยายหรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบางส่วน ให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

แม้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ จะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว แต่โดยที่แนวทางการกำหนด ขยาย หรือเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ยังคงมีลักษณะทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยการตราพระราชกฤษฎีกา และกำหนดให้มีแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาเช่นเดียวกัน และโดยที่ขณะจัดทำคู่มือแบบนี้ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ขยาย หรือเพิกถอนอุทยานแห่งชาติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงขอใช้พระราชกฤษฎีกาในเรื่องนี้ที่ออกตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นตัวอย่างแทน

ตัวอย่างเช่น

พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าน้ำภาค และป่าลำแควน้อยฝั่งซ้าย ป่าแดง และป่าชาติตระการ และป่าเนินเพิ่ม ในท้องที่ตำบลน้ำกุ่ม ตำบลนครชุม ตำบลนาบัว ตำบลยางโกลนและตำบลบ่อโพธิ์ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๐ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔/ตอนที่ ๘๙ ก/หน้า ๑๒/๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๐)

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๖ เมื่อปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเหมาะสมที่จะกำหนดเป็นอุทยานแห่งชาติ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบโดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกาและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๗ การขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่เป็นการขยายหรือการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย

แม้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา และมีผลใช้บังคับเป็นกฎหมายแล้ว แต่โดยที่แนวทางการกำหนด ขยาย หรือเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ ยังคงมีลักษณะทำนองเดียวกันกับบทบัญญัติมาตรา ๖ และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ โดยการตราพระราชกฤษฎีกาและกำหนดให้มีแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา เช่นเดียวกัน และโดยที่ขณะจัดทำคู่มือฉบับนี้ยังไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ ขยาย หรือเพิกถอนอุทยานแห่งชาติที่ออกตามความในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงขอใช้พระราชกฤษฎีกาในเรื่องนี้ที่ออกตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ เป็นตัวอย่างแทน

ตัวอย่างเช่น

พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่าเกาะพะงัน และเกาะกงธารเสด็จ ในท้องที่ตำบลเกาะพะงัน และตำบลบ้านใต้ อำเภอเกาะพะงัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๕/ตอนที่ ๙๘ ก/หน้า ๕๘/๒๒ พุทธศักราช ๒๕๖๑)

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๒๕ การกำหนดเขตที่ดินในท้องที่ใดให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ในพระราชกฤษฎีกาตามวรรคหนึ่ง ให้มีแผนที่แสดงเขตและระบุท้องที่ที่อยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย แผนที่ดังกล่าวให้ถือเป็นส่วนหนึ่งแห่งพระราชกฤษฎีกา

การกำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดินตามวรรคหนึ่ง ให้กำหนดเฉพาะที่ดินที่จะดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เว้นแต่ในกรณีที่จะเป็นจะถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นหลักก็ได้ โดยให้ดำเนินการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินในเขตท้องที่อำเภอที่มีเกษตรกรรมผู้ไม่มีที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่การครองชีพ หรือต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นประกอบเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดจนที่มีผลผลิตต่อไร่ต่ำเป็นเกณฑ์ในการจัดอันดับความสำคัญในการกำหนดเขตก่อนหลัง ในกรณีที่ถือเขตของตำบลหรืออำเภอเป็นเขตปฏิรูปที่ดินนั้น ให้หมายถึงเฉพาะที่ตั้งอยู่นอกเขตเทศบาลและสุขาภิบาล

ให้ดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชักช้า และให้ดำเนินการสำรวจที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และวางโครงการเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมในท้องที่ทุกจังหวัดทั่วราชอาณาจักร ให้เสร็จภายในสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

ตัวอย่างเช่น

- พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลน้ำตาล อำเภออินทร์บุรี และตำบลต้นโพธิ์ อำเภอเมืองสิงห์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๗๒ ก/หน้า ๕๘/๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบลนาหว้า ตำบลนางัว อำเภอนาหว้า และตำบลกุดาไ้ ตำบลปลาปาก อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๗๒ ก/หน้า ๕๖/๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒)

พระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒

มาตรา ๓๔ การถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินของ ที่ราชพัสดุเฉพาะที่ดินที่สงวนหรือหวงห้ามไว้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้กระทำได้ เมื่อเลิกใช้เพื่อประโยชน์เช่นนั้น หรือเมื่อสิ้นสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินแล้ว และกระทรวงการคลังไม่ประสงค์จะสงวนหรือหวงห้ามไว้ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ อีกต่อไป โดยให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้าย พระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

มาตรา ๓๕ การถอนสภาพที่ราชพัสดุที่ทางราชการสงวนหรือหวงห้ามไว้ ให้กระทำได้เมื่อกระทรวงการคลังไม่ประสงค์จะสงวนหรือหวงห้ามอีกต่อไป โดยให้ตราเป็น พระราชกฤษฎีกา และให้มีแผนที่แสดงเขตที่ดินแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

ตัวอย่างเช่น

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต และแขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖/ตอนที่ ๘๒ ก/หน้า ๑/ ๙ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน และแขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖/ตอนที่ ๘๔ ก/หน้า ๑/ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖/ตอนที่ ๑๐๗ ก/หน้า ๑/๑๔ ตุลาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบลเขาพระงาม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๗/ตอนที่ ๔ ก/หน้า ๑/๑๖ มกราคม ๒๕๖๓)

๑.๓ กรณีที่กฎหมายแม่บทไม่ได้บังคับว่าจะต้องมีแผนที่ท้าย แต่ในการตรากฎหมาย เพื่อปฏิบัติการมีการจัดทำแผนที่ท้ายด้วย

๑.๓.๑ กรณีกฎหมายแม่บทบางฉบับกำหนดให้การได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ (ปัจจุบันคือพระราชบัญญัติว่าด้วย การเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒)

กรณีนี้เป็นการใช้บังคับกฎหมายสองฉบับประกอบกัน คือ กฎหมายเฉพาะเรื่อง และกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งมีผลทำให้การดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะเรื่อง ในบางกรณีต้องมีการตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายด้วย โดยกฎหมายเฉพาะเรื่องดังกล่าวมักจะเป็น กฎหมายจัดตั้งรัฐวิสาหกิจหรือจัดตั้งหน่วยงานของรัฐที่มีความจำเป็นต้องใช้อำนาจรัฐในการเวนคืน อสังหาริมทรัพย์เพื่อการดำเนินงานด้วย เช่น

พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘

มาตรา ๓๔ ในการเวนคืนที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์เพื่อการปฏิรูปที่ดิน เพื่อเกษตรกรรมตามพระราชบัญญัตินี้ให้นำกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์มาใช้ บังคับโดยอนุโลม

สำหรับที่ดินที่เวนคืนตามวรรคหนึ่ง ให้ ส.ป.ก. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย จาก ส.ป.ก. มีอำนาจเข้าครอบครองที่ดินดังกล่าวเพื่อดำเนินการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้ทันที

พระราชบัญญัติการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๓

มาตรา ๓๕ การใช้อสังหาริมทรัพย์เพื่อดำเนินกิจการรถไฟฟ้าโดยไม่จำเป็นต้องได้มา ซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการ จัดหาอสังหาริมทรัพย์เพื่อกิจการขนส่งมวลชน ส่วนในกรณีที่มีความจำเป็นต้องได้มา ซึ่งอสังหาริมทรัพย์และมิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่น ให้ดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

การโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาตามวรรคหนึ่งโดยมิได้มีการเวนคืน ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ให้ได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียม

พระราชบัญญัติทางหลวง พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๖๘/๑ เมื่อมีความจำเป็นที่จะต้องได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์เพื่อสร้าง หรือขยายทางหลวง ถ้ามิได้ตกลงในเรื่องการโอนไว้เป็นอย่างอื่นให้ดำเนินการเวนคืน ตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ในกรณีที่มีการโอนอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มีการเวนคืนตามกฎหมาย ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียม ค่าอากรแสตมป์ รวมทั้งค่าใช้จ่าย ใด ๆ เช่นเดียวกับกรณีที่ได้มาโดยการเวนคืนตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

สำหรับรูปแบบและสาระสำคัญของพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นในกรณีนี้คงมี การกำหนดรูปแบบและสาระสำคัญเช่นเดียวกันกับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนฯ ที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยเพิ่มการอ้างบทอาศัยอำนาจของกฎหมายเฉพาะ และกำหนดวัตถุประสงค์ของการเวนคืน ให้สอดคล้องกับกฎหมายเฉพาะเรื่องนั้นด้วย

๑.๓.๒ กรณีกฎหมายที่กำหนดการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐและที่ดินบางประเภท และการถอนสภาพประเภทที่ดินของรัฐ

กฎหมายแม่บทอาจกำหนดให้ตรากฎหมายให้โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐ และที่ดินบางประเภทเป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับลักษณะ การโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินแต่ละประเภทที่กฎหมายแม่บทนั้นใช้บังคับ ซึ่งกรณีนี้กฎหมายแม่บท มิได้กำหนดให้ต้องจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติจะมีการจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมาย เพื่อให้ทราบขอบเขตที่จะดำเนินการได้อย่างชัดเจน เช่น

(๑) กฎหมายที่กำหนดการโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของรัฐและที่ดินบางประเภท ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

มาตรา ๑๓๐๕ ทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินนั้นจะโอนแก่กันมิได้ เว้นแต่อาศัยอำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา

ตัวอย่างเช่น

พระราชบัญญัติโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยให้แก่สภากาชาดไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๙๖/ตอนที่ ๒๒๑/หน้า ๑/๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๒)

ข้อสังเกต

(๑) ตามมาตรา ๑๓๐๕ ข้อความว่า “...อำนาจแห่งบทกฎหมายเฉพาะหรือพระราชกฤษฎีกา...” นั้น คำว่า “บทกฎหมายเฉพาะ” หมายความว่า โดยบทกฎหมายนั่นเองได้บัญญัติให้อำนาจโอนกรรมสิทธิ์ทรัพย์สินนั้นได้และการโอนที่ดินดังกล่าวข้างต้นจะกระทำได้อีกโดยตราเป็นพระราชบัญญัติ ไม่อาจตราเป็นพระราชกฤษฎีกาได้ (ความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา ในเรื่องเสร็จที่ ๒๙/๒๕๐๗) อย่างไรก็ตาม มีกรณีหน่วยงานซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลทรัพย์สินซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ต้องการความคล่องตัวในการปฏิบัติราชการ จึงได้มีการกำหนดข้อยกเว้นให้มีการโอนโดยทางอ้อมได้ โดยกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง ได้วางแนวทางเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ ในกรณีที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ^๑ ซึ่งโดยปกติมาตรา ๓๐ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติให้การโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุเฉพาะที่ดินที่เป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติ แต่เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติราชการ จึงได้กำหนดข้อยกเว้นในบางกรณี เช่น การโอนให้แก่วัดเฉพาะเพื่อการศาสนา หรือการโอนขายให้แก่รัฐวิสาหกิจที่จัดตั้งขึ้นโดยกฎหมายเฉพาะที่เป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาที่รัฐเป็นเจ้าของแต่ผู้เดียว โดยกำหนดข้อยกเว้นให้สามารถโอนโดยทางอ้อมได้ คือ ดำเนินการถอนสภาพจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะโดยการตราเป็นพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๓๔

^๑หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๔๐๘/๒๔๐๔๕ ลงวันที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๓๑ เรื่อง การวางแนวทางเกี่ยวกับการโอนกรรมสิทธิ์ที่ราชพัสดุ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ เสียก่อน แล้วจึงโอนโดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

ในประเด็นเกี่ยวกับการโอนโดยทางอ้อมนี้ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุในท้องที่แขวงท่าแร่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ซึ่งเป็นกรณีที่กรมธนารักษ์ได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวเพื่อถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุในท้องที่นั้น เพื่อจะนำมาโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่การทางพิเศษแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืนตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่เขตบึงกุ่ม เขตบางเขน เขตสายไหม และเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อไป คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ให้ความเห็นว่า ในร่างพระราชกฤษฎีกานี้สามารถดำเนินการในลักษณะเช่นนี้ได้ เพราะเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ในการเวนคืนมีความจำเป็นต้องใช้ที่ราชพัสดุที่อยู่ในแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนนั้น ซึ่งเป็นการดำเนินการระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกัน จึงไม่น่าจะเกิดข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน เพราะที่ดินนั้นยังเป็นของรัฐ และเป็นกรณีที่มีการตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนโดยระบุวัตถุประสงค์ที่จะนำไปใช้ไว้ชัดเจนแล้ว กรณีจึงไม่มีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงกฎหมายที่จะนำที่ดินของรัฐไปใช้ในทางอื่น ซึ่งแตกต่างจากกรณีที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้เคยให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๑๘๒/๒๕๕๙ ซึ่งเป็นกรณีที่ราชการส่วนท้องถิ่นประสงค์จะแลกเปลี่ยนที่ดินกับเอกชน จึงใช้วิธีการตราพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่พลเมืองใช้ร่วมกันแล้วโอนให้เอกชน เพื่อแลกเปลี่ยนกับที่ดินของเอกชนดังกล่าว กรณีจึงมีลักษณะเป็นการหลีกเลี่ยงบทบัญญัติของกฎหมาย

(๒) แม้บทบัญญัติมาตรา ๑๓๐๕ มิได้บัญญัติบังคับให้ต้องมีแผนที่ท้ายกฎหมายแต่ในปัจจุบันการตรากฎหมายในกรณีนี้ ก็จะมีการจัดทำแผนที่ท้ายด้วยทุกครั้งเพื่อให้ทราบตำแหน่งที่ตั้งและขอบเขตของที่ดินที่เกี่ยวข้อง

(๒) กฎหมายที่กำหนดการถอนสภาพประเภทที่ดินของรัฐ

ประมวลกฎหมายที่ดิน

มาตรา ๘	ฯลฯ	ฯลฯ
(๑) ที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ถ้าทบวงการเมือง รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน จัดหาที่ดินมาให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนแล้ว การถอนสภาพหรือโอนให้กระทำโดยพระราชบัญญัติ แต่ถ้าพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือที่ดินนั้นได้เปลี่ยนสภาพไปจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน และมีได้ตกไปเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ใดตามอำนาจกฎหมายอื่นแล้ว การถอนสภาพให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา		
	ฯลฯ	ฯลฯ

ตัวอย่างเช่น

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบลไสหาร อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖/ตอนที่ ๔๐ ก/หน้า ๗/๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖/ตอนที่ ๔๐ ก/หน้า ๑๐/๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒)

- พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบลบ้านคู้ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๖/ตอนที่ ๔๐ ก/หน้า ๑๓/๓๑ มีนาคม ๒๕๖๒)

นอกจากการถอนสภาพประเภทที่ดินของรัฐโดยอาศัยอำนาจตามข้อ ๘ (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งเป็นกรณีการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแล้ว ยังมีกรณีการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ ทั้งที่เป็นที่ราชพัสดุประเภทสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะและที่ราชพัสดุประเภทที่ทางราชการสงวนหรือหวงห้ามไว้ ซึ่งในกรณีนี้กฎหมายจะกำหนดให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยต้องจัดทำแผนที่แสดงเขตที่ดินที่จะถอนสภาพแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวด้วย ตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ ทั้งนี้ สามารถดูตัวอย่างกฎหมายในลักษณะดังกล่าวได้ในหัวข้อ ๑.๒.๒ กรณีที่กฎหมายแม่บทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องนั้นต้องตราเป็นกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย ใน (๒) กรณีที่ให้ตรากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายเป็นกฎหมายลำดับรอง

(๓) กรณีกฎหมายกำหนดให้เป็นพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ กำหนดให้ตรากฎหมายลูกบทเพื่อกำหนดพื้นที่ให้เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยกรณีที่พื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ตามกฎหมายอื่นและประสงค์จะอนุรักษ์สภาพธรรมชาติในบริเวณพื้นที่ดังกล่าวไว้ กรณีนี้การกำหนดให้เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมให้กระทำโดยกฎกระทรวง ส่วนกรณีที่พื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นหรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่าพื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้ โดยให้กระทำเป็นการประกาศ เพื่อให้ทราบขอบเขตของพื้นที่ที่บังคับใช้กฎหมายดังกล่าว คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๗) ได้ให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๘๔๒/๒๕๖๐ เรื่อง ร่างประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ว่า แม้ว่าพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ ไม่ได้กำหนดให้การกำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมต้องมีแผนที่แนบท้ายเพื่อแสดงแนวเขต แต่การมีแผนที่แสดงแนวเขตประกอบการอ่านคำอธิบายในแต่ละบริเวณมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นเครื่องมือช่วยอธิบาย ทำความเข้าใจการบังคับใช้มาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมในแต่ละบริเวณได้ กรณีจึงเป็นแนวทางให้การออกกฎกระทรวงหรือประกาศกำหนดเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมมีการจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบขอบเขตที่จะดำเนินการได้อย่างชัดเจน

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๔๓ ในกรณีที่ปรากฏว่าพื้นที่ใดมีลักษณะเป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธาร หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่อาจถูกทำลาย หรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ได้โดยง่าย หรือเป็นพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ และพื้นที่นั้นยังมิได้ถูกประกาศกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔๕ ในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หรือเขตควบคุมมลพิษตามพระราชบัญญัตินี้ไว้แล้ว แต่ปรากฏว่ามีสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมาย หรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างตามมาตรา ๔๔ ตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้

เมื่อได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดเขตพื้นที่ รายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการคุ้มครอง และกำหนดระยะเวลาที่จะใช้มาตรการคุ้มครองดังกล่าวในพื้นที่นั้น

การขยายระยะเวลาตามประกาศในวรรคสอง ให้กระทำได้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและคณะรัฐมนตรี โดยทำเป็นประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่างเช่น

- กฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่ตำบลบางกะเจ้า ตำบลบางกอบัว ตำบลบางน้ำผึ้ง ตำบลบางยอ ตำบลบางกระสอบ และตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ๒๕๖๒ (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๒๔ ก/หน้า ๓/๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒)

- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ในบริเวณพื้นที่อำเภอบ้านแหลม อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอท่ายาง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี และอำเภอหัวหิน อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕/ตอนพิเศษ ๑๕๒ ง/หน้า ๓/๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๑)

(๔) กรณีการกำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙ กำหนดให้ตรากฎหมายกำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ โดยกระทำเป็นพระราชกฤษฎีกา ซึ่งกฎหมายแม่บทมิได้กำหนดให้ต้องจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติจะมีการจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้ทราบขอบเขตที่จะดำเนินการได้อย่างชัดเจน

พระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. ๒๕๐๙

มาตรา ๕ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเห็นสมควรจะกำหนดเขตอันมีปริมณฑลจำกัดในท้องที่ใดเพื่อการอนุญาตหรืองดอนุญาตให้ตั้งสถานบริการตามมาตรา ๔ ก็ให้กระทำได้โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ตัวอย่างเช่น

พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ. ๒๕๖๑ (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๓๕/ตอนที่ ๑๑๒ ก/หน้า ๑๒๖/๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑)

นอกจากแผนที่ท้ายที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว กฎหมายแม่บทอาจกำหนดให้กฎหมายที่มีแผนที่ท้ายที่จะต้องตรารึขึ้นนั้น ต้องมีเอกสารอื่นแนบท้ายประกอบด้วยก็ได้ เพื่อกำหนดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างกฎหมายดังกล่าว เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้มีรายชื่อเจ้าของที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์และรายละเอียดเกี่ยวกับที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องเวนคืน

๒. รูปแบบกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๒.๑ แบบกฎหมาย

กฎหมายที่มีแผนที่ท้ายแต่ละฉบับต่างก็มีวัตถุประสงค์และความจำเป็นในการกำหนดเนื้อหาสาระในกฎหมายแตกต่างกันออกไป จึงส่งผลให้รูปแบบการร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายไม่สามารถใช้แนวทางเดียวกันได้ทั้งหมด แต่ไม่ว่าจะกำหนดเนื้อหาสาระแตกต่างกันอย่างไร ในร่างกฎหมายจะต้องมีบทบัญญัติกำหนดเชื่อมโยงให้เห็นว่า เขตตามกฎหมายที่ประสงค์จะกำหนดหรือจะดำเนินการ เป็นไปตามแนวเขตแผนที่ท้ายกฎหมายหรือภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎหมาย

๒.๑.๑ หลักการเขียนท้องที่การปกครอง

กรณีที่มีการระบุท้องที่การปกครองในชื่อร่างกฎหมายหรือในบทบัญญัติของกฎหมาย ที่ผ่านมาสํานักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วางแนวทางการเขียนท้องที่การปกครอง ดังนี้

กรณีมีหลายตำบล ในอำเภอและจังหวัดเดียวกัน ให้ระบุ “ตำบล..... และตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... (ให้เว้นวรรคก่อนคำว่า “และ”)

กรณีมีหลายตำบล หลายอำเภอและจังหวัดเดียวกัน ให้ระบุ “ตำบล..... ตำบล..... อำเภอ..... และตำบล..... ตำบล.....อำเภอ..... จังหวัด..... (ให้เว้นวรรคก่อนคำว่า “และ”)

กรณีมีหลายตำบล หลายอำเภอ และหลายจังหวัด ให้ระบุ “ตำบล.....
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ตำบล..... อำเภอ.....จังหวัด
 และตำบล..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... (ให้เว้น
 วรรคก่อนคำว่า “และ”)

๒.๑.๒ หลักการเรียงลำดับท้องที่การปกครอง

หลักการเรียงลำดับท้องที่การปกครองในร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายส่วนใหญ่
 จะเรียงลำดับท้องที่จากบนลงล่างและซ้ายไปขวา กล่าวคือ เรียงจากท้องที่ที่อยู่ในบริเวณสูงที่สุด
 ในแผนที่ท้ายเป็นลำดับแรกและต่อด้วยท้องที่ที่ต่ำกว่าเป็นลำดับไปจนครบทุกท้องที่ที่กำหนดเป็น
 เขตตามกฎหมายหรือเขตที่จะดำเนินการ ในกรณีที่ท้องที่ที่กำหนดให้เป็นเขตตามกฎหมายหรือเขตที่
 จะดำเนินการมีความสูงของท้องที่เท่ากัน จะเรียงท้องที่ที่อยู่ด้านซ้ายมือหรือด้านทิศตะวันตกก่อนและ
 ตามด้วยท้องที่ที่อยู่ด้านขวามือหรือด้านทิศตะวันออก

อย่างไรก็ดี หลักการเรียงลำดับท้องที่การปกครองข้างต้นอาจมีข้อยกเว้นได้
 เช่น กรณีร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนเพื่อสร้างหรือขยายทาง การเรียงลำดับ
 ท้องที่จะเรียงจากท้องที่ที่เป็นจุดเริ่มต้นของแนวเขตที่จะเวนคืน/โครงการ ไปยังจุดสิ้นสุดของแนวเขต
 ที่จะเวนคืน/โครงการ ควบคู่ไปกับหลักการเรียงลำดับท้องที่จากบนลงล่างและซ้ายไปขวา หรือกรณีที่
 เขตตามกฎหมายที่จะกำหนดครอบคลุมท้องที่การปกครองจำนวนมาก หรือมีข้อจำกัดเป็นการเฉพาะ
 ซึ่งต้องพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นกรณี ๆ ไป

๒.๑.๓ แบบการร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

ในการนี้ ขอยกตัวอย่างแบบการร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายพอสังเขป ดังนี้

(๑) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนฯ (กรณีการ ชลประทาน)

บันทึกหลักการและเหตุผล
 ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 พ.ศ.

หลักการ

กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ในท้องที่ดังกล่าวและท้องที่ใกล้เคียง

เหตุผล

เนื่องจากมีความจำเป็นต้อง (ระบุวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เช่น ก่อสร้าง
ประตุน้ำ อ่างเก็บน้ำ อาคารประกอบ และสิ่งจำเป็นในการชลประทานอื่น) ตามโครงการ
 (ระบุชื่อโครงการ) ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... เพื่อประโยชน์
 แก่การชลประทานสำหรับพื้นที่การเกษตร การอุปโภคและบริโภค ตลอดจนการป้องกันและบรรเทา
 อุทกภัย สมควรกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนในท้องที่ดังกล่าว เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไป
 ทำการสำรวจเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องได้มาโดยแนชด จึงจำเป็นต้อง
 ตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
 เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้า
 เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด..... เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ในการ
 (ระบุวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เช่น ก่อสร้างประตุน้ำ อ่างเก็บน้ำ อาคารประกอบ และสิ่งจำเป็น
 ในการชลประทานอื่นตามโครงการ...).....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์
 พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๓๐ จึงทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
 ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน ในการ...(ระบุวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เช่น ก่อสร้างประตูระบายน้ำ อาคาร และสิ่งจำเป็นในการชลประทานอื่นตามโครงการ..).....

มาตรา ๔ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนด (ระบุจำนวนปีที่ใช้นับนับเป็น
ตัวหนังสือ) ปี

มาตรา ๕ เขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ อยู่ในท้องที่
ตำบล อำเภอ จังหวัด ภายในแนวเขตตามแผนที่
ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๖ ให้เริ่มต้นเข้าสำรวจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในแนวเขตที่ดิน
ที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ ภายใน....(ระบุจำนวนวันเป็นตัวหนังสือ)....วันนับแต่วันที่
พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

มาตรา ๗ ให้กรมชลประทานเป็นเจ้าหน้าที่ในการเวนคืน

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการ
ตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

**(๒) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน
(กรณีสร้าง/ขยาย/สร้างและขยายทาง หรือทางรถไฟ)**

๒ กรณีหลายตำบล

หลายอำเภอ ใน
จังหวัดเดียวกัน
ให้ใช้ “ตำบล.....
ตำบล..... อำเภอ.....
และตำบล.....
ตำบล..... อำเภอ.....

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน
ในท้องที่ตำบล^๑..... อำเภอ..... จังหวัด.....^๒
(เพื่อ^๓.....)

พ.ศ.

๑ กรณีท้องที่มีจำนวน
ท้องที่เป็นจำนวนมาก
ให้ระบุว่า “ในพื้นที่
บางส่วนของท้องที่...” และ
ระบุเฉพาะอำเภอและ
จังหวัด

๓ ชื่อร่างพระราชกฤษฎีกา ควรระบุท้องที่เป็นหลัก เพราะสอดคล้องกับมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ส่วนการระบุวัตถุประสงค์มีความสำคัญเป็นเรื่องลำดับรอง ซึ่งในการกำหนดวัตถุประสงค์ในชื่อนั้นแต่เดิมไม่ได้มีการกำหนดไว้ จนกระทั่งเลขาธิการฯ ในขณะนั้น (นายอมร) มีข้อสังเกตว่า เมื่ออ่านชื่อพระราชกฤษฎีกา แล้วจะทราบว่าเป็นการกำหนดแนวเขตเวนคืนเพื่อวัตถุประสงค์ใด จึงมีการกำหนดแบบพระราชกฤษฎีกาให้ระบุวัตถุประสงค์ของการเวนคืนโดยไม่ระบุท้องที่เวนคืน (เรื่องเสร็จที่ ๔๐๕-๔๐๙/๒๕๓๑) ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติกรณีที่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมจะระบุวัตถุประสงค์ของการเวนคืน เฉพาะกรณีที่มีแนวเขตการดำเนินการหลายจังหวัด และเป็นโครงการขนาดใหญ่ โดยระบุวัตถุประสงค์อย่างกว้างและระบุเพียงว่าเป็นเพื่อการใด เช่น การสร้างทางหลวง ทางหลวงชนบท ทางรถไฟ เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน เป็นต้น โดยไม่ต้องระบุชื่อโครงการ (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๕๙/๒๕๖๒)

หลักการ

กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... เพื่อ.....

เหตุผล

เนื่องจากมีความจำเป็นต้อง..... ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... เพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วแก่การจราจร
และการขนส่งอันเป็นกิจการสาธารณูปโภค สมควรกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนในท้องที่ดังกล่าว
เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปทำการสำรวจเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
อสังหาริมทรัพย์ที่ต้องได้มาโดยแน่ชัด จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

๔ โดยระบุวัตถุประสงค์
อย่างกว้างและระบุ
เพียงว่าเป็นเพื่อการใด
เช่น เพื่อประโยชน์
แก่การชลประทาน
ทางหลวง ทางหลวงชนบท
ทางรถไฟ
๕ โดยระบุวัตถุประสงค์
อย่างกว้างและระบุ
เพียงว่าเป็นสิ่งใด เช่น
เพื่อสร้างทางหลวง
ทาง หลวง ชน บ ท
ทางรถไฟ เพื่อประโยชน์
แก่การชลประทาน

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
เพื่อ

พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... เพื่อ.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ... ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๖๒ และมาตรา แห่งพระราชบัญญัติ..... จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน
ที่จะเวนคืน ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
เพื่อ..... พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป^๖

๖ เว้นแต่มีความจำเป็นพิเศษ อาจกำหนดวันใช้บังคับเป็นอย่างอื่น

มาตรา ๓^๗ ที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการ^๘.....

๗ แยกมาตรากำหนดวัตถุประสงค์เป็นมาตราเฉพาะและจัดเรียงลำดับ ให้สอดคล้องกับมาตรา ๘ แห่ง พรบ.เวนคืนฯ
๘ ใช้แนวทางเดียวกับการระบุวัตถุประสงค์ในข้อร่างฯ

มาตรา ๔ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนด..ปี^๙

๙ ระบุระยะเวลาเป็นตัวอักษร ตามที่หน่วยงานยืนยัน

มาตรา ๕^{๑๐} เขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ อยู่ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... มีส่วนกว้าง.....เมตร^{๑๑}/มีส่วนแคบที่สุด...เมตร และส่วนกว้างที่สุด.....เมตร^{๑๒} ทั้งนี้ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

๑๐ แยกมาตรากำหนดท้องที่ ระบุดังที่ระดับตำบล อำเภอ จังหวัดทุกกรณี

มาตรา ๖ ให้เริ่มต้นเข้าสำรวจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ภายใน^{๑๓}.....วันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ

๑๑ ระบุว่า “มีส่วนแคบที่สุด... และส่วนกว้างที่สุด...” สำหรับกรณีขนาดแนวเขตไม่เท่ากัน

มาตรา ๗ ให้^{๑๔}.....เป็นเจ้าหน้าที่ในการเวนคืน

มาตรา ๘ ให้รัฐมนตรีว่าการ^{๑๕}.....รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

๑๒ ระบุว่า “มีส่วนกว้าง” สำหรับกรณีขนาดแนวเขตเท่ากัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

๑๓ ระบุระยะเวลาเป็นตัวอักษร ตามที่หน่วยงานยืนยัน

๑๔ ชื่อหน่วยงานที่ดำเนินการเวนคืน ไม่ระบุชื่อตำแหน่ง

๑๕ ระบุตามกระทรวงที่หน่วยงานเวนคืนสังกัด

ทั้งนี้ โครงสร้างและรูปแบบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่ดินจะเวนคืนฯ ตามตัวอย่างทั้งสองฉบับข้างต้น ได้รับการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และรูปแบบร่างพระราชกฤษฎีกาฯ ตามแนวทางและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓๔/๒๕๖๒ และคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ในเรื่องเสร็จที่ ๑๒๕๙/๒๕๖๒ ซึ่งต่อมาเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (นางสาวจารุวรรณฯ) ในขณะนั้น ได้เห็นชอบให้ใช้เป็นรูปแบบในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายลักษณะทำนองเดียวกันของสำนักงานฯ ตามที่กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ (ตามบันทึกกองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๒) สรุปพอสังเขปได้ ดังต่อไปนี้

๑. บันทึกหลักการและเหตุผล

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ให้แนวทางว่า การเขียนหลักการของร่างพระราชกฤษฎีกาประเภทนี้ ไม่สามารถกำหนดการใช้ถ้อยคำที่เป็นต้นแบบที่สามารถนำไปปรับใช้กับทุกกรณีได้ แต่ต้องพิจารณาจากข้อเท็จจริงของเรื่องเป็นกรณีไป ทั้งนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้เสนอเป็นกรอบแนวทางการพิจารณาการใช้ถ้อยคำไว้ว่า **หลักการ**นั้นควรกำหนดโดยใช้คำกว้างซึ่งครอบคลุมภารกิจของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการเวนคืน เช่น เพื่อประโยชน์แก่การชลประทาน โดยไม่จำเป็นต้องระบุถึงรายละเอียดในการดำเนินการ เช่น ข้อความว่า “การก่อสร้างประตูระบายน้ำและอาคารประกอบตามโครงการประตูระบายน้ำท่าแห จังหวัดพิจิตร” เพราะรายละเอียดนี้สามารถนำไปกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเวนคืน (ร่างมาตรา ๓) ได้

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้มีข้อสังเกตเพิ่มเติมเกี่ยวกับการระบุท้องที่ในการดำเนินการไว้ในหลักการด้วยว่า การกำหนดท้องที่ที่ชัดเจนแน่นอนนั้น ควรกำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ (ร่างข้อ ๓) แต่ในหลักการควรกำหนดท้องที่ให้เปิดกว้าง ซึ่งขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนการใช้ถ้อยคำในชื่อบันทึกหลักการและเหตุผล จากเดิม

“บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน ในท้องที่..... พ.ศ.”

แก้ไขเป็น

“บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน ในท้องที่..... พ.ศ.”

เพื่อให้ชื่อร่างพระราชกฤษฎีกาสอดคล้องกับถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน

ในส่วนของเหตุผล ได้เปลี่ยนการใช้ถ้อยคำจากเดิม

“เนื่องจากมีความจำเป็นต้อง.....ในท้องที่..... สมควรกำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืนในท้องที่ดังกล่าว เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปทำการสำรวจและเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่จะต้องเวนคืนที่แน่นอน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้”

แก้ไขเป็น

“เนื่องจากมีความจำเป็นต้อง.....ในท้องที่..... สมควรกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนในท้องที่ดังกล่าว เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีสิทธิเข้าไปทำการสำรวจเพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่ต้องได้มาโดยแน่ชัด จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้”

ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๘ มาตรา ๑๐ และมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ชื่อร่างพระราชกฤษฎีกา

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ให้แนวทางและเหตุผลในการกำหนดชื่อร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนว่า โดยหลักแล้วชื่อร่างพระราชกฤษฎีกา ต้องระบุเขตท้องที่ของที่ดินที่จะเวนคืน เนื่องจากร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนที่จะกำหนดตามมาตรา ๘ คือ พระราชกฤษฎีกาที่กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนที่มุ่งประสงค์จะให้ทราบว่าการเวนคืนตามร่างพระราชกฤษฎีกานี้จะเกิดขึ้นในท้องที่ใดเป็นหลัก เพื่อให้ประชาชนผู้ถูกระทบสิทธิทราบว่าที่ดินของตนถูกเวนคืนหรือไม่ การทราบถึงวัตถุประสงค์ว่าที่ดินที่จะถูกเวนคืนจะถูกนำไปใช้เพื่ออะไรนั้น จึงมีความสำคัญลำดับรอง แต่หากจะนำมาใช้ในชื่อของร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนก็สามารถกระทำได้ แต่ถือเป็นข้อยกเว้นของหลักทั่วไปข้างต้น เช่นกรณีของพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน เพื่อสร้างทางหลวงหรือการสร้างรถไฟทางคู่ซึ่งผ่านหลายจังหวัด ชื่อร่างพระราชกฤษฎีกา อาจกำหนดเพียงวัตถุประสงค์ในการเวนคืนเพียงอย่างเดียว โดยไม่กำหนดท้องที่ หรือกำหนดวัตถุประสงค์ในการเวนคืน และกำหนดท้องที่แบบกว้าง เช่น เพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข .. จาก ..(ท้องที่)... ถึง ..(ท้องที่)... หรือเพื่อสร้างทางหลวงแผ่นดินหมายเลข .. จาก ..(ภาค)... ถึง ..(ภาค)... หรือกำหนดเพียงท้องที่อย่างเดียว แต่ไม่กำหนดวัตถุประสงค์ แต่กำหนดท้องที่แบบย่อ เช่น “..... ในบางท้องที่ ในจังหวัด....” หรือ “.... อำเภอ.... จังหวัด.... และ อำเภอ.... จังหวัด.... ทั้งนี้ ในกรณีหลัง (การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเวนคืนและการระบุท้องที่) นี้ อาจไม่สามารถกำหนดรูปแบบการใช้ถ้อยคำที่จะปรับใช้ในทุกรณีได้ แต่ต้องพิจารณาเป็นรายกรณีตามความเหมาะสมและบริบทของเรื่องซึ่งอาจแตกต่างกันไปจากแนวปฏิบัติเดิมตามข้อสั่งการของเลขาธิการฯ (นายอมรฯ) ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวทางหลวงที่จะสร้างทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดรวม ๕ ฉบับ ในเรื่องเสร็จที่ ๔๐๕ - ๔๐๙/๒๕๓๑

ทั้งนี้ ได้มีการเปลี่ยนการใช้ถ้อยคำในชื่อร่างพระราชกฤษฎีกา จากเดิมที่ใช้คำว่า “กำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืน” เป็น “กำหนดเขตที่ที่จะเวนคืน” ในแนวทางเช่นเดียวกับการปรับปรุงการเขียนบันทึกหลักการและเหตุผล และนำไปใช้ในส่วนอื่นที่ใช้ถ้อยคำเดียวกันนี้ด้วย

๓. บทอาศัยอำนาจ

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เห็นควรใช้คำเชื่อมระหว่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และกฎหมายเฉพาะที่ให้อำนาจหน่วยงานในการเวนคืนที่ดิน ให้ถูกต้องโดยแก้ไขจากเดิมที่ใช้คำว่า

“อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย **กับ**มาตรา .. แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ **ประกอบกับ** มาตรา .. แห่งพระราชบัญญัติ....”

เป็น ความว่า

“อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ **และ**มาตรา .. แห่งพระราชบัญญัติ....”

โดยไม่ได้คำนึงถึงการแยกลำดับศักดิ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยออกมาเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกายังได้ให้แนวทางในกรณีการใช้คำเชื่อมกฎหมายด้วยว่า การจะใช้คำว่า “กับ” และ “ประกอบกับ” จะเป็นกรณีที่เป็นการกล่าวเสริมในรายละเอียดของกฎหมายฉบับหนึ่งฉบับใดเพิ่มเติมและเมื่อการตราพระราชกฤษฎีกานี้ต้องอาศัยอำนาจในการตราจากกฎหมายทั้ง ๓ ฉบับข้างต้น การใช้คำเชื่อมกฎหมายระหว่างกฎหมายฉบับที่หนึ่งและฉบับที่สองจะเว้นวรรค ส่วนคำเชื่อมกฎหมายระหว่างกฎหมายฉบับที่สองและฉบับที่สามจะใช้คำว่า “และ” ซึ่งจะเป็นไปตามหลักภาษาไทย

๔. ร่างมาตรา ๑ ชื่อร่างพระราชกฤษฎีกา ได้แก้ไขให้สอดคล้องกับการเขียนบันทึกหลักการและเหตุผล

๕. ร่างมาตรา ๒ วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา ยังคงใช้ถ้อยคำตามรูปแบบเดิม

๖. ร่างมาตรา ๓ วัตถุประสงค์ของการเวนคืน ได้เรียงลำดับร่างมาตรานี้ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับลำดับรายละเอียดที่ต้องกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

ข้อสังเกต ในประเด็นเกี่ยวกับการเขียนวัตถุประสงค์ของการเวนคืนมีข้อพิจารณาเพิ่มเติมว่า ในการเขียนวัตถุประสงค์ของการเวนคืนควรเขียนทั้งท้องที่ที่จะเวนคืน รายละเอียดของกิจกรรมหรือการก่อสร้างที่จะดำเนินการในท้องที่นั้น และโครงการที่จะดำเนินการหรือได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรี เพราะมาตรานี้เป็นมาตราสำคัญของร่างพระราชกฤษฎีกานี้ที่จะถูกนำไปใช้ในการพิจารณาว่าเป็นการเวนคืนที่มีความจำเป็นและเพื่อประโยชน์สาธารณะตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่ กรณีจึงอาจจะมีการใช้ถ้อยคำที่แตกต่างไปจาก “หลักการ” ในบันทึกหลักการและเหตุผลที่ใช้ถ้อยคำจะมีภาพที่กว้างกว่า ซึ่งจากการตรวจสอบการระบุวัตถุประสงค์มีรูปแบบการเขียน ๓ รูปแบบ ได้แก่

(๑) **รูปแบบที่ ๑** กำหนดวัตถุประสงค์ของการเวนคืนและระบุท้องที่ที่จะดำเนินการตามแต่ละวัตถุประสงค์ซึ่งอาจกำหนดวัตถุประสงค์ไว้หลายมาตราได้

(๒) **รูปแบบที่ ๒** กำหนดวัตถุประสงค์ของการเวนคืนโดยนำวัตถุประสงค์และกิจกรรมที่จะดำเนินการในแนวเขตที่จะเวนคืนทั้งหมดตามที่ ครม. อนุมัติหลักการนำมาเขียนรวมอยู่ในมาตราเดียว

(๓) **รูปแบบที่ ๓** กำหนดวัตถุประสงค์ของการเวนคืน โดยนำวัตถุประสงค์ของการเวนคืนมาเขียนรวมอยู่ในหนึ่งมาตราโดยใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้างและครอบคลุมกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนด้วย

โดย**คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ)** ได้ตรวจพิจารณารูปแบบวัตถุประสงค์ในการตราร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน เพื่อดำเนินโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน พ.ศ. ในเรื่องเสร็จที่ ๑๒๕๙/๒๕๖๒ โดยเห็นว่า ร่างมาตราที่เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนนั้น ควรกำหนดและใช้ถ้อยคำในลักษณะเปิดกว้างและครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการ เพราะจะมีความยืดหยุ่นและรองรับต่อการปรับรูปแบบการก่อสร้างให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่เป็นโครงการขนาดใหญ่ (MEGA PROJECT) และมีพื้นที่ดำเนินการต่อเนื่องกันในหลายท้องที่ เนื่องจากพระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนเป็นเพียงการให้อำนาจเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปสำรวจบริเวณที่จะใช้พื้นที่ตามวัตถุประสงค์เท่านั้น ซึ่งขณะนั้นยังไม่รู้ว่าจะมีการก่อสร้างสิ่งใดและในบริเวณใดอย่างชัดเจน หากเขียนระบุกิจกรรมที่จะดำเนินการที่ชัดเจนแน่นอนไว้ตามรูปแบบที่ ๑ และรูปแบบที่ ๒ ก็จะทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในกรณีที่มีการแก้ไขแบบแปลนหรือรูปแบบการก่อสร้างได้เหมือนอย่างเช่นกรณีที่เกิดขึ้นในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน เพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างทางคู่ในเส้นทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงมาบกะเบา - ชุมทางถนนจรัล พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้เคยพิจารณาให้ความเห็นไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๗๓๔/๒๕๖๒ ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับรูปแบบการก่อสร้างที่ไม่ตรงกับที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ที่ตราไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน สรุปความได้ว่า วัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นสาระสำคัญในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ เมื่อกำหนดวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนไว้อย่างไรแล้วเจ้าหน้าที่ต้องใช้ประโยชน์ที่ดินที่ได้จากการเวนคืนตามที่ได้กำหนดไว้ในกฎหมายนั้น เมื่อในบริเวณที่จะเวนคืนนั้น พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามข้อหาหรือระบุวัตถุประสงค์ว่า **“เพื่อการสร้างทางและสะพานข้ามทางรถไฟ”** โดยไม่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้สามารถดำเนินการอย่างอื่นได้ ดังนั้น รฟท. จึงต้องใช้ประโยชน์ที่ดินที่เวนคืนเพื่อสร้างทางและสะพานข้ามทางรถไฟเท่านั้น ไม่อาจเปลี่ยนไปสร้างเป็น **“ทางลอดใต้ทางรถไฟ”** และหาก รฟท. มีความจำเป็นต้องก่อสร้างทางลอดทางรถไฟในบริเวณที่ดินนั้น ก็ต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวให้แล้วเสร็จก่อนที่พระราชกฤษฎีกานั้นจะสิ้นอายุ

ทั้งนี้ ในการตรวจพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินในบริเวณที่จะเวนคืน เพื่อดำเนินโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน พ.ศ. ในเรื่องเสร็จที่ ๑๒๕๙/๒๕๖๒ นั้น ก็ได้ใช้การระบุวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนในรูปแบบที่ ๓ ที่เป็นการนำวัตถุประสงค์ของการเวนคืนมาเขียนรวมอยู่ในหนึ่งมาตราโดยใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้างและครอบคลุมกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นแนวทางการเขียนวัตถุประสงค์เช่นกัน

มาตรา ๓ เขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการสร้างทางรถไฟ เครื่องประกอบทางรถไฟ ทาง และสิ่งจำเป็นอื่นตามโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน มีดังต่อไปนี้	
ฯลฯ	ฯลฯ

นอกจากนี้ ในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนด้วยข้อความว่า **“เพื่อสร้างยานสถานีและพื้นที่บริการผู้โดยสาร”** หรือ **“เพื่อสร้างยานสถานี”** ในร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน เพื่อดำเนินโครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อมสามสนามบิน พ.ศ. ได้หรือไม่ เนื่องจากปรากฏข้อเท็จจริงว่า รฟท. มีความประสงค์ตั้งแต่ต้นที่จะนำพื้นที่ที่ได้จากการเวนคืนที่ดินไปใช้เพื่อพัฒนาเชิงพาณิชย์ในบริเวณรอบสถานีในรูปแบบของ Transit Oriented Development (TOD) ซึ่งจะถือว่าการเวนคืนเพื่อนำมาใช้ในกิจการอื่นที่มีใช้กิจการสาธารณประโยชน์ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ให้ความเห็นว่า การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพาณิชย์ไม่สามารถกระทำได้ และหากจะนำที่ดินจากการสำรวจตามพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนมาใช้ในการพาณิชย์หรือมิใช่สาธารณประโยชน์แล้ว หน่วยงานจะต้องได้ที่ดินมาโดยใช้วิธีการซื้อขายที่ดินตามหมวด ๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ฯ เท่านั้น สำหรับกรณีนี้เมื่อสร้างสถานีรถไฟหรือเครื่องประกอบทางรถไฟตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนแล้วก็สามารถใช้ประโยชน์พื้นที่ที่เวนคืนนั้น เพื่อการอื่นที่เชื่อมโยงกับกิจการและไม่กระทบต่อวัตถุประสงค์หลักของการเวนคืนได้ ซึ่งในการกำหนดวัตถุประสงค์การเวนคืนเพื่อสร้าง “ย่านสถานี” นั้น ย่านสถานีจะเกิดขึ้นหลังจากการมีสถานีรถไฟแล้ว และเป็นการใช้หรือพัฒนาพื้นที่บริเวณโดยรอบเพื่อประโยชน์ในการพาณิชย์ กรณีจึงไม่ใช่กิจการรถไฟที่จะเวนคืนที่ดินมาเพื่อทำเป็นย่านสถานีได้ ประกอบกับคำว่า “ย่านสถานี” ไม่ปรากฏว่ามีการใช้ในกฎหมายว่าด้วยการรถไฟแห่งประเทศไทย หรือพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พระพุทธศักราช ๒๔๖๔ หรือกฎหมายอื่น ทำให้ไม่มีความหมายที่ชัดเจน จึงไม่สมควรที่จะใช้ถ้อยคำนี้ในกฎหมายเพื่อมิให้เกิดปัญหาการแปลความในภายหลัง นอกจากนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีข้อสังเกตว่า การเวนคืนเพื่อกิจการรถไฟต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง เพื่อไม่ให้เกิดการขยายแนวเขตสองข้างทางรถไฟไปใช้ประโยชน์เพื่อกิจการเชิงพาณิชย์ (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๕๙/๒๕๖๒)

๗. ร่างมาตรา ๔ ระยะเวลาการบังคับใช้พระราชกฤษฎีกา ได้เรียงลำดับร่างมาตรานี้ใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับลำดับรายละเอียดที่ต้องกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ สำหรับประเด็นระยะเวลาการบังคับใช้พระราชกฤษฎีกาฯ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) เห็นว่ากรณีนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและความประสงค์ของหน่วยงานที่จะดำเนินการเวนคืน ทั้งนี้ ระยะเวลาตามร่างมาตรานี้ต้องไม่เกิน ๕ ปี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๘. ร่างมาตรา ๕ แนวเขตที่ดินที่จะเวนคืน แก้ไขการใช้ถ้อยคำเพื่อให้สอดคล้องกับถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จากเดิม

“เขตที่ดินในบริเวณที่ที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ อยู่ในท้องที่.....ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้”

แก้ไขเป็น

“เขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ อยู่ในท้องที่.....ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้”

๙. ร่างมาตรา ๖ ระยะเวลาเริ่มต้นเข้าสำรวจ เป็นร่างมาตราที่เพิ่มขึ้นใหม่เนื่องจากมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้บัญญัติให้ในพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนต้องระบุระยะเวลาที่ต้องเข้าทำการสำรวจ โดยกำหนดให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้ ซึ่งเป็นไปตามที่เลขาธิการฯ ในขณะนั้นได้แก้ไขไว้ในเรื่องเสร็จที่ ๘๗๘/๒๕๖๒

“มาตรา ๖ ให้เริ่มต้นเข้าสำรวจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ภายในเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชกฤษฎีกานี้ ภายใน.....วันนับแต่วันที่พระราชกฤษฎีกานี้ใช้บังคับ”

๑๐. ร่างมาตรา ๗ เจ้าหน้าที่เวนคืน คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ได้ปรับการใช้ถ้อยคำในการกำหนดเจ้าหน้าที่เวนคืน เนื่องจากเมื่อพิจารณาบทนิยามคำว่า “เจ้าหน้าที่” ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ แล้ว จะเห็นได้ว่าคำว่า “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือบุคคลอื่นใดผู้กระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐ ซึ่งมีอำนาจในการเวนคืนหรือควบคุมการเวนคืน โดยถ้อยคำว่า “บุคคลอื่นใดผู้กระทำการเพื่อประโยชน์ของรัฐ” ในบทนิยามดังกล่าวนั้น กำหนดขึ้นเพื่อปรับใช้ในกรณีที่ไม่มีหน่วยงานของรัฐข้างต้นในการดำเนินการเวนคืน และต้องการให้ “บุคคล” ดำเนินการเวนคืนมาตั้งแต่ต้นหรือมีหน่วยงานของรัฐ แต่หน่วยงานดังกล่าวไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลที่จะสามารถดำเนินการใด ๆ ทางกฎหมายได้ ในการนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) จึงเห็นควรแก้ไขเป็นการระบุถึง “หน่วยงานของรัฐที่จะเป็นผู้เวนคืน” เพื่อความถูกต้องตามบทนิยาม แทนการระบุ “หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” ซึ่งกรณีนี้จะแตกต่างจากแนวปฏิบัติที่ผ่านมาที่จะระบุ “หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ” ของหน่วยงานที่จะดำเนินการเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืน

นอกจากนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑) ยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า คำว่า “เจ้าหน้าที่เวนคืน” ในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ และพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ไม่ได้มีการกำหนดบทนิยามไว้ว่าเป็นบุคคลใด โดยในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ คำดังกล่าวจะมีที่ใช้ในมาตรา ๘ มาตรา ๑๑ และมาตรา ๕๕ และเห็นว่า คำว่า “เจ้าหน้าที่เวนคืน” ในมาตรา ๘ (๔) ก็คือบุคคลที่มีหน้าที่และที่ดำเนินการในการเวนคืนซึ่งเป็นบุคคลเดียวกับ “เจ้าหน้าที่ในการเวนคืน” จึงได้แก้ไขถ้อยคำนี้ให้ถูกต้องเป็น “เจ้าหน้าที่ในการเวนคืน” แม้จะแตกต่างไปจากถ้อยคำที่ใช้ในมาตรา ๘ (๔) แต่ก็สามารถอธิบายได้ เพราะในพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนฯ กำหนดแต่หน้าที่และอำนาจของ “เจ้าหน้าที่” ไม่ได้กำหนดให้มี “เจ้าหน้าที่เวนคืน” ขึ้นต่างหาก คำว่าเจ้าหน้าที่เวนคืน ตามมาตรา ๘ (๔) จึงควรหมายถึง “เจ้าหน้าที่ในการเวนคืน” ไม่ใช่เป็นชื่อเจ้าหน้าที่อีกตำแหน่งหนึ่งแต่อย่างใด

“มาตรา ๗ ให้...(ระบุชื่อหน่วยงานที่เวนคืน)...เป็นเจ้าหน้าที่ในการเวนคืน”

๑๐. ร่างมาตรา ๘ ผู้รักษาการ ยังคงใช้ถ้อยคำและลำดับของร่างมาตราตามรูปแบบเดิม อนึ่ง ในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ นั้น คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ เห็นชอบแนวทางการปฏิบัติในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเสนอและให้หน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืน หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องต้องเสนอเรื่องให้สำนักงบประมาณพิจารณาการจัดสรรเงินค่าทดแทนที่ต้องจ่าย และหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องต้องแนบสำเนาความเห็นของสำนักงบประมาณมาพร้อมการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนนั้นต่อคณะรัฐมนตรีด้วย

(๒) ขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องต้องจัดทำเอกสารไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการเวนคืน ระยะเวลาการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกาฯ แนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนเท่าที่จำเป็น

ระยะเวลาเริ่มต้นเข้าสำรวจเท่าที่จำเป็น เจ้าหน้าที่เวนคืน แผนที่หรือแผนผังแสดงแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืน ความเห็นของสำนักงบประมาณ และการรับฟังความคิดเห็นของผู้ได้รับผลกระทบ และการดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๓) สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะตรวจสอบความครบถ้วนของเรื่องตามที่หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่อง หากดำเนินการไม่ถูกต้อง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการส่งเรื่องคืนเพื่อดำเนินการให้ถูกต้องก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

(๓) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบล อำเภอ
จังหวัด ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

เหตุผล

เนื่องจากในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
มีเกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินประกอบเกษตรกรรมเป็นของตนเอง หรือมีที่ดินเล็กน้อยไม่เพียงพอแก่
การครองชีพ หรือต้องเช่าที่ดินของผู้อื่นประกอบเกษตรกรรมอยู่เป็นจำนวนมาก สมควรกำหนด
เขตที่ดินในท้องที่ดังกล่าวให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน
พ.ศ.

.....
ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่ตำบล
อำเภอ จังหวัด ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ที่ดินในท้องที่ตำบล อำเภอ
จังหวัด ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

(๔) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวาง
และจัดทำผังเมืองรวม^๒

ตัวอย่างเช่น

พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม
ในท้องที่ ๔๗ จังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจ
เพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม ในท้องที่ (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ). จังหวัด.....
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม
ในท้องที่ (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด

เหตุผล

เนื่องจากกรมโยธาธิการและผังเมืองได้ทำการสำรวจที่ดินเพื่อวางและจัดทำผังเมืองรวม
รวม (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด ตาม (ระบุชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะ
ทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมฉบับเดิม) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและดำรงรักษา
เมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและ
การขนส่ง การสาธารณสุขปโภค บริการสาธารณะ และสภาพแวดล้อม ยังไม่แล้วเสร็จ สมควรกำหนด

^๒หมายเหตุ : พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขต
ที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม (มาตรา ๑๔) ซึ่งเป็นหลักการเดียวกันแล้วที่ใช้ใน
พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๑๘ แต่มีรายละเอียดที่แตกต่างกันเล็กน้อย อย่างไรก็ตามโดยที่ยังไม่มี
พระราชกฤษฎีกาที่ออกตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงขอใช้พระราชบัญญัติการผังเมือง
พ.ศ. ๒๕๑๘ เป็นการเทียบเคียง

^๓กรณีเป็นการกำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมในท้องที่
จังหวัดเดียว ให้ระบุท้องที่จังหวัดนั้น เช่น พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำ
ผังเมืองรวม ในท้องที่ตำบลเกาะช้าง ตำบลเกาะช้างใต้ กิ่งอำเภอเกาะช้าง อำเภอแหลมงอบ และตำบลเกาะหมาก
ตำบลเกาะกูด กิ่งอำเภอเกาะกูด อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด พ.ศ. ๒๕๕๖ หากเป็นกรณีการกำหนดเขตที่ดิน
ที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมในท้องที่หลายจังหวัด จะใช้ชื่อว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนด
เขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม ในท้องที่ ๔๗ จังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๘”

เขตที่ดินที่จะทำการสำรวจในท้องที่จังหวัด รวม (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด ให้เป็นการต่อเนื่องจากพระราชกฤษฎีกาที่ได้ตราไว้ เพื่อให้เจ้าพนักงานการผังหรือผู้ซึ่งได้รับ มอบหมายจากเจ้าพนักงานการผังเข้าไปทำการอันจำเป็น เพื่อการสำรวจและกำหนดหลักเกณฑ์ การใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินได้ต่อไป เพื่อประโยชน์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามที่ได้รับ ความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม ในท้องที่ (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำ
ผังเมืองรวม ในท้องที่ (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการ
สำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวม ในท้องที่ (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับได้มีกำหนด (ระบุจำนวนที่จะใช้บังคับ) ปี

มาตรา ๔ ให้อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นเจ้าพนักงานการผัง
ตามพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๕ เขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมตามพระราชกฤษฎีกานี้ อยู่ในท้องที่ (ระบุชื่อจังหวัดที่จะดำเนินการ) รวม (ระบุจำนวนจังหวัดที่จะดำเนินการ) จังหวัด ทั้งนี้ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๖ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๕) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีป่าเดียว)^๔

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่า.....

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

พ.ศ.

.....
๔การเรียงลำดับชื่อจังหวัดที่อยู่ในแนวเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมให้เรียงลำดับตามตัวอักษร

๕พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตเพิกถอนรักษาพันธุ์สัตว์ป่าปัจจุบันอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ยกเลิกพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ แต่หลักการในการกำหนดเขตเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังคงมีลักษณะทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงได้นำรูปแบบของพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้เป็นตัวอย่างเป็นการเทียบเคียง เว้นแต่ในส่วนของเหตุผลในบันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างฯ ของพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ คำปรารภและบทอาศัยอำนาจที่ได้มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบท

หลักการ

กำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เหตุผล

เนื่องจากบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ
จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ไร่
มีสภาพธรรมชาติที่สมควรกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เพื่ออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย
ของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่า
และความหลากหลายทางชีวภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้^๖

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดบริเวณที่ดินป่า.....
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

^๖แนวการเขียนเหตุผล ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
เนื่องจากบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ไร่ มีลักษณะ
ภูมิประเทศเป็น..... ดังนั้น เพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าและพื้นที่ป่าให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของ
สัตว์ป่าโดยปลอดภัย รวมทั้งเป็นการรักษาแหล่งต้นน้ำลำธารและป่าไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ให้คงอยู่อย่างถาวร
ตลอดไป สมควรกำหนดบริเวณที่ดินดังกล่าวให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง
สัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณ
ที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้บริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้
เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๖) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีหลายป่า)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ป่า.....
และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ป่า..... และป่า.....
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เหตุผล

เนื่องจากบริเวณที่ดินป่า..... ป่า..... และป่า.....
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ
 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ไร่ มีสภาพธรรมชาติที่สมควรกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์
 สัตว์ป่า เพื่ออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า
 ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์ในการ
 อนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้^๗

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

กำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ป่า..... และป่า.....
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
 พ.ศ.

.....
 ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
 เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
 พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ป่า.....
 และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 และมาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณ
 ที่ดิน ป่า..... ป่า..... และป่า..... ในท้องที่ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด..... ให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พ.ศ.”

^๗แนวการเขียนเหตุผล ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕

เนื่องจากบริเวณที่ดินป่า..... ป่า..... และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ จังหวัด.....
 เนื้อที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็น..... ดังนั้น เพื่อรักษาไว้
 ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าและพื้นที่ป่าให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย รวมทั้งเป็นการรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร
 และป่าไม้ที่มีอยู่ในพื้นที่แห่งนี้ให้คงอยู่อย่างถาวรตลอดไป สมควรกำหนดบริเวณที่ดินดังกล่าวให้เป็นเขตรักษาพันธุ์
 สัตว์ป่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้บริเวณที่ดินป่า..... ป่า..... และป่า.....
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ภายในแนวเขตตามแผนที่
ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้ เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๗) พระราชกฤษฎีกาขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีป่าเดียว)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า.....
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.

หลักการ

ขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

เหตุผล

เนื่องจากบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ซึ่งมีเขตติดต่อกับเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... ตามที่กำหนดไว้โดย (ชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า) ซึ่งได้มี
การเปลี่ยนแปลงพื้นที่โดยการขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (บางส่วน) ตาม
(ชื่อพระราชกฤษฎีกาขยาย/เพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์..... เนื้อที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร
หรือประมาณ ไร่ มีสภาพธรรมชาติที่สมควรกำหนดให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
เพื่ออนุรักษ์ไว้ให้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าอย่างปลอดภัย และรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่า
ตลอดจนคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือระบบนิเวศให้คงเดิม เพื่อประโยชน์

ในการอนุรักษ์และคุ้มครองสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ^๕ สมควรขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
ป่า..... ออกไปให้ครอบคลุมถึงบริเวณพื้นที่ดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
ขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า.....
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.

.....
ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาขยายเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

.....
๕ แนวการเขียนเหตุผล ตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕
เนื่องจากบริเวณ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ซึ่งมีเขตติดต่อกับเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า.....
ตามที่กำหนดไว้โดย..... ซึ่งได้มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่โดยการขยายเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า (บางส่วน) ตาม..... เนื้อที่ประมาณ ตาราง
กิโลเมตร หรือประมาณ ไร่ มีสภาพภูมิประเทศเป็น..... เหมาะสมที่จะจัดให้เป็น
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ดังนั้น เพื่อรักษาไว้ซึ่งพันธุ์สัตว์ป่าให้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าโดยปลอดภัย รวมทั้งเป็นการ
ช่วยป้องกันรักษาต้นน้ำลำธารและป่าไม้ที่อยู่ในพื้นที่ป่าแห่งนี้ให้คงอยู่ถาวรตลอดไป สมควรขยายเขตรักษาพันธุ์
สัตว์ป่า ป่า..... ออกไปให้ครอบคลุมถึงบริเวณพื้นที่ดังกล่าวด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๓ ให้ขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... ตามที่กำหนดไว้
โดย..(ชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์ป่า)..... เข้าไปในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๘) พระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า (กรณีป่าเดียว)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... (บางส่วน)

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

หลักการ

เพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ออกจากการเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

เหตุผล

เนื่องจากกรม/กระทรวง/หน่วยงานอื่นของรัฐ.....มีความจำเป็นต้อง
ต้องใช้พื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... ตามที่กำหนดไว้โดย..(ชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า).
เนื้อที่ประมาณไร่ตารางวา เพื่อ..(วัตถุประสงค์ของการเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า)
สมควรเพิกถอนพื้นที่ดังกล่าวออกจากการเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จึงจำเป็นต้องตรา
พระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
เพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า..... (บางส่วน)
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า..... (บางส่วน)
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า..... (บางส่วน)
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ออกจากการเป็นเขตรักษา
พันธุ์สัตว์ป่า ตามที่กำหนดไว้โดย..... (ชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า)
ภายในแนวเขต
ที่เพิกถอนตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๙) พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)^๙

บันทึกหลักการและเหตุผล
 ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินป่า^{๑๐}.....
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
 พ.ศ.

หลักการ

กำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด..... ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

เหตุผล

เนื่องจากบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล.....
 อำเภอ..... จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร
 หรือประมาณ ไร่ (..... งาน ตารางวา) เป็นพื้นที่ที่มีความโดดเด่น
 สวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษ หรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ
 ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์
 หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรม สมควรกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
 ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคน
 ในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน
 จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้^{๑๑}

^๙การตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ เพิกถอน หรือขยายเขตอุทยานแห่งชาติ
 ปัจจุบันอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีหลักการและแนวทางเดียวกับที่ดำเนินการตาม
 พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ แต่ได้มีการปรับแก้ไขถ้อยคำในส่วนของเหตุผลในบันทึกหลักการและ
 เหตุผล คำปรารภ และบทอาศัยอำนาจ ให้เป็นไปตามบริบทของพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

^{๑๐}กรณีบริเวณที่ดินที่กำหนดให้เป็นเขตอุทยานแห่งชาติมิใช่ป่า แต่เป็นเกาะ หมู่เกาะ หาด
 หรืออื่น ๆ การกำหนดเขตอุทยานแห่งชาติจะกำหนดชื่อตามเขตพื้นที่นั้น ๆ โดยไม่ระบุคำว่า “ป่า” เช่น บริเวณที่ดิน
 เกาะ... บริเวณที่ดินหมู่เกาะ... บริเวณที่ดินหาด... ทั้งนี้ ปรากฏตามพระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณที่ดินหมู่เกาะ
 สิมิลัน ในท้องที่ตำบลเกาะพระทอง อำเภอคุระบุรี จังหวัดพังงา ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๕

^{๑๑}แนวการเขียนเหตุผล ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

เนื่องจากบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ไร่ (..... งาน
 ตารางวา) ประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญและมีค่า เช่น พันธุ์ไม้ ของป่า สัตว์ป่านานาชนิด
 ตลอดจนทิวทัศน์ที่สวยงามยิ่ง สมควรกำหนดให้เป็นอุทยานแห่งชาติตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ
 พ.ศ. ๒๕๐๔ เพื่อสงวนไว้ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติเดิม มิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่อประโยชน์
 แก่การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน และเพื่ออำนวยประโยชน์อื่นแก่รัฐและประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราช
 กฤษฎีกานี้

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
กำหนดบริเวณที่ดินป่า.....
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ.

.....
ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดบริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณา
โปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดบริเวณ
ที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้บริเวณที่ดินป่า..... ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้
เป็นอุทยานแห่งชาติ

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๑๐) พระราชกฤษฎีกาขยายเขตอุทยานแห่งชาติ (กรณีหลายป่า)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาขยายเขตอุทยานแห่งชาติป่า^{๑๒} ป่า.....
 และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 พ.ศ.

หลักการ

ขยายเขตอุทยานแห่งชาติป่า..... ป่า..... และป่า.....
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

เหตุผล

เนื่องจากทางราชการประสงค์จะปรับปรุงอุทยานแห่งชาติป่า.....
 ป่า..... และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... โดยขยายเขตอุทยานแห่งชาติให้ครอบคลุม..... ในท้องที่
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ไร่
 เพื่อสงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติ
 หรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้^{๑๓}

^{๑๒}กรณีขยายเขตอุทยานแห่งชาติในบริเวณที่มีไร่ป่า แต่เป็นเกาะ หมู่เกาะ หาด หรืออื่น ๆ
 การเรียกชื่อบริเวณที่จะขยายเขตจะไม่ระบุคำว่า “ป่า” แต่ระบุตามลักษณะที่แท้จริงของพื้นที่บริเวณนั้น เช่น
 เกาะ... หมู่เกาะ... หาด...

^{๑๓}แนวการเขียนเหตุผล ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔

เนื่องจากทางราชการประสงค์จะปรับปรุงอุทยานแห่งชาติป่า..... ป่า.....
 และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... โดยขยายเขตอุทยาน
 แห่งชาติให้ครอบคลุม..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... เนื้อที่
 ประมาณ ไร่ เพื่อ (วัตถุประสงค์ของการขยายเขตอุทยานแห่งชาติ) เพื่อสงวนไว้ให้คงอยู่ในสภาพธรรมชาติ
 เดิมมิให้ถูกทำลายหรือเปลี่ยนแปลงไป เพื่อประโยชน์ในการพักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เพื่อประโยชน์แก่
 การศึกษาและรื่นรมย์ของประชาชน และเพื่ออำนวยประโยชน์อันแก่รัฐและประชาชน

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

ขยายเขตอุทยานแห่งชาติป่า..... ป่า..... และป่า.....

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

.....
ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.

เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรขยายเขตอุทยานแห่งชาติป่า..... ป่า.....
และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาขยายเขตอุทยานแห่งชาติ
ป่า..... ป่า..... และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ขยายเขตอุทยานแห่งชาติป่า..... ป่า.....
และป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ตามที่ได้
กำหนดไว้โดย (ชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ) โดยให้มีแนวเขตที่ขยายตามแผนที่
ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๑๑) พระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติป่า^{๑๔}..... (บางส่วน)

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

หลักการ

เพิกถอนอุทยานแห่งชาติป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

เหตุผล

เนื่องจากกรม/กระทรวง/หน่วยงานอื่นของรัฐ.....มีความจำเป็นที่จะขอเข้าทำประโยชน์และขอเพิกถอนอุทยานแห่งชาติป่า..... (บางส่วน)/ขอเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่บางส่วนในเขตอุทยานแห่งชาติป่า...../ขอเข้าใช้พื้นที่บางส่วนในเขตอุทยานแห่งชาติป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ไร่ (.....งาน ตารางวา) เพื่อ (วัตถุประสงค์ของการเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติ)..... และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้เข้าทำประโยชน์และให้เพิกถอนพื้นที่/ให้เพิกถอนพื้นที่..... (บางส่วน) ออกจากพื้นที่อุทยานแห่งชาติแล้ว สมควรเพิกถอนพื้นที่ดังกล่าวออกจากการเป็นอุทยานแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

เพิกถอนอุทยานแห่งชาติป่า..... (บางส่วน)

ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.

เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

^{๑๔}กรณีเพิกถอนเขตอุทยานแห่งชาติในบริเวณที่มีไร่ป่า แต่เป็นเกาะ หมู่เกาะ หาด หรืออื่น ๆ การเรียกชื่อบริเวณที่จะเพิกถอนจะไม่ระบุคำว่า “ป่า” แต่ระบุตามลักษณะที่แท้จริงของพื้นที่บริเวณนั้น เช่น เกาะ... หมู่เกาะ... หาด...

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ
พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรเพิกถอนอุทยานแห่งชาติป่า..... (บางส่วน)
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาเพิกถอนอุทยานแห่งชาติ
ป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้เพิกถอนอุทยานแห่งชาติป่า..... (บางส่วน) ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ออกจากการเป็นอุทยานแห่งชาติ
ตามที่กำหนดไว้โดย (ชื่อพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ) ภายในแนวเขตที่เพิกถอนตามแผนที่
ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

(๑๒) กฎกระทรวงกำหนดป่าสงวนแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)

บันทึกหลักการและเหตุผล
 ประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ป่า.....
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 เป็นป่าสงวนแห่งชาติ
 พ.ศ.

 หลักการ

ให้ป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... เป็นป่าสงวนแห่งชาติ

เหตุผล

เนื่องจากป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... เนื้อที่ประมาณ ไร่ มีไม้ (บรรยายประเภทของไม้).....และไม้ชนิดอื่น
 ที่มีค่าจำนวนมาก และมีของป่ากับทรัพยากรธรรมชาติอื่นด้วย สมควรกำหนดให้เป็นป่าสงวน
 แห่งชาติ เพื่อรักษาสภาพป่า ไม้ ของป่า และทรัพยากรธรรมชาติอื่นไว้ จึงจำเป็นต้องออก
 กฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวง

กำหนดให้ป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
 เป็นป่าสงวนแห่งชาติ
 พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๖ วรรคสอง
 แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด..... ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้ เป็นป่าสงวนแห่งชาติ

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๓) กฎกระทรวงเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ (กรณีป่าเดียว)

บันทึกหลักการและเหตุผล

ประกอบร่างกฎกระทรวงเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติป่า..... บางส่วน/ทั้งหมด
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

หลักการ

เพิกถอนพื้นที่บางส่วน/ทั้งหมดของป่า..... ซึ่งอยู่ในท้องที่
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ออกจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ

เหตุผล

เนื่องจากกรม/กระทรวง/หน่วยงานอื่นของรัฐ.....มีความจำเป็นต้องใช้พื้นที่บางส่วน/ทั้งหมดของป่า..... ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติตาม (ชื่อกฎกระทรวงกำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติ) เนื้อที่ประมาณ ไร่ เพื่อ (วัตถุประสงค์ของการเพิกถอนเขตป่าสงวนแห่งชาติ)สมควรเพิกถอนพื้นที่ป่าดังกล่าวออกจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ บางส่วน/ทั้งหมด จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวง

เพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติป่า..... บางส่วน/ทั้งหมด
 ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้เพิกถอนพื้นที่บางส่วน/ทั้งหมดของป่า..... ซึ่งอยู่ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ซึ่งเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตาม (ชื่อกฎกระทรวงกำหนดเขตป่าสงวนแห่งชาติ) ออกจากการเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ทั้งนี้ แนวเขตที่เพิกถอนเป็นไปตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๔) กฎกระทรวงกำหนดทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
๑) กรณีอ่างเก็บน้ำ/บึง

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำ/บึง..... (ระบุชื่อ)
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำ /บึง..... (ระบุชื่อ)
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้น้ำอย่างเต็มที่
และเนื่องจากมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้
ทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทานต้องกำหนดโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออก
กฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวง

กำหนดให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำ/บึง..... (ระบุชื่อ)
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง
พุทธศักราช ๒๔๘๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำ/บึง..... (ระบุชื่อ) ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

ให้ไว้ ณ วันที่

พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒) กรณีแม่น้ำ คลอง ห้วย

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำ)/
ในเขตโครงการชลประทาน (ระบุชื่อโครงการ)/ในเขตโครงการ
ส่งน้ำและบำรุงรักษา (ระบุชื่อโครงการ)
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

เหตุผล

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำ)/ในเขตโครงการ
ชลประทาน (ระบุชื่อโครงการ)/ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา (ระบุชื่อโครงการ) เป็นทางน้ำ
ชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน เพื่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้น้ำอย่างเต็มที่ และเนื่องจาก
มาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ บัญญัติให้
ทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทานต้องกำหนดโดยกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออก
กฎกระทรวงนี้

ร่าง

กฎกระทรวง

กำหนดให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำ) /
ในเขตโครงการชลประทาน (ระบุชื่อโครงการ) /ในเขตโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษา (ระบุชื่อโครงการ)
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน
พ.ศ.

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง (๑) แห่งพระราชบัญญัติ
การชลประทานหลวง พุทธศักราช ๒๔๘๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง
(ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๑๘ และมาตรา ๔๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการชลประทานหลวง
พุทธศักราช ๒๔๘๕ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำ) จากกิโลเมตรที่ ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ถึงกิโลเมตรที่ ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ตามแนวเขตแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้
เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

หลัก เรียงลำดับ
จากทางน้ำฯ ที่อยู่
ด้านบนลงล่าง
และจากซ้ายไป
ขวา
ยกเว้น เพื่อให้
การเรียงลำดับ
ทางน้ำฯ เป็นไป
ตามลำดับ
จากทางน้ำฯ
สายหลัก → สาย
รอง (คลองแยก
หรือคลองซอย)
จึงอาจยกเว้น
หลักการเรียงลำดับ
จากบนลงล่าง และ
จากซ้ายไปขวา
เป็นการเรียงลำดับ
จากทางน้ำฯ
สายหลัก แล้วต่อ
ด้วยทางน้ำฯ
สายรอง ทั้งนี้
โดยทางน้ำฯ
สายรองจะเป็น
การเรียงตาม
หมายเลขชื่อของ
ทางน้ำตามลำดับ
ด้วย

ข้อ ๒ ให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำสายรอง) ของ (ระบุชื่อทางน้ำสายหลัก/อ่างเก็บน้ำ)
จากกิโลเมตรที่ ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ถึงกิโลเมตรที่ ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
ตามแนวเขตแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้ เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

ข้อ ๓ ให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำ) จากศูนย์กลาง (เขื่อน/ทำนบกั้น/ฝาย/ประตู
ระบายน้ำ) กิโลเมตรที่ ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... ไปด้านเหนือเขื่อน/ไปด้านเหนือ/ไปทางเหนือ น้ำ ถึงกิโลเมตรที่
ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... และ^๑ไปด้านท้ายเขื่อน/ไปด้านท้ายน้ำ/
ไปทางท้ายน้ำถึงกิโลเมตรที่ ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ.....
จังหวัด..... ตามแนวเขตแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้ เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บ
ค่าชลประทาน

*กรณีหลายตำบลใน
อำเภอและจังหวัด
เดียวกัน ให้ใช้
“ตำบล..... ตำบล.....
และตำบล..... อำเภอ
..... จังหวัด.....”

ข้อ ๔ ให้ทางน้ำชลประทาน (ระบุชื่อทางน้ำ) จากศูนย์กลาง (เขื่อน/ทำนบกั้น/ฝาย/ประตู
ระบายน้ำ) กิโลเมตรที่ ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
..... ถึงศูนย์กลาง (เขื่อน/ทำนบกั้น/ฝาย) กิโลเมตรที่ ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด..... ตามแนวเขตแผนที่ท้ายกฎกระทรวงนี้ เป็นทางน้ำ
ชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน

ให้ไว้ ณ วันที่

พ.ศ.

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

^๑มีการเพิ่มคำว่า “และ” ตามเรื่องเสร็จที่ ๑๒๑๓/๒๕๖๑

(๑๕) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน^{๑๖}

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน
ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.

หลักการ

กำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

*กรณีหลายตำบล
ในอำเภอและจังหวัด
เดียวกัน ให้ใช้
“ตำบล..... ตำบล.....
และตำบล..... อำเภอ
..... จังหวัด.....”

เหตุผล

เนื่องจากคณะกรรมการจัดรูปที่ดินกลางเห็นสมควรกำหนดให้พื้นที่
ที่ทำเกษตรกรรม ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
เป็นเขตโครงการจัดรูปที่ดิน สมควรกำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดินในท้องที่ดังกล่าว
เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่หรือผู้ซึ่งปฏิบัติงานร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไป
ทำการสำรวจพื้นที่ที่จะจัดทำเป็นโครงการจัดรูปที่ดิน จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

*ชื่อร่างฯ มาจาก
มาตรา ๓๒ แห่ง
พระราชบัญญัติ
จัดรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม พ.ศ.
๒๕๕๘

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
กำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน
ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....
พ.ศ.

*กรณีหลายตำบล
ในอำเภอและจังหวัด
เดียวกัน ให้ใช้
“ตำบล..... ตำบล.....
และตำบล..... อำเภอ
..... จังหวัด.....”

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

^{๑๖}พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดินฯ เป็นการออกตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งแต่เดิมตามพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๗ กำหนดให้ทำในรูปแบบของประกาศกระทรวงเท่านั้น กองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจึงได้หารือร่วมกันเพื่อกำหนดรูปแบบและแนวทางการตรวจพิจารณา โดยใช้รูปแบบเทียบเคียงกรณีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ และเลขาธิการฯ ได้เห็นชอบด้วยแล้ว (เรื่องเสร็จที่ ๑๒๗ - ๑๒๘/๒๕๖๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๘๘ - ๑๘๙/๒๕๖๓) อนึ่ง มีข้อพิจารณาเพิ่มเติมในชื่อร่างพระราชกฤษฎีกาว่า เหตุที่ไม่ใช้คำว่า “จัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม” แต่ใช้คำว่า “การจัดรูปที่ดิน” เท่านั้น เพราะ “การจัดรูปที่ดิน” ตามบทนิยามให้หมายถึงการจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมอยู่แล้ว

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรกำหนดเขตสำรวจการจัดรูปที่ดิน ในท้องที่ตำบล.....
อำเภอ..... จังหวัด.....

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๓๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๕๘
จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจ
การจัดรูปที่ดิน ในท้องที่ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุ
เบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ เขตสำรวจการจัดรูปที่ดินตามพระราชกฤษฎีกานี้ อยู่ในท้องที่
ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ทั้งนี้ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้าย
พระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

(๑๖) พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน (กรณีถอนสภาพทั้งแปลงหรือบางส่วน)

๑) กรณีการถอนสภาพทั้งแปลง หรือการถอนสภาพบางส่วน
เพียงกรณีเดียว ในร่างฯ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดิน
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ..... จังหวัด
พ.ศ.

หลักการ

ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด^{๑๗}

เหตุผล

เนื่องจากที่ดินสาธารณประโยชน์ “ (ระบุชื่อที่ดินสาธารณประโยชน์ตาม นสล.) ”
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของ
แผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ประโยชน์ร่วมกันเป็น (ระบุวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ตาม นสล.)
และทางราชการได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ลงวันที่
เนื้อที่ ปัจจุบันพลเมืองได้เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินดังกล่าวแล้ว สมควรถอน
สภาพที่ดินดังกล่าวจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน^{๑๘} เพื่อมอบหมาย
ให้ (ระบุหน่วยงานที่จะใช้ประโยชน์และวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์) จึงจำเป็นต้องตรา
พระราชกฤษฎีกานี้

^{๑๗}กรณีที่เป็นกรณีการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
บางส่วน ข้อความตัวเอนใช้ว่า “ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด บางส่วน”

^{๑๘}กรณีที่เป็นกรณีการถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
บางส่วน ข้อความตัวเอนใช้ว่า “สมควรถอนสภาพที่ดินดังกล่าวจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับ
พลเมืองใช้ร่วมกัน บางส่วน”

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด^{๑๙}

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราช
กฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบล อำเภอ
จังหวัด พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง
ใช้ร่วมกัน ซึ่งมีเนื้อที่ที่ถอนสภาพทั้งหมด ในท้องที่ตำบล
..... อำเภอ จังหวัด ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้^{๒๐}

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

^{๑๙}กรณีที่เป็นกรถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
บางส่วน ข้อความตัวเอนใช้ว่า “ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด บางส่วน”

^{๒๐}กรณีที่เป็นกรถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
บางส่วน ใช้ว่า “มาตรา ๓ ให้ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ซึ่งมีเนื้อที่
..... บางส่วน โดยมีเนื้อที่ที่ถอนสภาพ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ภายใน
แนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้”

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

๒) กรณีการถอนสภาพทั้งแปลง หรือการถอนสภาพบางส่วน ทั้งสองกรณี
ในร่างฯ เดียวกัน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดิน
อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
พ.ศ.

หลักการ

ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด

เหตุผล

เนื่องจากที่ดินสาธารณประโยชน์จำนวน ... แปลง ในท้องที่ตำบล
อำเภอ จังหวัด ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้
ประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ แปลงที่ ... ที่ดินสาธารณประโยชน์ “(ระบุชื่อที่ดินสาธารณประโยชน์ตาม นสล.)”
ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันเป็น
(ระบุวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ตาม นสล.)... และทางราชการได้ออกหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง
เลขที่ ลงวันที่ เนื้อที่ และแปลงที่ ... ที่ดินสาธารณประโยชน์ “.....
(ระบุชื่อที่ดินสาธารณประโยชน์ตาม นสล.)” ซึ่งเป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง
ใช้ร่วมกันเป็น (ระบุวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ตาม นสล.)... และทางราชการได้ออกหนังสือ
สำคัญสำหรับที่หลวง เลขที่ ลงวันที่ เนื้อที่ ปัจจุบันพลเมือง
เลิกใช้ประโยชน์ร่วมกันในที่ดินสาธารณประโยชน์ทั้ง ... แปลงแล้ว สมควรถอนสภาพที่ดิน
สาธารณประโยชน์ทั้ง ... แปลงจากการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
โดยเป็นที่ดินบางส่วนของที่ดินแปลงที่ ... เนื้อที่ และที่ดินแปลงที่ ... ทั้งแปลง เนื้อที่
รวมเนื้อที่ที่ถอนสภาพทั้งหมด เพื่อมอบหมายให้ (ระบุหน่วยงาน.....
ที่จะใช้ประโยชน์และวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์) จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง
พระราชกฤษฎีกา
ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.
เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้า
เจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง
ใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๘ วรรคสอง (๑) แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
ฉบับที่ ๓๓๔ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้
ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบล อำเภอ
จังหวัด พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมือง
ใช้ร่วมกัน ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ดังต่อไปนี้

(๑) แปลงที่ .. (ระบุชื่อที่ดินสาธารณประโยชน์ตาม นส.ล.)... ซึ่งมี
เนื้อที่ทั้งหมด บางส่วน โดยมีเนื้อที่ที่ถอนสภาพ

(๒) แปลงที่ .. (ระบุชื่อที่ดินสาธารณประโยชน์ตาม นส.ล.)... ซึ่งมี
เนื้อที่ทั้งหมด ทั้งแปลง

ทั้งนี้ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

(๑๗) พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ (กรณีการถอนสภาพทั้งแปลงหรือบางส่วน)

๑) กรณีการถอนสภาพทั้งแปลง หรือการถอนสภาพบางส่วน เพียงกรณีเดียว
ในร่างฯ

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ
ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
พ.ศ.

หลักการ

ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ
ของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด^{๒๑}

เหตุผล

เนื่องจากที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ ในท้องที่ตำบล
อำเภอ จังหวัด มีสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของ
แผ่นดินโดยเฉพาะ และ(เดิม)อยู่ในความครอบครองดูแลและใช้ประโยชน์ในราชการของ (ระบุหน่วยงาน).....
ปัจจุบัน(ระบุหน่วยงาน)..... ได้เลิกใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะและกระทรวงการคลัง
ไม่ประสงค์จะสงวนไว้ใช้ เพื่อประโยชน์เช่นนั้นอีกต่อไป สมควรถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของ

^{๒๑}กรณีถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ
ของที่ราชพัสดุบางส่วน ข้อความตัวเอนใช้ว่า “ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
บางส่วน”

แผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุแปลงดังกล่าว^{๒๒} ตามมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อมอบหมายให้กระทรวงการคลังดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ

ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด

พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.

เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
๒๓

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด พ.ศ.”

^{๒๒}กรณีถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุบางส่วน ข้อความตัวเอนใช้ว่า “... ปัจจุบันที่ราชพัสดุแปลงดังกล่าว ซึ่งมีเนื้อที่(ระบุชื่อหน่วยงาน).... ได้เลิกใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะและไม่ประสงค์จะสงวนไว้ใช้เพื่อประโยชน์เช่นนั้นอีกต่อไป สมควรถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุแปลงดังกล่าวบางส่วน ...”

^{๒๓}กรณีถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุบางส่วน ข้อความตัวเอนใช้ว่า “ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด บางส่วน”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ แปลงหมายเลขทะเบียนที่(ระบุหมายเลขทะเบียน)..... หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้^{๒๔}

มาตรา ๔ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้ ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

๒) กรณีการถอนสภาพทั้งแปลง หรือการถอนสภาพบางส่วน ทั้งสองกรณี
ในร่างฯ เดียวกัน

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ
ในท้องที่ตำบล อำเภอ และตำบล อำเภอ จังหวัด
พ.ศ.

หลักการ

ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน
โดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบล อำเภอ และตำบล
อำเภอ จังหวัด

^{๒๔}กรณีถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุบางส่วน ใช้ว่า “มาตรา ๓ ให้ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ทั้งหมดประมาณ บางส่วน โดยมีเนื้อที่ที่ถอนสภาพ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้”

เหตุผล

เนื่องจากที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ แปลงหมายเลข
 ทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่
 เนื้อที่ แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ แปลงหมายเลข
 ทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่
 เนื้อที่ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด และ
 แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดิน
 เลขที่ เนื้อที่ และแปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
 หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ ในท้องที่
 ตำบล อำเภอ จังหวัด มีสภาพเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ และเดิมอยู่ในความครอบครองดูแลและใช้ประโยชน์ในราชการ
 ของ (ระบุหน่วยงาน) ปัจจุบันที่ราชพัสดุแปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
 แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) และบางส่วนของที่ราชพัสดุแปลงหมายเลข
 ทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) และ
 แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) ซึ่งมีเนื้อที่รวมกันประมาณ
 (ระบุหน่วยงาน) ได้เลิกใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะและไม่ประสงค์จะสงวนไว้
 ใช้เพื่อประโยชน์เช่นนั้นอีกต่อไป สมควรถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
 ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุทั้ง แปลงดังกล่าว ตามมาตรา ๓๔
 แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ เพื่อมอบหมายให้กระทรวงการคลังดำเนินการตาม
 กฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุต่อไป จึงจำเป็นต้องตราพระราชกฤษฎีกานี้

ร่าง

พระราชกฤษฎีกา

ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน

ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ

ในท้องที่ตำบล อำเภอ และตำบล อำเภอ จังหวัด

พ.ศ.

ให้ไว้ ณ วันที่ พ.ศ.

เป็นปีที่ .. ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว
 มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์
ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบล อำเภอ และตำบล
อำเภอ จังหวัด

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๗๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติที่ราชพัสดุ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้ตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชกฤษฎีกานี้เรียกว่า “พระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่
ตำบล อำเภอ และตำบล อำเภอ จังหวัด พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชกฤษฎีกานี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์
ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
.....ดังต่อไปนี้

(๑) แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) หนังสือสำคัญสำหรับ
ที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่

(๒) แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) หนังสือสำคัญสำหรับ
ที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ บางส่วน
เฉพาะในส่วนของที่ราชพัสดุตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่
โดยมีเนื้อที่ประมาณ

(๓) แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน) หนังสือสำคัญสำหรับ
ที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ บางส่วน
เฉพาะในส่วนของที่ราชพัสดุตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง^{๒๕}/โฉนดที่ดินเลขที่
โดยมีเนื้อที่ประมาณ และ

^{๒๕}กรณีของที่ราชพัสดุนั้นได้ขึ้นทะเบียนที่ราชพัสดุ และที่ราชพัสดุนั้นประกอบด้วยโฉนดที่ดิน หรือ
นส. ๓ ก หรือ นส. หลายแปลง หากมีการถอนสภาพบางส่วน การใช้คำว่า “โดยมีเนื้อที่ที่ถอนสภาพประมาณ ...”
จะทำให้เข้าใจสับสนได้ว่าเป็นเนื้อที่ที่ถอนสภาพของที่ดินแปลงสุดท้ายเพียงแปลงเดียว ดังนั้น จึงใช้คำว่า “โดยมี
เนื้อที่ประมาณ ...” เช่น กรณีตามร่างมาตรา ๓ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของ
แผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน และแขวงถนน
นครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๘๔๐ - ๘๔๑/๒๕๖๒)

อย่างไรก็ตาม การใช้คำว่า “โดยมีเนื้อที่ที่ถอนสภาพประมาณ ...” จึงนำมาใช้กับกรณีที่ที่ราช
พัสดุนั้นประกอบด้วยโฉนดที่ดิน หรือ นส. ๓ ก หรือ นส. เพียงแปลงเดียว เนื่องจากไม่ก่อให้เกิดความสับสน
แต่อย่างใด เช่น กรณีตามร่างมาตรา ๓ (๒) แห่งพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ ในท้องที่เขาพระงาม อำเภอลพบุรี จังหวัดลพบุรี พ.ศ.
(เรื่องเสร็จที่ ๑๕๙๑/๒๕๖๒)

(๔) แปลงหมายเลขทะเบียนที่ หนังสือสำคัญสำหรับที่
หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
.....
ทั้งนี้ ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา

มาตรา ๔ ให้ถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของ
แผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ แปลงหมายเลขทะเบียนที่ (ระบุหมายเลขทะเบียน)
.....
หนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่ เนื้อที่ บางส่วน
เฉพาะในส่วนของที่ราชพัสดุตามหนังสือสำคัญสำหรับที่หลวง/โฉนดที่ดินเลขที่
โดยมีเนื้อที่ ในท้องที่ตำบล อำเภอ จังหวัด
ภายในแนวเขตตามแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกานี้

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชกฤษฎีกานี้

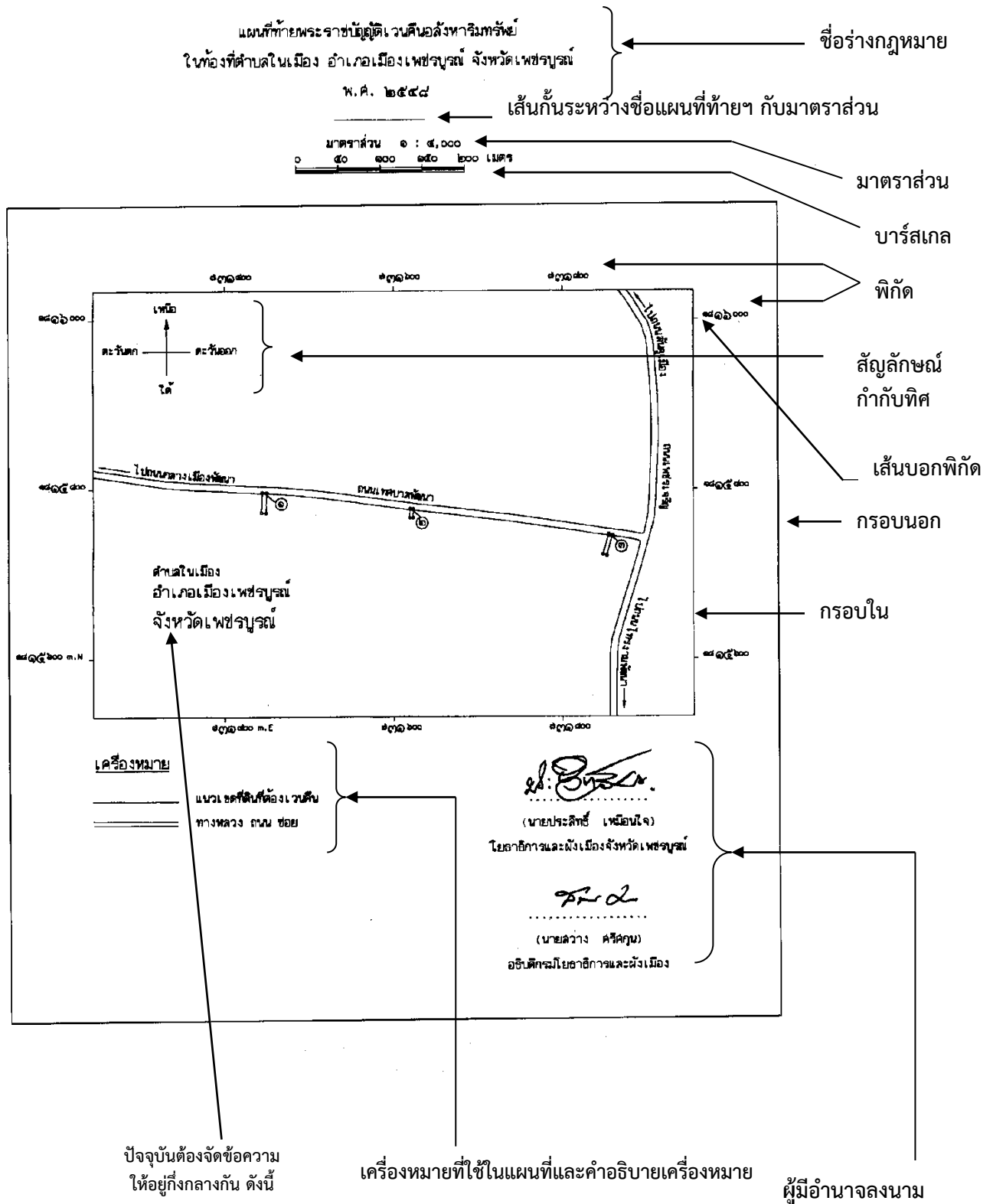
ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....

นายกรัฐมนตรี

๒.๒ แบบแผนที่ท้ายกฎหมาย

- ๒.๒.๑ การจัดวางแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ในแผนที่ท้าย
แผนที่ท้ายแต่ละแผ่น จะมีการจัดวางองค์ประกอบเป็นส่วน ๆ ดังนี้
- (ก) ส่วนของชื่อร่างกฎหมาย
 - (๑) ชื่อร่างกฎหมาย
 - (๒) เส้นกั้นระหว่างชื่อแผนที่ท้ายฯ กับมาตราส่วน
 - (ข) ส่วนของการแสดงระยะความกว้างหรือความยาว
 - (๑) มาตราส่วน
 - (๒) บาร์สเกล
 - (ค) ส่วนของกรอบนอก
 - (๑) เครื่องหมายและคำอธิบายเครื่องหมาย
 - (๒) ผู้มีอำนาจลงนาม
 - (ง) ส่วนของกรอบใน
 - (๑) พิกัด
 - (๒) สัญลักษณ์การกำกับทิศ
 - (๓) รายละเอียดอื่น ๆ ของแผนที่

๒.๒.๒ การระบุรายละเอียดในแผนที่ท้าย

(๑) ชื่อร่างกฎหมาย

หลักเกณฑ์ในการกำหนดชื่อร่างกฎหมายที่ปรากฏในส่วนของแผนที่ท้าย คือ ให้จัดเรียงชื่อร่างกฎหมายในแผนที่ท้ายไว้กึ่งกลางด้านบนของหัวแผนที่

โดยกรณีเป็นกฎหมายระดับพระราชบัญญัติ ให้เขียนว่า “แผนที่ท้ายพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์” และต่อด้วยวัตถุประสงค์ของการเวนคืน (ถ้าหากมี) และระบุท้องที่ที่ทำการเวนคืน ในลำดับสุดท้าย ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า ในกรณีที่อยู่ติดกรรมทางหลวงเป็นเจ้าหน้าที่เวนคืน จะมีการระบุท้องที่ก่อนระบุวัตถุประสงค์การเวนคืนในชื่อพระราชบัญญัติ

นอกจากนี้ ตอนท้ายชื่อร่างกฎหมายจะระบุ “พ.ศ.” ไว้เสมอ โดยการเขียนชื่อร่างกฎหมายจะเขียนเหมือนกันทุกฉบับ รวมถึงกรณีที่แผนที่หลายแผ่นด้วย แม้ว่าในแผนที่แต่ละแผ่นจะกำหนดที่ดินที่เวนคืนไม่แสดงพื้นที่ครอบคลุมท้องที่ทั้งหมดที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติก็ตาม ซึ่งตัวอย่างการเขียน มีดังนี้

แผนที่ท้ายพระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์
เพื่อสร้างทางพิเศษสายแจ้งวัฒนะ - บางโคล่ และสายพญาไท - ศรีนครินทร์
ในท้องที่เขตราชเทวี เขตปทุมวัน และเขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ.

(๒) เส้นกันระหว่างชื่อแผนที่ท้ายฯ กับมาตราส่วน

เป็นเส้นตรงมีความยาวประมาณเท่ากับความยาวของคำว่า “พ.ศ.” หรือคำว่า “มาตราส่วน ๑ : ...” แล้วแต่กรณี หรืออาจใช้ความยาวตามสมควรก็ได้ ซึ่งเส้นกันระหว่างชื่อแผนที่แนบท้ายกับมาตราส่วนนี้ เป็นการกำหนดในลักษณะเดียวกันกับการเขียนชื่อร่างกฎหมายซึ่งปกติจะมีเส้นกันระหว่างชื่อร่างกฎหมายและเนื้อความที่ตามมา

(๓) มาตราส่วน

มาตราส่วน หมายถึง อัตราส่วนของระยะทางในแผนที่ท้ายต่อระยะทางจริงในพื้นที่ เมื่อกำหนดให้ระยะทางในแผนที่คือระยะทาง ๑ หน่วย ซึ่งมีสูตรคือ “ระยะทางในแผนที่/ระยะทางจริงในพื้นที่” เช่น ระยะทางบนแผนที่เท่ากับ ๑ หน่วย และระยะทางจริงในพื้นที่เท่ากับ ๑๐๐ หน่วย จะเขียนเป็นมาตราส่วนว่า “๑/๑๐๐” หรือ “๑ : ๑๐๐” ซึ่งมีความหมายว่าหากวัดระยะทางในแผนที่ ๑ หน่วย จะมีระยะทางเท่ากับระยะทางจริงในพื้นที่ ๑๐๐ หน่วย

มาตราส่วน เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้อ่านแผนที่ท้ายได้ทราบถึงระยะความกว้างหรือความยาวที่แท้จริงของพื้นที่ และในบางครั้ง ก็จะทำให้สามารถคำนวณเนื้อที่โดยประมาณได้อีกด้วย

การเขียนมาตราส่วน จะเขียนไว้ด้านล่างของเส้นกันระหว่างชื่อแผนที่ท้ายกับมาตราส่วน ซึ่งการกำหนดมาตราส่วนในการเขียนแผนที่ท้าย ควรเป็นขนาดที่สามารถถ่ายทอดรายละเอียดของอสังหาริมทรัพย์ได้ถูกต้อง ไม่มีการคลาดเคลื่อนมากนัก ในเรื่องของมาตราส่วนนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดพิมพ์ราชกิจจานุเบกษาได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๑๔

ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๕ เรื่อง การส่งเรื่องไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้การจัดพิมพ์แผนที่ใช้มาตราส่วนขนาดใดขนาดหนึ่ง ดังนี้

๑) มาตราส่วน ๑ : ๔,๐๐๐ ตามมาตรฐานของกรมที่ดิน หรือ

๒) มาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ หรือ

๓) มาตราส่วน ๑ : ๒๕๐,๐๐๐ ตามมาตรฐานของกรมแผนที่ทหาร

ในกรณีที่ไม่สามารถใช้มาตราส่วนดังกล่าวได้ หน่วยงานต้นเรื่องต้องประสานกับสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อขอยกเว้นข้อกำหนดดังกล่าวต่อไป

นอกจากนี้ ในบางครั้ง เพื่อความถูกต้องยิ่งขึ้นในรายละเอียดที่ปรากฏในแผนที่ท้ายจึงจำเป็นต้องมีการขยายพื้นที่ที่มีขนาดเล็กมาก โดยการเขียนกำหนดพื้นที่นั้น ๆ ให้อยู่ในกรอบด้านในของกรอบในอีกชั้นหนึ่งโดยใช้อัตราส่วนที่ลดลง จึงเป็นกรณีที่ต้องมีการกำหนดมาตราส่วนที่แตกต่างจากมาตราส่วนหลัก โดยกำหนดมาตราส่วนซ้อนลงไปในพื้นที่ท้ายๆ นั้น ซึ่งในแผนที่แผ่นหนึ่งอาจมีการกำหนดมาตราส่วนซ้อนเข้าไปได้ตามความเหมาะสม และใช้ได้ทั้งแบบที่มีแผนที่แผ่นเดียวและหลายแผ่น

ลักษณะของกรอบที่จะใช้มาตราส่วนซ้อนนั้น จะกำหนดกรอบพื้นที่ที่จะขยายพื้นที่เอาไว้ในแผนที่ที่ใช้มาตราส่วนหลัก แล้วใช้ลูกศรโยงออกมาจากกรอบดังกล่าว มาสู่กรอบที่ใช้มาตราส่วนซ้อน โดยใช้หัวลูกศรทึบ ชี้มาทางด้านกรอบที่ขยาย อนึ่ง การกำหนดมาตราส่วนซ้อนนี้ ต้องเป็นไปตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๑๔ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๕ ด้วย

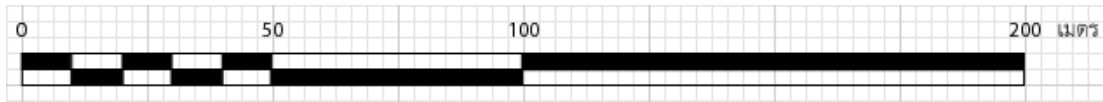
(๔) บาร์สเกล

บาร์สเกลจะมีลักษณะเป็นแท่งสี่เหลี่ยม มีเส้นแบ่งเป็นส่วน ๆ ที่เท่ากัน หรือเป็นสัดส่วนกันเอาไว้ และมีเส้นที่ลากในแนวระนาบผ่านจุดกึ่งกลางของแท่งบาร์สเกลแบ่งพื้นที่ออกเป็นด้านบนและด้านล่าง

ประโยชน์ของบาร์สเกล เป็นสิ่งที่บอกให้ทราบถึงระยะความกว้างหรือความยาวทางที่แท้จริงของพื้นที่ เนื่องจากระยะความกว้างหรือความยาวที่ปรากฏในแผนที่มีส่วนเป็นอย่างเดียวกันกับระยะจริง เมื่อทราบระยะในแผนที่จากการอ่านบาร์สเกลแล้ว ก็จะสามารถทราบระยะที่แท้จริงจากการเปรียบเทียบกับอัตราส่วนจากบาร์สเกลนั้นได้

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่า ในแผนที่ท้ายกฎหมายจะมีการใช้ทั้งมาตราส่วนและบาร์สเกล ทั้งที่บาร์สเกลก็จัดเป็นมาตราส่วนประเภทหนึ่งเช่นกัน ซึ่งการใช้บาร์สเกลในแผนที่ท้ายนั้น มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากมาตราส่วน คือ มาตราส่วนเป็นการกำหนดอัตราส่วนระยะทางในแผนที่กับระยะทางจริง โดยการกำหนดเป็นหน่วย การคิดคำนวณระยะทางอาจใช้หน่วยใดแทนค่าเข้าไปได้ เช่น หน่วยเป็นนิ้ว เซนติเมตร หรือเมตร เป็นต้น ซึ่งการวัดจะต้องใช้ไม้บรรทัดที่แบ่งช่องระยะทางหน่วยใดหน่วยหนึ่งเท่านั้น และเมื่อวัดแล้วก็ต้องมาแปลงระยะทางที่วัดได้ให้เป็นระยะทางจริงอีกครั้ง แต่บาร์สเกลเป็นระยะทางตัวอย่างที่กำหนดขึ้นมาให้โดยมิได้อ้างอิงกับระยะทางจริง แต่เป็นระยะทางให้ผู้อ่านเทียบระหว่างระยะทางในแผนที่ท้ายกับระยะทางจริง โดยการอ่านไม่จำเป็นต้องใช้ไม้บรรทัดที่มีการแบ่งช่อง เพียงแต่ใช้การขีดระยะเทียบกับบาร์สเกลในแผนที่ ก็จะทำให้การวัดระยะจริงในแผนที่ได้ทันที และการเขียนเลขเมตรหรือกิโลเมตร จะเขียนไว้ด้านบนของบาร์สเกล ยกเว้นเรื่องเสร็จที่ ๓๔๒/๒๕๓๖ ที่เขียนไว้ด้านล่างของบาร์สเกล

การเขียนคำว่า “เมตร” หรือ “กิโลเมตร” ท้ายตัวเลขบริเวณบาร์สเกล จะเขียนให้อยู่ในบรรทัดเดียวกันกับตัวเลข ซึ่งเป็นแนวทางที่ปรากฏมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๙ ในเรื่องเสร็จที่ ๖๔/๒๕๓๙ และเรื่องเสร็จที่ ๖๘๘/๒๕๓๙ โดยก่อนหน้านี้นี้จะวางต่อจากบาร์สเกล ซึ่งการเขียน บาร์สเกลในแผนที่ท้ายกฎหมาย จะเขียนดังนี้

(๕) พิกัด

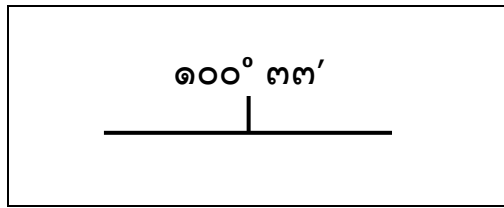
พิกัด (Coordinate) คือ การกำหนดตำแหน่งของสิ่งใดสิ่งหนึ่งในแผนที่ โดยใช้แนวคิด “จุดตัดของเส้น” ที่ว่า การกำหนดตำแหน่งนั้นทำได้โดยอาศัยจุดตัดของเส้นตั้งแต่ ๒ เส้นขึ้นไป ดังนั้น การกำหนดตำแหน่งของวัตถุจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้กำหนดเส้นที่จะนำมาตัดกันเสียก่อน ซึ่งประเทศไทยได้ใช้การกำหนดระบบเส้นที่จะนำมาหาจุดตัดเป็น ๒ ระบบ คือ ระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์ (Geographic Coordinates) และ ระบบพิกัดของกริดที่ใช้ในกิจการทหาร (Universal Transverse Mercator / UTM หรือ Military Grid Coordinates) ซึ่งทั้งสองระบบมีแนวคิดที่เหมือนกันคือ กำหนดเส้นตั้งและเส้นนอนโดยอิงกับสัณฐานของโลก แล้วกำหนดชื่อของเส้นแต่ละเส้นเอาไว้ ซึ่งในประเทศไทยนั้น ระบบพิกัดทั้งสองได้กำหนดเส้นต่าง ๆ เพื่ออ้างอิงเอาไว้ครอบคลุมทั้งหมดแล้ว การเขียนแผนที่ท้ายจึงเป็นการนำเอาเส้นต่าง ๆ ที่ถูกกำหนดไว้แล้วในพื้นที่มาเขียนในแผนที่เท่านั้น

ทั้งนี้ ระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์ ได้กำหนดเป็นเส้นละติจูด (Latitude) และ เส้นลองจิจูด (Longitude) โดยแบ่งเป็นหน่วยองศา ลิปดา และฟิลิปดา ส่วนระบบพิกัดของกริดที่ใช้ในกิจการทหาร ได้กำหนดเป็นเส้นกริดยูนิเวอร์ซัลทรานส์เวอร์สเมอร์เคเตอร์ (The Universal Transverse Mercator Grid หรือ UTM Grid) ซึ่งใช้ระหว่างละติจูด ๘๐ องศาใต้ ถึงละติจูด ๘๔ องศาเหนือ ของพื้นโลก โดยแบ่งเป็น อักษรประจำเขตกริด เส้นบอกระยะแสนเมตร หมื่นเมตร พันเมตร และสิบเมตร ตามลำดับ

การกำหนดพิกัดในแผนที่ท้ายกฎหมายนั้น ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๒๐๔/ว ๑๔ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๕ เรื่อง การส่งเรื่องไปประกาศในราชกิจจานุเบกษา ได้มีการกำหนดให้การจัดพิมพ์แผนที่ท้ายกฎหมายจะต้องมีรายละเอียดพิกัด และเครื่องหมายที่เป็นสากล ตลอดจนรายละเอียดอื่น ๆ ไว้ในแผนที่ และให้มีรายชื่อตำแหน่งของหมุดหลักฐาน ตามแนวขอบเขตเป็นค่าพิกัด และระดับความจำเป็นของงานนั้น ๆ แนบไปด้วย โดยจะเลือกใช้ระบบพิกัดทางภูมิศาสตร์หรือระบบพิกัดของกริดที่ใช้ในกิจการทหารก็ได้ ทั้งนี้ ให้ใช้การอ้างอิงจากแผนที่ทหารเป็นหลัก แต่ไม่ได้กำหนดวิธีการเขียนหน่วยพิกัดเป็นการเฉพาะ

สำหรับการเขียนหน่วยของพิกัดในแผนที่ท้ายฯ มีวิธีการเขียน ดังนี้

๑) ระบบค่าภูมิศาสตร์ เขียนเรียงลำดับจากหน่วยองศา ลิปดา และฟิลิปดา เช่น ๑๐๐° ๓๓' ๐๐'' โดยเขียนเป็นตัวเลข เว้นช่องไฟระหว่างหน่วย หากมีพื้นที่กว้างอาจระบุเพียงหน่วยองศา ลิปดา หรือระบุเฉพาะหน่วยองศาก็ได้ ตามสมควร

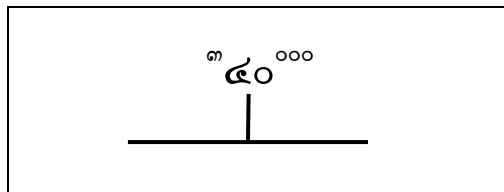

๒) ระบบ ยู ที เอ็ม จะไม่เขียนเลขอักษรประจำเขตกริด หากแต่มีการเขียนเรียงลำดับ ดังนี้

๒.๑) ตัวเลขบอกระยะแนวนอน เขียนเป็นตัวเลขขนาดธรรมดา

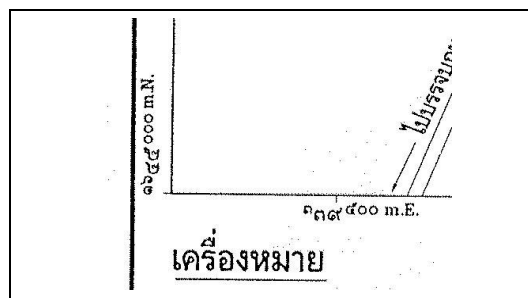
๒.๒) ตัวเลขบอกระยะพิกัด เป็นตัวเลขสองหลัก เขียนเป็นตัวเลขขนาดใหญ่ จัดวางให้อยู่ต่ำกว่าตัวเลขบอกระยะแนวนอนและตัวเลขบอกระยะร้อยเมตร ซึ่งตัวเลขบอกระยะพิกัดนี้ จะเขียนเป็นเลขฐาน ๑๐๐ ดังนั้น หากเขียนเลขบอกระยะพิกัดว่า ๔๐ จะมีความหมายว่า ๔๐ พิกัด ซึ่งหากแปลงเป็นตัวเลขฐาน ๑๐ จะเท่ากับ ๔ หมื่นเมตรนั่นเอง

๒.๓) ตัวเลขบอกระยะร้อยเมตร เป็นตัวเลขสามหลัก เขียนเป็นตัวเลขขนาดธรรมดา

๒.๔) ตัวอักษร ถ้าเป็นเส้นกริดที่ตั้งฉากกับเส้นศูนย์สูตร จะเขียนต่อว่า “m.N.” แต่ถ้าเป็นเส้นกริดที่ขนานกับเส้นศูนย์สูตร จะเขียนต่อ ว่า “m.E.”

ทั้งนี้ การเขียนให้เขียนตัวเลข ตัวอักษร และจุด ให้เขียนชิดกัน

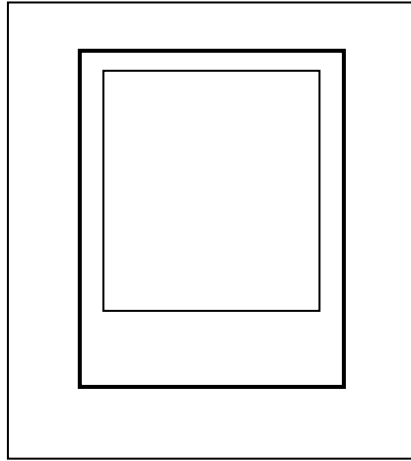

(๖) กรอบ

แผนที่ท้ายๆ จะมีกรอบ ๒ กรอบ คือ กรอบนอกและกรอบใน โดยกรอบนอกจะอยู่ใต้บาร์สเกล เป็นตัวกำหนดพื้นที่ในการจัดวางองค์ประกอบเสริมของแผนที่ คือ กลุ่มของคำอธิบายเครื่องหมายกับผู้ใช้งานจริง ส่วนกรอบในจะเป็นตัวกำหนดพื้นที่ของแผนที่จริง ว่างอยู่ด้านในของกรอบนอก โดยมีข้อพิจารณากรอบนอกและกรอบใน ดังนี้

๑) กรอบนอก เป็นกรอบสี่เหลี่ยม ไม่มีการเขียนเครื่องหมายใด ๆ บนกรอบ

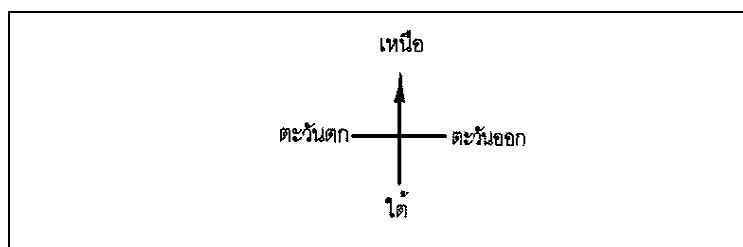
๒) กรอบใน จะมีการกำหนดเส้นพิกัดเป็นเส้นสั้น ๆ ไว้ที่ขอบด้านนอกของเส้น โดยในกรอบจะปล่อยว่าง ไม่มีการตีเส้นพิกัดให้ยาวตลอดด้านในของกรอบ จะเขียนเพียงรายละเอียดทางภูมิศาสตร์ด้วยเครื่องหมายต่าง ๆ กับเครื่องหมายที่จำเป็นเท่านั้น

(๗) สัญลักษณ์การกำกับทิศ

การเขียนแผนที่โดยทั่วไป จะให้ด้านบนของแผนที่เป็นทิศเหนือเสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะพื้นฐานของโลกที่กำหนดให้ทิศเหนืออยู่ด้านบน และการกำหนดเส้นพิกัดต่าง ๆ ก็เป็นไปในแนวทางเดียวกัน การเขียนแผนที่ท้ายกฎหมายจึงต้องเป็นไปตามหลักการดังกล่าว ทั้งนี้ ยังทำให้การเรียงลำดับท้องที่เป็นไปได้อย่างถูกต้องและง่ายต่อการทำความเข้าใจอีกด้วย

แม้การเขียนสัญลักษณ์กำกับทิศจะไม่มีกำหนดวิธีเขียนเอาไว้โดยเคร่งครัด แต่โดยทั่วไปการเขียนสัญลักษณ์กำกับทิศในแผนที่ท้ายกฎหมาย จะวางไว้บริเวณซ้ายบนของแผนที่ หากบริเวณดังกล่าวไม่มีที่ว่างพอที่จะเขียนสัญลักษณ์การกำกับทิศได้หรือหากเขียนไว้จะต้องทับกับเส้นต่าง ๆ ที่อยู่ในแผนที่แล้ว จะย้ายมาเขียนทางด้านขวาบนของแผนที่ แต่หากทั้งสองด้านไม่มีที่ว่างพอที่จะเขียน จะกลับมาเขียนไว้บริเวณซ้ายบนของแผนที่ดังเดิม โดยลดทอนรายละเอียดอื่น ๆ ที่ปรากฏในแผนที่ออกเพื่อไม่ให้ทับกับสัญลักษณ์การกำกับทิศได้ตามสมควร

(๘) เครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่และคำอธิบายเครื่องหมาย

เครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่เป็นเครื่องหมายที่ใช้แทนข้อเท็จจริงที่ปรากฏในแผนที่ ซึ่งปัจจุบันอาจมีการใช้เครื่องหมายเพื่ออธิบายข้อเท็จจริงเรื่องเดียวกันมากกว่าหนึ่งแบบ ขึ้นอยู่ว่าเป็นแผนที่ท้ายกฎหมายใด

ส่วนคำอธิบายเครื่องหมายเป็นส่วนของแผนที่ที่มีขึ้นสำหรับรวบรวมเครื่องหมายที่ปรากฏบนแผนที่ทั้งหมดมาอธิบายว่าหมายความว่าอย่างไร เนื่องจากแผนที่เป็นการจำลองสิ่งต่าง ๆ ในพื้นที่จริงมาบันทึกในแผนที่ ดังนั้น จึงต้องอาศัยเครื่องหมายในฐานะภาษาอย่างหนึ่ง เพื่อใช้ถ่ายทอดสิ่งที่มีอยู่จริง แต่เครื่องหมายดังกล่าวมิได้มีการกำหนดบังคับเป็นการทั่วไปให้ทุกฝ่ายนำมาใช้อย่างเป็นระบบเดียวกัน คงเป็นลักษณะเฉพาะที่ผู้จัดทำแผนที่ของแต่ละหน่วยงานจะกำหนดขึ้นมา แม้เครื่องหมายต่าง ๆ ที่มีการใช้กันอยู่นั้นจะมีส่วนคล้ายกันอยู่บ้าง การนำมาใช้ในแต่ละครั้งก็ยังจำเป็นต้องกำหนดเครื่องหมายต่าง ๆ ขึ้น คำอธิบายเครื่องหมายจึงมีความสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านแผนที่เข้าใจว่า เครื่องหมายที่ปรากฏบนแผนที่มีความหมายว่าอย่างไร

ปัจจุบันมีหน่วยงานผู้รับผิดชอบกฎหมายที่ต้องมีแผนที่ท้ายแตกต่างกันไป และแนวทางปฏิบัติในการกำหนดรูปแบบเครื่องหมายของแต่ละหน่วยงานก็ล้วนมีความแตกต่างกัน นอกจากนี้ ในหน่วยงานเดียวกันนั้นเอง ก็อาจมีการกำหนดเครื่องหมายที่ใช้เฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างจากเรื่องอื่นด้วย การมีคำอธิบายเครื่องหมายในแผนที่ท้ายยังคงมีความจำเป็นอยู่

การเรียงเครื่องหมายในส่วนของคำอธิบายเครื่องหมายให้เรียงตามลำดับ เครื่องหมายใดที่ไม่มีในแผนที่ให้ตัดออกแล้วเลื่อนเครื่องหมายในลำดับต่อไปขึ้นมาแทน ยกเว้นเครื่องหมายแนวเขตแปลงที่ดินที่ไม่ต้องมีในคำอธิบายเครื่องหมาย ทั้งนี้ มีรายละเอียดประกอบการใช้เครื่องหมายบางประเภท ดังต่อไปนี้

๑) แนวเขต(ระบุแนวเขตที่จะดำเนินการตามกฎหมาย)...

เป็นเครื่องหมายแสดงแนวเขตตามกฎหมาย หรือเป็นแนวเขตที่จะดำเนินการตามกฎหมาย เช่น แนวเขตที่ดินที่จะเวนคืน แนวเขตทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน แนวเขตพื้นที่เพื่อการอนุญาตให้ตั้งสถานบริการ

๒) แนวเขตที่จะสร้าง

ใช้กรณีที่มีโครงการที่จะก่อสร้างและได้เวนคืนที่ดินตามโครงการก่อสร้างนั้น ๆ ทั้งยังต้องไม่ได้ลงมือก่อสร้างด้วย จึงจะใช้เครื่องหมายดังกล่าว โดยมีตัวอย่างแนวเขตแต่ละประเภท เช่น แนวเขตที่จะสร้างทางหลวงพิเศษ แนวเขตถนนโครงการ แนวเขตที่จะสร้างคลองส่งน้ำดิบ และแนวเขตทางรถไฟ เป็นต้น ซึ่งแต่ละประเภทจะใช้เครื่องหมายที่มีสัญลักษณ์เหมือนกัน

๓) เส้นเขตการปกครอง

เส้นเขตการปกครองที่ใช้ร่วมกันให้เขียนเฉพาะเส้นเขตการปกครองที่ใหญ่กว่าเพียงเส้นเดียว โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑) เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมายระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศอื่น

เดิมยอมให้แสดงได้เฉพาะบริเวณที่มีสนธิสัญญาตกลงแบ่งเขตแดนระหว่างประเทศแล้วเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเส้นพรมแดนระหว่างราชอาณาจักรไทยกับประเทศอื่นเป็นเรื่องละเอียดอ่อน ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาเรื่องเขตแดน แนวทางการจัดทำแผนที่ท้ายปัจจุบัน จะไม่กำหนดเส้นเขตพรมแดนไว้ แต่ให้ระบุเป็นเส้นเขตพรมแดนตามธรรมชาติแทน เช่น เส้นแม่น้ำ และหากไม่มีเส้นเขตพรมแดนตามธรรมชาติ ให้ระบุเส้นแบ่งเขตจังหวัดแทน (ปรากฏตามเรื่องเสร็จที่ ๖๗๓/๒๕๕๓ และเรื่องเสร็จที่ ๑๘๒/๒๕๕๘)

๓.๒) เขตจังหวัด

ใช้กับกรณีของกรุงเทพมหานครด้วย ดังตัวอย่างจากเรื่องเสร็จที่ ๒๔๐/๒๕๕๓ ซึ่งเป็นเขตระหว่างจังหวัดนนทบุรีกับกรุงเทพมหานคร โดยมีการใช้คำอธิบาย

เครื่องหมายว่า เขตจังหวัด อย่างไรก็ตามก็ดี มีข้อสังเกตคือ ตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ไม่มีการเวนคืนในท้องที่ของกรุงเทพมหานครแต่อย่างใด หากเป็นกรณีที่พื้นที่เวนคืนอยู่ในเขต กรุงเทพมหานครอาจใช้ว่า “เขตกรุงเทพมหานคร” ได้ อย่างไรก็ตามก็ดี ปัจจุบันยังไม่มีกรณีให้พิจารณา ตามข้างต้นแต่อย่างใด

๓.๓) เขตอำเภอ

กรณีเขตอำเภอของกรุงเทพมหานคร ใช้ว่า “เขตของเขต” ส่วนกรณีเขตของเขตต่อกับเขตของอำเภอ จะใช้ “เขตจังหวัด” แทน เนื่องจากหน่วยการปกครอง ส่วนภูมิภาคอื่นที่มีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร ล้วนเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นประเภท จังหวัดทั้งสิ้น

๓.๔) เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล

กรณีของกรุงเทพมหานคร ใช้ว่า “เขตของแขวง” กรณีเขต ของแขวงต่อกับเขตของตำบล จะใช้ “เขตจังหวัด” แทน เนื่องจากหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคอื่น ที่มีพื้นที่ติดกับกรุงเทพมหานคร ล้วนเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคประเภทจังหวัดทั้งสิ้น

กรณีเมืองพัทยา เห็นว่า ควรใช้คำอธิบายว่า “เขตเมือง พัทยา” เนื่องจากมีความแตกต่างกับเขตของกรุงเทพมหานคร ที่เขียนว่าเขตจังหวัด เพราะ กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองแบบพิเศษ คือมีอาณาเขตทั้งจังหวัด ดังนั้น การระบุว่า “เขต จังหวัด” จึงอาจกระทำไม่ได้ แตกต่างจากกรณีเมืองพัทยา ที่มีความแตกต่างจากหน่วยการปกครอง ประเภทตำบล ดังนั้น เขตของเมืองพัทยาจึงไม่ควรเป็นเส้นเดียวกันกับเขตตำบล อย่างไรก็ตามก็ดี ปัจจุบัน ยังไม่มีกรณีให้พิจารณาตามข้างต้นแต่อย่างใด

๓.๕) แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น อุทยาน แห่งชาติเขาใหญ่

๓.๖) ศาลากลางจังหวัด

กรณีของกรุงเทพมหานคร ใช้ว่า “ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร”

๓.๗) ที่ว่าการอำเภอ

กรณีของกรุงเทพมหานคร ใช้ว่า “สำนักงานเขต”

๓.๘) สถานที่ราชการ

สถานที่ราชการที่มีเครื่องหมายเฉพาะ ใช้ในแผนที่ท้าย พระราชบัญญัติเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ จะมีเพียงศาลากลางจังหวัดหรือศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร ที่ว่าการอำเภอหรือสำนักงานเขต ที่ว่าการกิ่งอำเภอ เท่านั้น หากเป็นสถานที่ราชการอื่น จะใช้เครื่องหมายสถานที่ราชการทั้งสิ้น ส่วนเครื่องหมายสถานีนามัย โรงพยาบาล มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียนนั้นไม่จำเป็นต้องเป็นสถานที่ราชการ จึงได้มีการกำหนดเครื่องหมายเฉพาะ เอาไว้แล้ว

๓.๙) มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน

ให้ระบุชื่อมหาวิทยาลัย วิทยาลัย หรือโรงเรียนนั้น ๆ ในตัว แผนที่ท้ายฯ ด้วย เช่น มหาวิทยาลัยบูรพา โรงเรียนบ้านหนองโน เป็นต้น

๓.๑๐) สนามบิน

ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น

ท่าอากาศยานลำปาง

เครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่ท้าย*

1/4

แบบเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่และแผนที่ท้ายร่างกฎกระทรวงกำหนดเขตผังเมืองรวม

1. แผนที่ท้ายกฎกระทรวงฯ

เครื่องหมาย

(1)		แนวเขตผังเมืองรวม
(2)		เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ.....
(3)		เขตจังหวัด
(4)		เขตอำเภอ เขตกิ่งอำเภอ
(5)		เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล
(6)		เขตเทศบาล
(7)		แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
(8)		แนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี
(9)		เขตทหาร
(10)		เขตปลอดภัยในราชการทหาร
(11)		แนวสายส่งไฟฟ้าตักสูง
(12)		ทางหลวง ถนน ซอย
(13)		ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน
(14)		ทางรถไฟ
(15)		สะพาน
(16)		แม่น้ำ คลอง ห้วย
(17)		อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง
(18)		คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ
(19)		รั้ว
(20)		ภูเขา ควน เนิน
(21)		ศาลากลางจังหวัด
(22)		ที่ว่าการอำเภอ
(23)		ที่ว่าการกิ่งอำเภอ
(24)		สถานีราชการ
(25)		สนามบิน
(26)	ม.	เมตร
		ทำนบกั้น

* ตามหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๖๐๒/๐๓๘ ลงวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๕ เรื่อง รูปแบบมาตรฐานแผนที่แนบท้ายร่างกฎหมาย

หมายเหตุ

1. เครื่องหมาย

=====	ทางหลวง ถนน ขยาย	(อธิบายต่างจากในแผนที่ฯ)
=====	ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน	(แสดงเฉพาะในแผนที่ฯ)
	สนามบิน	(แสดงเฉพาะในแผนที่ฯ)

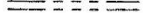
2. คำอธิบายประกอบเครื่องหมาย

- เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ..... สามารถจะแสดงได้เฉพาะบริเวณที่มีสนธิสัญญาตกลงแบ่งเขตระหว่างประเทศแล้ว
- เขตทหารและเขตตามกฎหมายอื่นที่ไม่ได้ออกแบบเครื่องหมายไว้ ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น ค่ายพระราม 6 มฤคทายวัน
- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- สนามบิน ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น ท่าอากาศยานลำปาง
- สถานที่ราชการ ในกรอบแผนที่ให้ระบุชื่อสถานที่ราชการนั้นๆด้วย เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลตะกั่ว
- เครื่องหมายใดไม่ให้ลบออก
- ในกรณีที่เป็นการกำหนดเขตผังเมืองรวมในกรุงเทพมหานคร
 - ก. เครื่องหมาย (4) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " เขตของเขต "
 - ข. เครื่องหมาย (5) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " เขตของแขวง "
 - ค. เครื่องหมาย (21) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร "
 - ง. เครื่องหมาย (22) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " สำนักงานเขต "

3/4

2. แผนผังท้ายกฎกระทรวงฯ

เครื่องหมาย

(1)		แนวเขตผังเมืองรวม
(2)		เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ.....
(3)		เขตจังหวัด
(4)		เขตอำเภอ เขตกิ่งอำเภอ
(5)		เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล
(6)		เขตเทศบาล
(7)		แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
(8)		แนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี
(9)		เขตทหาร
(10)		แนวสายส่งไฟฟ้ากำลังสูง
(11)		ถนนเดิม
(12)		ถนนเดิมขยาย
(13)		ถนนโครงการ
(14)		ทางรถไฟ
(15)		สะพาน
(16)		แม่น้ำ คลอง ห้วย
(17)		อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง
(18)		คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ
(19)		รั้ว
(20)		เส้นชั้นความสูง
(21)		ภูเขา ควน เนิน
(22)		หลักหมุดผังเมืองเพื่ออ้างอิงแนวเขต
(23)		หลักหมุดผังเมืองแนวถนนโครงการ
(24)	ม.	เมตร

หมายเหตุ

1. เครื่องหมาย

	ถนนเดิม	(อธิบายต่างจากแผนที่ท้ายฯ)
	ถนนเดิมขยาย	(แสดงเฉพาะแผนผังฯ)
	ถนนโครงการ	(แสดงเฉพาะแผนผังฯ)
	ศาลากลางจังหวัด	(แสดงเฉพาะแผนที่ฯ)
	ที่ว่าการอำเภอ	(แสดงเฉพาะแผนที่ฯ)
	ที่ว่าการกิ่งอำเภอ	(แสดงเฉพาะแผนที่ฯ)
	สถานีราชการ	(แสดงเฉพาะแผนที่ฯ)
	หลักหมุดฝั่งเมืองเพื่ออ้างอิงแนวเขต	(แสดงเฉพาะแผนผังฯ)
	หลักหมุดฝั่งเมืองแนวถนนโครงการ	(แสดงเฉพาะแผนผังฯ)

2. คำอธิบายประกอบเครื่องหมาย

- เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ..... สามารถจะแสดงได้เฉพาะบริเวณที่มีสนธิสัญญากกตลงแบ่งเขตระหว่างประเทศแล้ว
- เขตทหารและเขตตามกฎหมายอื่นที่ไม่ได้ออกแบบเครื่องหมายไว้ ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น ค่ายพระราม 6 มฤคทายวัน
- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- เส้นชั้นความสูง ในแผนผังแสดงโครงการคมนาคมฯ และแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินฯ ให้อยู่ในดุลพินิจของผู้ร่างผัง
- เครื่องหมายใดไม่ให้ลบออก
- ในกรณีที่เป็นกำหนดเขตผังเมืองรวมในกรุงเทพมหานคร
- ก. เครื่องหมาย (4) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า "เขตของเขต"
- ข. เครื่องหมาย (5) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า "เขตของแขวง"

หมายเหตุ : ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ จะไม่มีการออกกฎกระทรวงกำหนดผังเมืองรวมอีกต่อไป โดยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้ผังเมืองรวมให้ออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น โดยต้องมีสาระสำคัญตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๒ ซึ่งยังคงมีแผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมและแผนผังอยู่ หน่วยงานที่จัดทำประกาศกำหนดผังเมืองรวมยังสามารถนำแบบเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่และแผนผังท้ายกฎกระทรวงกำหนดเขตผังเมืองรวมข้างต้นไปปรับใช้ในการจัดทำแผนที่และแผนผังได้

1/2

แบบเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่แสดงเขตการปกครอง

เครื่องหมาย

(1)		เขตเทศบาล
(2)		เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ.....
(3)		เขตจังหวัด
(4)		เขตอำเภอ เขตกิ่งอำเภอ
(5)		เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล
(6)		เขตหวงห้าม
(7)		เขตทหาร
(8)		เขตปลอดภัยในราชการทหาร
(9)		ทางหลวง ถนน ขยาย
(10)		ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน
(11)		ทางรถไฟ
(12)		สะพาน
(13)		แม่น้ำ คลอง ห้วย
(14)		อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง
(15)		คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ
(16)		เขื่อน
(17)		เส้นชั้นความสูง
(18)		ภูเขา ควน เนิน
(19)		ศาลากลางจังหวัด
(20)		ที่ว่าการอำเภอ
(21)		ที่ว่าการกิ่งอำเภอ
(22)		สถานที่ราชการ
(23)		โรงพยาบาล สถานีอนามัย
(24)		หมู่บ้าน บ้าน
(25)		มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน
(26)		วัด ศาลาการ
(27)		โบสถ์ วิสสุตาศาสนา

2/2

(28)		สุทนต์ มัสยิด โปสถ์มุสลิม
(29)		ศาลเจ้า ศาลเทพารักษ์
(30)	ม.	เมตร

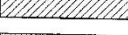
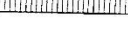
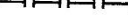
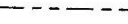
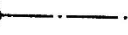
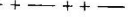
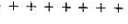
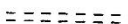
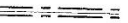
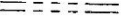
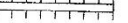
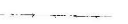
หมายเหตุ

- เครื่องหมาย (5) ให้ระบุคำอธิบายเครื่องหมายตามข้อเท็จจริงที่แสดงในกรอบแผนที่
- ในกรณีที่กรอบแผนที่มีพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร
 - ก. เครื่องหมาย (4) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " เขตของเขต "
 - ข. เครื่องหมาย (5) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " เขตของแขวง "
 - ค. เครื่องหมาย (19) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร "
 - ง. เครื่องหมาย (20) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " สำนักงานเขต "

1/2

แบบเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่แสดงแนวเขตต่างๆ

เครื่องหมาย

- (1) แนวเขต.....
- (2) บริเวณที่เพิกถอน (เฉพาะกรณีเพิกถอนบางส่วน)
- (3) บริเวณที่กันออก
- (4) บริเวณประทานบัตรเหมืองแร่ (บริเวณอื่นที่ไม่ประสงค์จะให้
เป็นบริเวณที่กันออก แต่มีพื้นที่อยู่ในแนวเขต)
- (5) เขตเส้นพรมแดนตามกฎหมาย ระหว่างราชอาณาจักรไทยกับ.....
- (6) เขตจังหวัด
- (7) เขตอำเภอ เขตกิ่งอำเภอ
- (8) เขตตำบล เขตองค์การบริหารส่วนตำบล
- (9) เขตเทศบาล
- (10) แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า
- (11) แนวเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรี
- (12) แนวสายส่งไฟฟ้าค้ำยกสูง
- (13) ทางหลวง ถนน ขอบ
- (14) ถนนลูกรัง พื้นถนนอ่อน
- (15) ถนนเดิมขยาย
- (16) ถนนโครงการ
- (17) ทางรถไฟ
- (18) สะพาน
- (19) แม่น้ำ คลอง ห้วย
- (20) อ่างเก็บน้ำ หนอง บึง
- (21) คลองส่งน้ำ
- (22) คลองระบายน้ำ
- (23) เขื่อน
- (24) รั้ว
- (25) เส้นชั้นความสูง
- (26) ภูเขา ควน เนิน

2/2

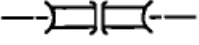
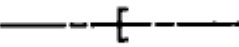
(27)	●	ศาลากลางจังหวัด
(28)	○	ที่ว่าการอำเภอ
(29)	○	ที่ว่าการกิ่งอำเภอ
(30)	△	สถานีราชการ
(31)	⊕	โรงพยาบาล สถานีอนามัย
(32)	□	หมู่บ้าน บ้าน
(33)	▣	มหาวิทยาลัย วิทยาลัย โรงเรียน
(34)	⌂	วัด ศาสนสถาน
(35)	⌂	โบสถ์คริสต์ศาสนา
(36)	⌂	สุเหร่า มัสยิด โบสถ์มุสลิม
(37)	⌂	ศาลเจ้า ศาลเทพารักษ์
(38)	⊕	สนามบิน

หมายเหตุ

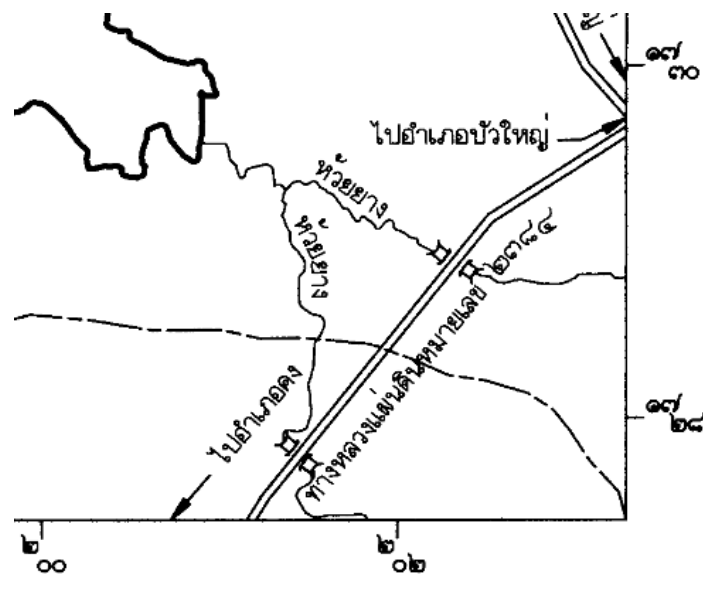
- สนามบิน ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น ท่าอากาศยานลำปาง
- แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติ แนวเขตอุทยานแห่งชาติ
- แนวเขตวนอุทยาน แนวเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ถ้ามีชื่อเฉพาะให้ใส่ชื่อเฉพาะในกรอบแผนที่ด้วย เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่
- เครื่องหมาย (8) ให้ระบุคำอธิบายเครื่องหมายตามข้อเท็จจริงที่แสดงในกรอบแผนที่
- ในกรณีให้กรอบแผนที่ที่มีพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร
 - ก. เครื่องหมาย (7) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " เขตของเขต "
 - ข. เครื่องหมาย (8) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " เขตของแขวง "
 - ค. เครื่องหมาย (27) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " ศาลว่าการกรุงเทพมหานคร "
 - ง. เครื่องหมาย (28) คำอธิบายเครื่องหมายให้เพิ่มคำว่า " สำนักงานเขต "

นอกจากเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่ท้ายดั่งที่นำเสนอข้างต้น ปัจจุบัน การตรวจพิจารณากฎหมายที่มีแผนที่ท้ายในบางเรื่อง จำเป็นต้องกำหนดเครื่องหมายใหม่ ๆ และคำอธิบายเครื่องหมาย เพื่อแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นจุดยึดโยงสำคัญที่ปรากฏในแผนที่ เช่น

๑) กรณีแผนที่ท้ายกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานเป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน จะมีการใช้เครื่องหมาย “ท่อดูด”^{๒๖} และเครื่องหมาย “ประตูละบายน้ำ ประตูน้ำ”^{๒๗} ซึ่งรูปเครื่องหมายดังกล่าวมาจากข้อเสนอของกรมชลประทานที่กำหนดให้ สอดคล้องกับการปฏิบัติงานแผนที่ของกรมชลประทาน

	“ท่อดูด” ^{๒๖}
	“ประตูละบายน้ำ ประตูน้ำ” ^{๒๗}

ตัวอย่างการใช้เครื่องหมาย “ท่อดูด” ในแผนที่ท้ายฯ

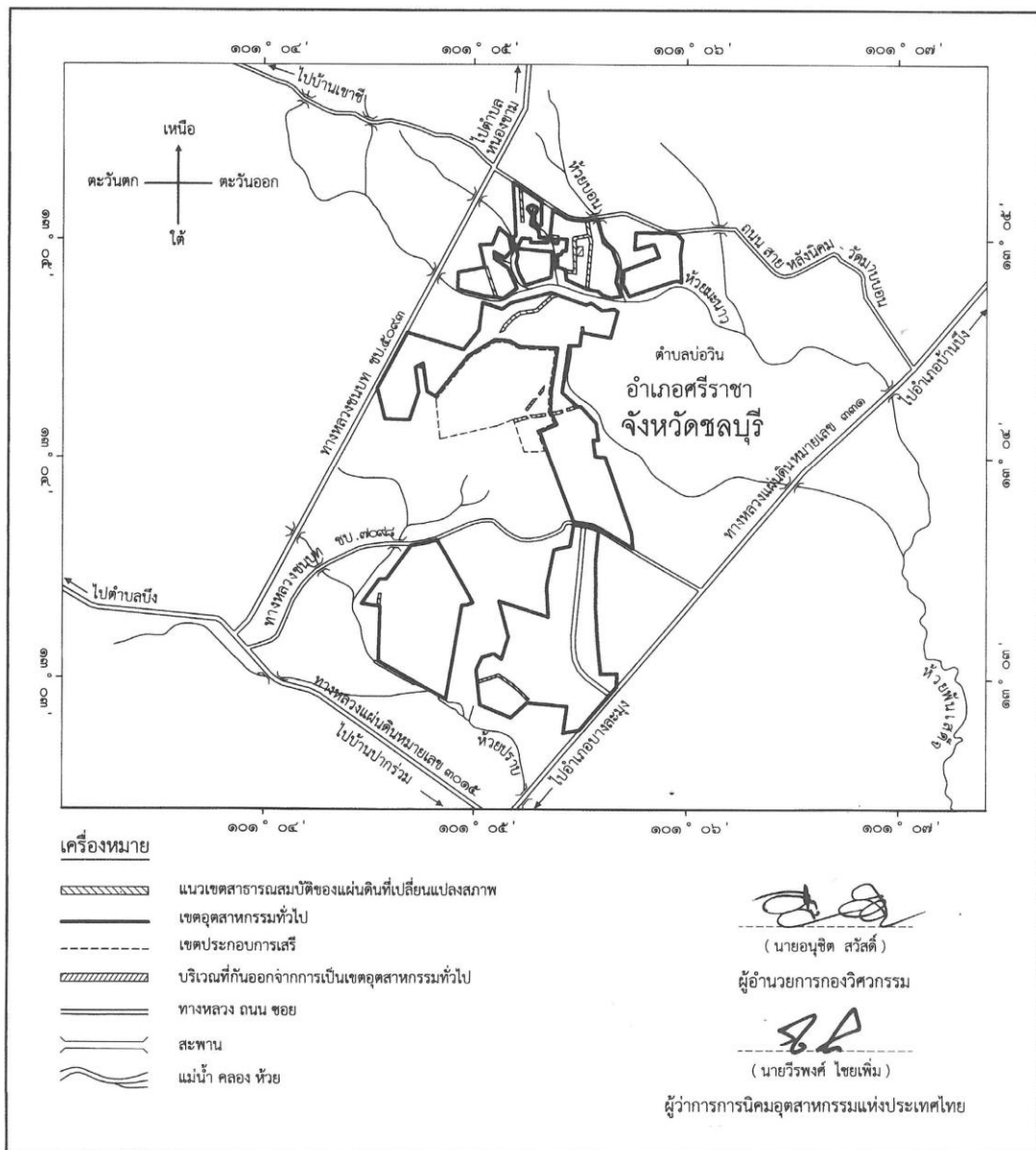

^{๒๖}ปรับแก้รูปเครื่องหมายให้เป็นปัจจุบันตามร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานอ่างเก็บน้ำห้วยยางพะไลเป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๑๗๕/๒๕๖๒)

^{๒๗}ปรับแก้รูปเครื่องหมายให้เป็นปัจจุบันตามร่างกฎกระทรวงกำหนดให้ทางน้ำชลประทานแม่น้ำปากน้ำ เป็นทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทาน พ.ศ. (เรื่องเสร็จที่ ๗๕๙/๒๕๖๒)

๒) กรณีแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงสาธารณสมบัติของแผ่นดิน สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันในเขตอุตสาหกรรมทั่วไป และเขตประกอบการเสรี ให้เป็นกรรมสิทธิ์ของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จะมีการใช้เครื่องหมาย “แนวเขตสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เปลี่ยนแปลงสภาพ” “เขตอุตสาหกรรมทั่วไป” “เขตประกอบการเสรี” และ “บริเวณที่กันออกจากการเป็นเขตอุตสาหกรรมทั่วไป” โดยจะเรียงลำดับเครื่องหมาย ดังนี้

	“แนวเขตสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่เปลี่ยนแปลงสภาพ”
	“เขตอุตสาหกรรมทั่วไป”
	“เขตประกอบการเสรี”
	“บริเวณที่กันออกจากการเป็นเขตอุตสาหกรรมทั่วไป”

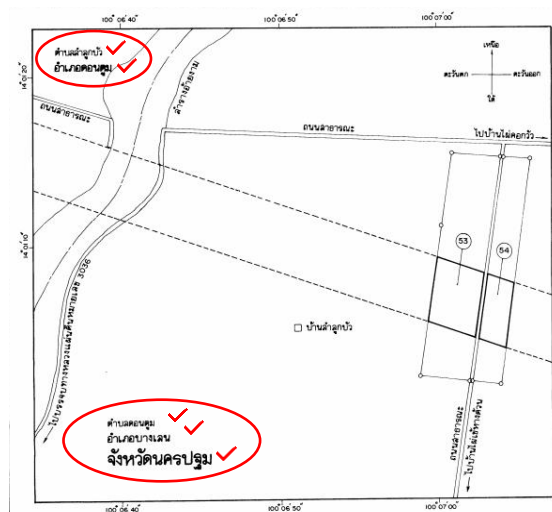
(๙) การเขียนชื่อท้องที่ในแผนที่

มีข้อพิจารณา ดังนี้

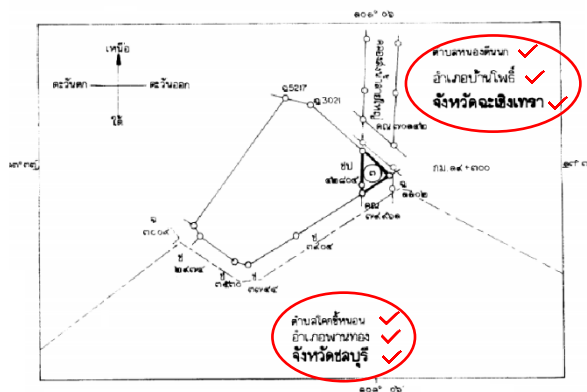
- ๑) เขียนชื่อตำบลเพียงตำบลละ ๑ แห่งเท่านั้น
- ๒) เขียนชื่ออำเภอเพียงอำเภอละ ๑ แห่งเท่านั้น
- ๓) เขียนชื่อจังหวัดเพียงจังหวัดละ ๑ แห่งเท่านั้น
- ๔) การเขียนชื่อหน่วยการปกครองระดับภูมิภาคดังกล่าว ให้นำมา

เขียนรวมกัน

๕) หากในแผนที่ฯ มีตำบลและอำเภอมากกว่า ๑ แห่ง แต่ยังอยู่ในจังหวัดเดียวกัน จะเขียนเอาไว้ทั้งหมด แม้ไม่มีส่วนที่เวนคืนหรือแนวเขตตามกฎหมายอยู่ในท้องที่นั้นด้วยก็ตาม ตัวอย่างการตรวจพิจารณา ตามเรื่องเสร็จที่ ๔๕๗/๒๕๔๓

๖) หากในแผนที่ฯ มีตำบล อำเภอและจังหวัดมากกว่า ๑ แห่ง จะเขียนเอาไว้ทั้งหมด แม้ไม่มีส่วนที่เวนคืนหรือแนวเขตตามกฎหมายอยู่ในท้องที่นั้นด้วยก็ตาม ตัวอย่างการตรวจพิจารณา ตามเรื่องเสร็จที่ ๖๖๗/๒๕๔๕

๗) หากในแผนที่ มีตำบลอยู่มากกว่า ๑ ตำบลในเขตอำเภอเดียวกัน ให้เขียนทุกตำบลลงในพื้นที่ของตำบลนั้น ๆ ให้ครบ โดยเลือกเพียงตำบลเดียวนำมาจัดกลุ่มกับชื่ออำเภอและชื่อจังหวัด

๘) การเขียนชื่อตำบล อำเภอ หรือจังหวัด ให้เขียนไว้ในพื้นที่ของท้องที่นั้น ๆ โดยจัดข้อความให้อยู่กึ่งกลางกัน หากเขียนไม่ได้จึงใช้ลูกศรชี้

๒.๒.๓ รายการเฉพาะที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายบางเรื่อง

ในการจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมายบางเรื่อง จำเป็นต้องกำหนดรายการเฉพาะเพิ่มเติมในแผนที่ท้ายกฎหมาย เพื่อให้ผู้อ่านกฎหมายทราบสาระสำคัญของเนื้อหากฎหมายที่กำหนด เช่น

(๑) กรณีแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาโอนที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์

ตรงส่วนกรอบนอกของแผนที่ จะมีการกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อที่ที่โอนไว้ในแผนที่ท้ายด้วย โดยกำหนดไว้ด้านล่างขวา เหนือตำแหน่งของผู้มีอำนาจลงนาม

การระบุเนื้อที่ที่โอนจะกำหนดในรูปแบบของ “ไร่ งาน ตารางวา” และในกรณีที่เนื้อที่ไม่เต็มหลัก ให้กำกับในรูปแบบของเศษส่วน

ตัวอย่างการระบุเนื้อที่ที่โอนในแผนที่ท้าย

เนื้อที่ที่โอนกรรมสิทธิ์

หนังสือสำคัญ ไร่ งาน ตารางวา
โฉนดที่ดิน เลขที่ 2683 - - 48

เนื้อที่ที่โอนกรรมสิทธิ์

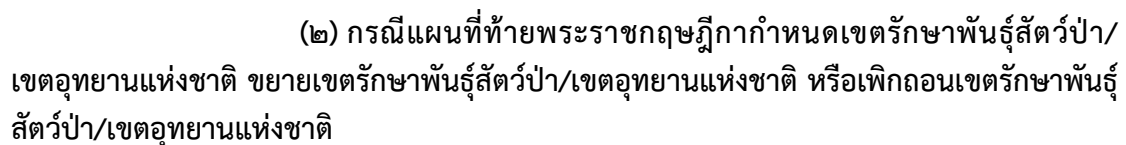
หนังสือสำคัญ ไร่ งาน ตารางวา
โฉนดที่ดิน เลขที่ 6690 21 3 63 $\frac{3}{10}$

เนื้อที่ที่โอนกรรมสิทธิ์

แปลงที่	หนังสือสำคัญ	ไร่	งาน	ตารางวา
1	โฉนดที่ดิน เลขที่ 18820	-	2	17
2	โฉนดที่ดิน เลขที่ 91772	-	2	6

เนื้อที่ที่โอน

แปลงที่	หนังสือสำคัญ	ไร่	งาน	ตารางวา
๑	น.ล. ๓ เลขที่ ๔๔๔	๓	๒	๔๗
๒	น.ล. ๓ ก. เลขที่ ๒๐๐๐	๒	๒	๔๔
๓	น.ล. ๓ ก. เลขที่ ๒๐๔๔	๖	-	๐๐

ตรงส่วนหัวของแผนที่ท้าย ระหว่างบรรทัดที่กำหนดชื่อแผนที่ท้าย กับบรรทัดที่กำหนดมาตราส่วน จะมีการกำหนดเนื้อที่ประมาณของพื้นที่ที่จะกำหนดเป็น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/เขตอุทยานแห่งชาติ พื้นที่ที่จะขยายเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/เขตอุทยานแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่จะเพิกถอนจากการเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า/เขตอุทยานแห่งชาติ โดยมีรูปแบบข้อความ ดังนี้ “เนื้อที่ประมาณ (ระบุเนื้อที่เป็นตัวเลข)..... ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ (ระบุเนื้อที่เป็นตัวเลข) ไร่” หรือ “เนื้อที่ประมาณ (ระบุเนื้อที่เป็นตัวเลข).....ไร่” แต่เพียงอย่างเดียว โดยไม่ระบุเนื้อที่ระดับตาราง กิโลเมตร ทั้งนี้ กรณีใดจะระบุทั้งเนื้อที่ระดับตารางกิโลเมตรหรือระดับไร่ หรือระบุแต่เนื้อที่ระดับไร่ แต่เพียงอย่างเดียว ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ปรากฏในร่างกฎหมายที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติหลักการตามที่ หน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอ

ตัวอย่างแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ

แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา
กำหนดบริเวณที่ดินป่าแม่ปราบ ป่าแม่อาบ และป่าแม่ลี
ในท้องที่ตำบลนายาง อำเภอสบปราบ ตำบลแม่ถอด ตำบลนาโป่ง อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง
และตำบลลี่ ตำบลดงคำ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ให้เป็นอุทยานแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๖๒

เนื้อที่ประมาณ ๓๓๖.๓๒๐๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๒๑๐,๒๐๐ ไร่

มาตราส่วน ๑ : ๒๐๐,๐๐๐

ตัวอย่างแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาเพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกา
เพิกถอนเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ป่าทุ่งมน ป่าบักได และป่าตาเบา แปลงที่สาม
และป่าฝั่งซ้ายห้วยทับทัน แปลงที่สาม บางส่วน
ในท้องที่ตำบลบักได อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์
พ.ศ. ๒๕๕๙

เนื้อที่ประมาณ ๓๐๕ ไร่

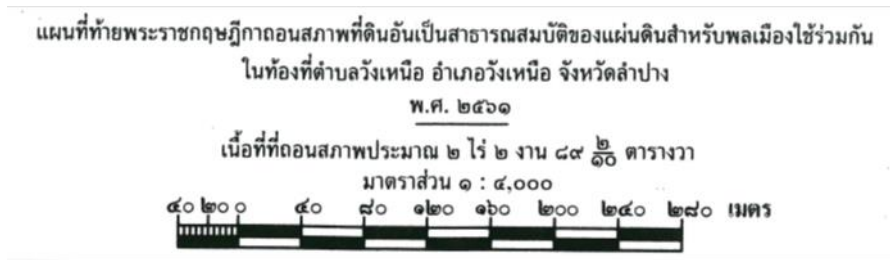
มาตราส่วน ๑ : ๓๐๐,๐๐๐

(๓) กรณีแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน/แผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพ
การเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ

ตรงส่วนหัวของแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็น
สาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน ระหว่างบรรทัดที่กำหนดชื่อแผนที่ท้าย
กับบรรทัดที่กำหนดมาตราส่วน จะระบุข้อความเกี่ยวกับจำนวนเนื้อที่ที่ถูกถอนสภาพโดยประมาณว่า
มีจำนวนเท่าใด โดยใช้การระบุเนื้อที่แบบไทย (ไร่ – งาน – ตารางวา) หากเนื้อที่ไม่ครบตารางวา
จะระบุเป็นเศษส่วน ส่วนกรณีหัวแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ จะไม่ระบุจำนวนเนื้อที่
ที่ถูกถอนสภาพเหมือนกรณีของแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาถอนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติ
ของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

ตัวอย่างแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาก่อนสภาพที่ดินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
สำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน

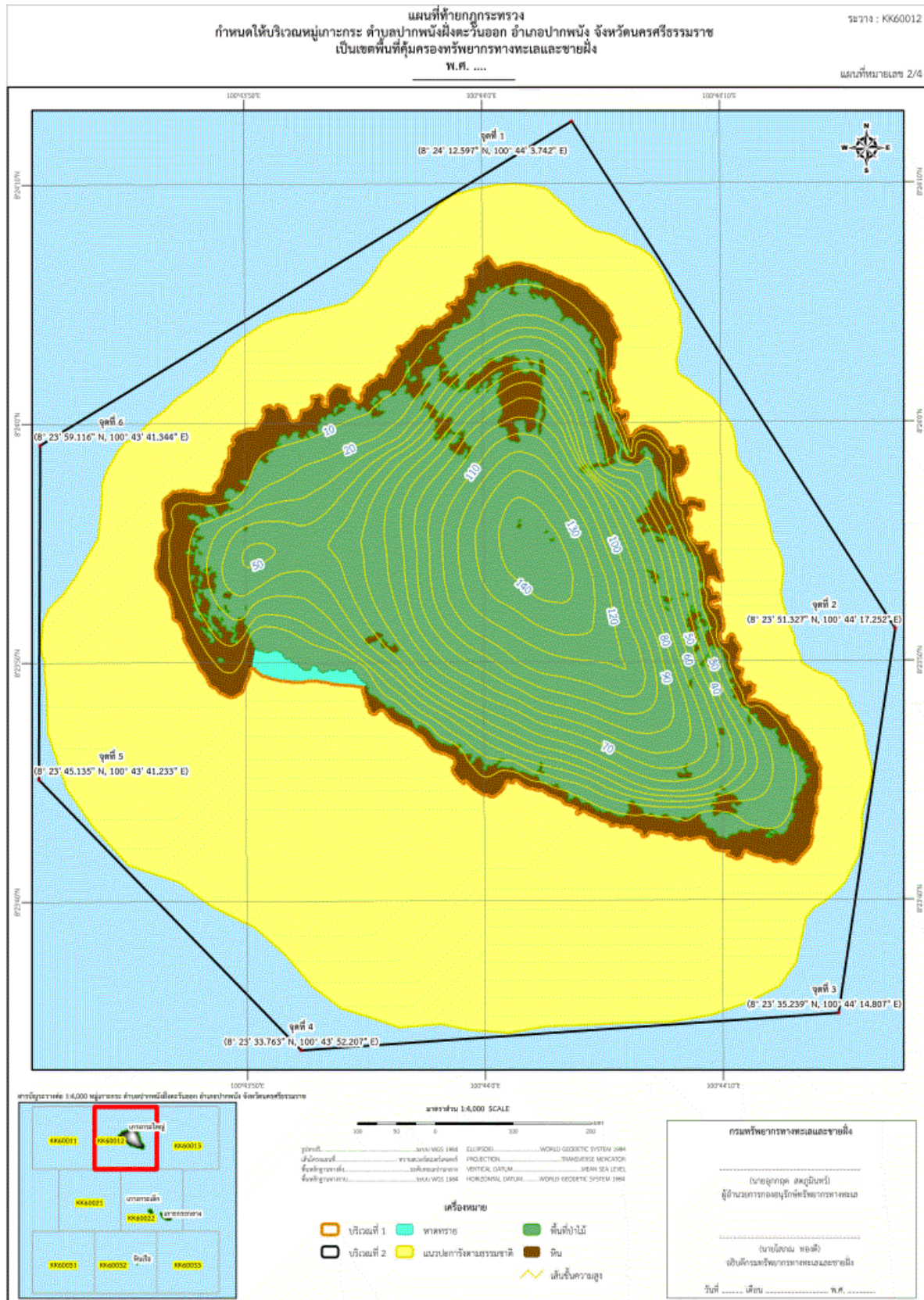

ตัวอย่างแผนที่ท้ายพระราชกฤษฎีกาก่อนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
ที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะของที่ราชพัสดุ

๒.๒.๔ การจัดทำแผนที่ด้วยระบบภูมิสารสนเทศ

ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐได้พัฒนาการจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมาย โดยนำระบบภูมิสารสนเทศมาช่วยในการจัดทำแผนที่ เพื่อให้ข้อมูลที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมาย มีความถูกต้องมากที่สุด และส่วนใหญ่จะเป็นการจัดทำแผนที่ที่แสดงข้อมูลพื้นที่ทางทะเลหรือหมู่เกาะต่าง ๆ ที่อยู่ห่างไกลจากชายฝั่งทะเล โดยไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลของพื้นที่ทางทะเลหรือหมู่เกาะดังกล่าวได้จากแผนที่ทหาร เนื่องจากไม่ปรากฏระวางแผนที่ท้ายดังกล่าวในแผนที่ทหาร และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาก็ไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจพิจารณาแผนที่ดังกล่าวได้ เพราะเป็นเรื่องทางเทคนิค ในการตรวจพิจารณาแผนที่ท้ายลักษณะนี้ สำนักงานฯ เพียงแต่แก้ไขรายละเอียดบางอย่างในแผนที่ให้เป็นไปตามรูปแบบการตรวจพิจารณาแผนที่ท้ายกฎหมายของสำนักงานฯ เท่าที่เหมาะสมเท่านั้น เช่น การกำหนดกรอบนอกและกรอบในของแผนที่ การใช้คำว่า “เครื่องหมาย” เพื่อแสดงแบบเครื่องหมายที่ใช้ในแผนที่ ผู้มีอำนาจลงนามในแผนที่ท้ายต้องอยู่ขวามือใต้เส้นกรอบในของแผนที่ นอกนั้น ต้องให้หน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมายตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของเลขพิกัดและข้อมูลที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายทั้งหมด ซึ่งในอนาคตอาจมีการจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมายโดยนำระบบภูมิสารสนเทศมาช่วยในการจัดทำแผนที่มากขึ้น เนื่องจากกฎหมายบางฉบับได้กำหนดให้การจัดทำแผนที่ท้ายกฎหมายให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ เช่น มาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่กำหนดให้ตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติและให้มีแผนที่แสดงแนวเขตซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกานั้นด้วย

๓. การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๓.๑ การตรวจสอบร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายในชั้นของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา นั้น ขั้นตอนการตรวจสอบร่างกฎหมายของเจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่องซึ่งต้องรับผิดชอบจัดทำความเห็นทางกฎหมายและข้อสังเกตเกี่ยวกับร่างกฎหมาย เป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานฯ สำหรับการตรวจสอบร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายนั้น เป็นการตรวจสอบเนื้อหาหรือรายละเอียดใน ๒ ส่วน คือ (๑) ตัวร่างกฎหมาย ซึ่งประกอบด้วย บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างกฎหมาย บทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ที่บัญญัติในร่างกฎหมาย และ (๒) แผนที่ท้ายร่างกฎหมาย ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบแผนที่ท้ายร่างกฎหมายในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๓.๑.๑ การตรวจสอบกับทำเนียบท้องที่ กรมการปกครอง

ทำเนียบท้องที่ กรมการปกครอง เป็นเอกสารที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจัดทำขึ้น^{๒๘} เพื่อรวบรวมข้อมูลจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่ ชื่อและจำนวนของอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน รวมถึงจำนวนองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล ประชากร และบ้าน ตลอดจนระยะทางห่างจากจังหวัดของแต่ละอำเภอ นอกจากนั้น ยังมีข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัด เช่น ตราสัญลักษณ์จังหวัดและความหมายของตราสัญลักษณ์จังหวัด คำขวัญประจำจังหวัด แผนที่แสดงเขตการปกครองภายในจังหวัดและจังหวัดที่ติดกัน โดยแสดงข้อมูลเรียงลำดับชื่อจังหวัดตามตัวอักษร

การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายต้องตรวจสอบความถูกต้องของชื่อและการจัดเรียงลำดับท้องที่ในร่างกฎหมาย บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างกฎหมาย แผนที่ท้ายกฎหมาย และตรวจสอบการเปลี่ยนแปลงเขตท้องที่การปกครอง กรณีที่ชื่อท้องที่

^{๒๘} ปัจจุบันทำเนียบท้องที่ พุทธศักราช ๒๕๕๕ สำนักบริหารการปกครองท้องที่ กรมการปกครอง อยู่ระหว่างการจัดทำทำเนียบท้องที่ฉบับใหม่โดยจะมีการเพิ่มเติมชื่อของบ้านที่มีการตั้งขึ้นใหม่และตรวจสอบข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

การปกครองตามทำเนียบท้องที่ไม่ตรงกับชื่อท้องที่การปกครองตามแผนที่ทหารต้องยึดถือชื่อท้องที่การปกครองตามทำเนียบท้องที่เป็นเกณฑ์ และโดยที่เขตท้องที่การปกครองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ในการตรวจสอบความถูกต้องของชื่อท้องที่การปกครอง จึงต้องระมัดระวังว่าท้องที่การปกครองในแผนที่ท้ายกฎหมายได้มีการเปลี่ยนแปลงเขตท้องที่การปกครองหรือไม่ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงก็ต้องอ้างอิงชื่อท้องที่การปกครองที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้นให้ถูกต้องตรงตามที่เป็นอยู่ในปัจจุบันด้วย

หลักในการพิจารณาว่าท้องที่การปกครองมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ นั้น จะต้องพิจารณาว่าภายหลังจากที่หน่วยงานเจ้าของเรื่องเสนอร่างกฎหมายมายังสำนักงานฯ เพื่อให้ตรวจพิจารณา มีการเปลี่ยนแปลงเขตท้องที่การปกครองขึ้นหรือไม่ หากมีการเปลี่ยนแปลงเขตท้องที่การปกครอง กรณีเช่นนี้ถือว่ามีเปลี่ยนแปลงท้องที่การปกครองซึ่งจะต้องแก้ไขชื่อท้องที่การปกครองให้ถูกต้องตามที่มีการเปลี่ยนแปลงนั้น

๓.๑.๒ การตรวจสอบเส้นทางคมนาคม

(๑) การตรวจสอบกับประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔

ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ จะประกาศหมายเลขและชื่อทางหลวงของทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน โดยในกรณีของทางหลวงแผ่นดินจะแบ่งตามภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลางและภาคใต้ ในกรณีที่แผนที่ท้ายกฎหมายอ้างอิงหมายเลขทางหลวง ชื่อทางหลวง และประเภททางหลวง จะต้องตรวจสอบหมายเลขทางหลวง ชื่อทางหลวง และประเภททางหลวงที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายให้ถูกต้องตรงตามที่ระบุไว้ในประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ ในบางกรณีชื่อทางหลวงที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายจะไม่ปรากฏอยู่ในประกาศกระทรวงคมนาคมดังกล่าว เนื่องจากเป็นทางหลวงที่ก่อสร้างขึ้นใหม่ หรือบางกรณีประเภททางหลวงอาจมีการเปลี่ยนแปลง โดยกระทรวงคมนาคมออกประกาศกระทรวงคมนาคมเพื่อเปลี่ยนประเภททางหลวงประเภทหนึ่งเป็นทางหลวงอีกประเภทหนึ่ง เช่น ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง เปลี่ยนประเภทและกำหนดให้ทางหลวงพิเศษหมายเลข ๓๕ สายธนบุรี - ปากท่อ เป็นทางหลวงแผ่นดิน กรณีเช่นนี้จะต้องให้ผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องแจ้งยืนยันความถูกต้องของชื่อทางและประเภททางหลวงที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายพร้อมทั้งส่งสำเนาเอกสารหลักฐานการตั้งชื่อสายทางและการเปลี่ยนประเภททางหลวงมาด้วย

ตัวอย่าง หมายเลขทางหลวง ชื่อทางหลวง และประเภททางหลวงที่แสดงไว้ในประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔

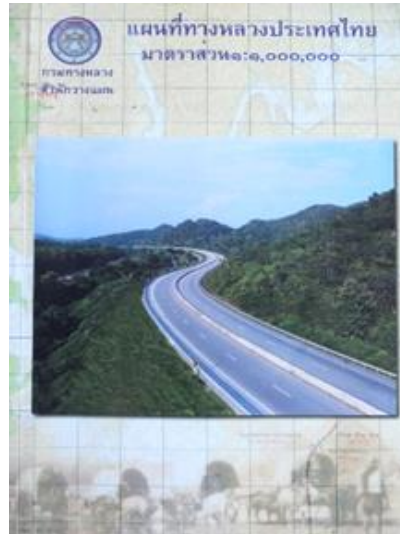
		ประเภททางหลวง
		ทางหลวงแผ่นดิน
หมายเลข	ชื่อทางหลวง	
1	กรุงเทพมหานคร - แม่สาย (เขตแดน)	
	รวมทางยกระดับ ออนุสรณ์สถานแห่งชาติ - รั้งสิต	
	สระบุรี - หนองคาย (เขตแดน)	
หมายเลขทางหลวง	3	ชื่อทางหลวง
	กรุงเทพมหานคร - ตราร	
4	กรุงเทพมหานคร - สะดะ (คลองพรวน)	
11	อินทบุรี - เชียงใหม่	
12	ตาก - ชอนแก่น	
21	สระบุรี (ทุแ) - หล่มสัก	
22	อุดรธานี - นครพนม	
23	บ้านไผ่ - อุบลราชธานี	
24	สัคว์ - อุบลราชธานี	

(๒) การตรวจสอบกับแผนที่ทางหลวงประเทศไทย

แผนที่ทางหลวงประเทศไทย เป็นเอกสารซึ่งสำนักแผนงาน กรมทางหลวงจัดทำขึ้นเพื่อแสดงประเภททางหลวง^{๒๙} ทิศทางของทางหลวง ชนิดของผิวจราจรของทางหลวง^{๓๐} หมายเลขทางหลวง โดยแบ่งเป็น ๔ ภาค คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เพื่อความสะดวกในการนำมาใช้อ้างอิง โดยจะบอกให้ทราบถึงขนาด ทิศทางของแนวทางหลวงสายนั้น ๆ ท้องที่การปกครองที่ทางหลวงตัดผ่าน จุดที่ทางหลวงสายต่าง ๆ มาบรรจบกัน และข้อเท็จจริงอื่น ๆ

^{๒๙}ทางหลวงในประเทศไทย แบ่งออกเป็น ๕ ประเภท ได้แก่ ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงชนบท ทางหลวงท้องถิ่น และทางหลวงสัมปทาน (กรมทางหลวงรับผิดชอบดูแล ๓ ประเภท คือ ทางหลวงพิเศษ ทางหลวงแผ่นดิน และทางหลวงสัมปทาน)

^{๓๐}ผิวคอนกรีต แอสฟัลต์ติกคอนกรีต แอสฟัลท์ ลูกกรัง

ในกรณีที่แผนที่ท้ายกฎหมายอ้างถึงทางหลวง จะต้องตรวจสอบความถูกต้องของสายทางที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายกับแผนที่ทางหลวงประเทศไทย โดยต้องตรวจสอบหมายเลขทางหลวง แนวสายทาง และจุดที่ทางหลวงตัดผ่าน ตามที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายให้ถูกต้องตรงกันกับข้อเท็จจริงที่แสดงไว้ในแผนที่ทางหลวงประเทศไทย

ทั้งนี้ การตรวจสอบกับแผนที่ทางหลวงประเทศไทยมีวัตถุประสงค์เพื่อ

๑) ตรวจสอบความถูกต้องของหมายเลขทางหลวงที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายกับหมายเลขทางหลวงในแผนที่ทางหลวงประเทศไทย ว่าถูกต้องตรงกันหรือไม่

๒) ตรวจสอบแนวสายทางของทางหลวงที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายให้ถูกต้องตรงกันกับแนวสายทางของทางหลวงที่แสดงไว้ในแผนที่ทางหลวงประเทศไทย

๓) ตรวจสอบทิศทางและจุดที่ทางหลวงตัดผ่าน

อย่างไรก็ดี หากต้องการตรวจสอบทางหลวงที่เป็นส่วนขยายเพื่อให้ได้ภาพสายทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้นจะต้องตรวจสอบกับแผนที่ทางหลวงประเทศไทยที่สมาคมทางหลวงแห่งประเทศไทยจัดทำขึ้น ซึ่งจะแสดงแผนที่โครงข่ายทางหลวงทั้งประเทศ แผนที่แสดงส่วนขยายโครงข่ายทางหลวงทั้งประเทศเป็น ๘ ส่วน แผนที่ทางหลวงในกรุงเทพฯ และปริมณฑล แผนที่ทางพิเศษ และแผนที่ทางหลวงขยายตัวเมือง

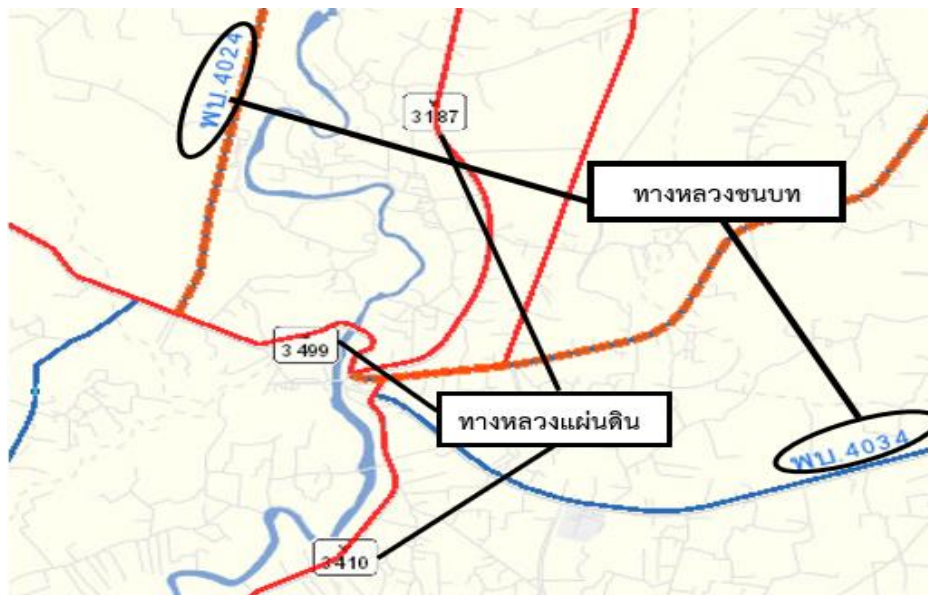

ในกรณีที่แผนที่ท้ายกฎหมายอ้างถึงทางหลวงชนบทด้วย สามารถตรวจสอบชื่อและสายทางของกรมทางหลวงชนบทได้จากคู่มือทางสายหลัก ทางลัดและทางด่วน ในเขต กทม. และปริมณฑล ของกรมทางหลวงชนบท ซึ่งแสดงถนนโครงข่ายของกรมทางหลวงชนบท และแนวนนโครงการก่อสร้างของกรมทางหลวงชนบท

นอกจากนี้ ยังสามารถตรวจสอบชื่อและสายทางของทางหลวงชนบทได้จาก ระบบ GISBASEMAPS ของกรมทางหลวงชนบท (<http://gis.drr.go.th/DRR/>) ได้อีกทางหนึ่งด้วย

ตัวอย่าง แผนที่แสดงทางหลวงชนบทจากระบบ GISBASEMAPS ของกรมทางหลวงชนบท (<http://gis.drr.go.th/DRR/>)

หมายเหตุ : ระบบหมายเลขเส้นทางหลวง มีหมายเลข ๑ - ๔ ตัว หมายเลข ๑ ตัว คือทางหลวงสายหลัก ส่วนทางหลวงที่หมายเลข ๒ - ๔ ตัว เป็นถนนสายรอง

ทางหลวงแผ่นดินที่ขึ้นต้นด้วยหมายเลข ๑, ๒, ๓, ๔ เป็นหมายเลขทางหลวงแผ่นดินที่เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพฯ และปริมณฑลกับภูมิภาคต่าง ๆ หรืออยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ภาคเหนือ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ คือ ถนนพหลโยธิน) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒ คือ ถนนมิตรภาพ) ภาคตะวันออก (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๓ คือ ถนนสุขุมวิท) และภาคใต้ (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔ คือ ถนนเพชรเกษม)

ทางหลวงแผ่นดินที่มีหมายเลข ๑ ตัว หรือ ๒ ตัว เช่น ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๓ เป็นทางหลวงสายประธาน ที่เชื่อมโยงระหว่างภาคและจังหวัด

ทางหลวงแผ่นดินที่มีหมายเลข ๓ ตัว เช่น ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๔๐๑ เป็นทางหลวงสายรองประธาน ที่เชื่อมโยงระหว่างจังหวัด อำเภอ และสถานที่สำคัญ

ทางหลวงพิเศษที่ขึ้นต้นด้วยหมายเลข ๕, ๖, ๗, ๘ เป็นทางพิเศษที่เชื่อมโยงระหว่างกรุงเทพฯ และปริมณฑล กับภูมิภาคต่าง ๆ เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ

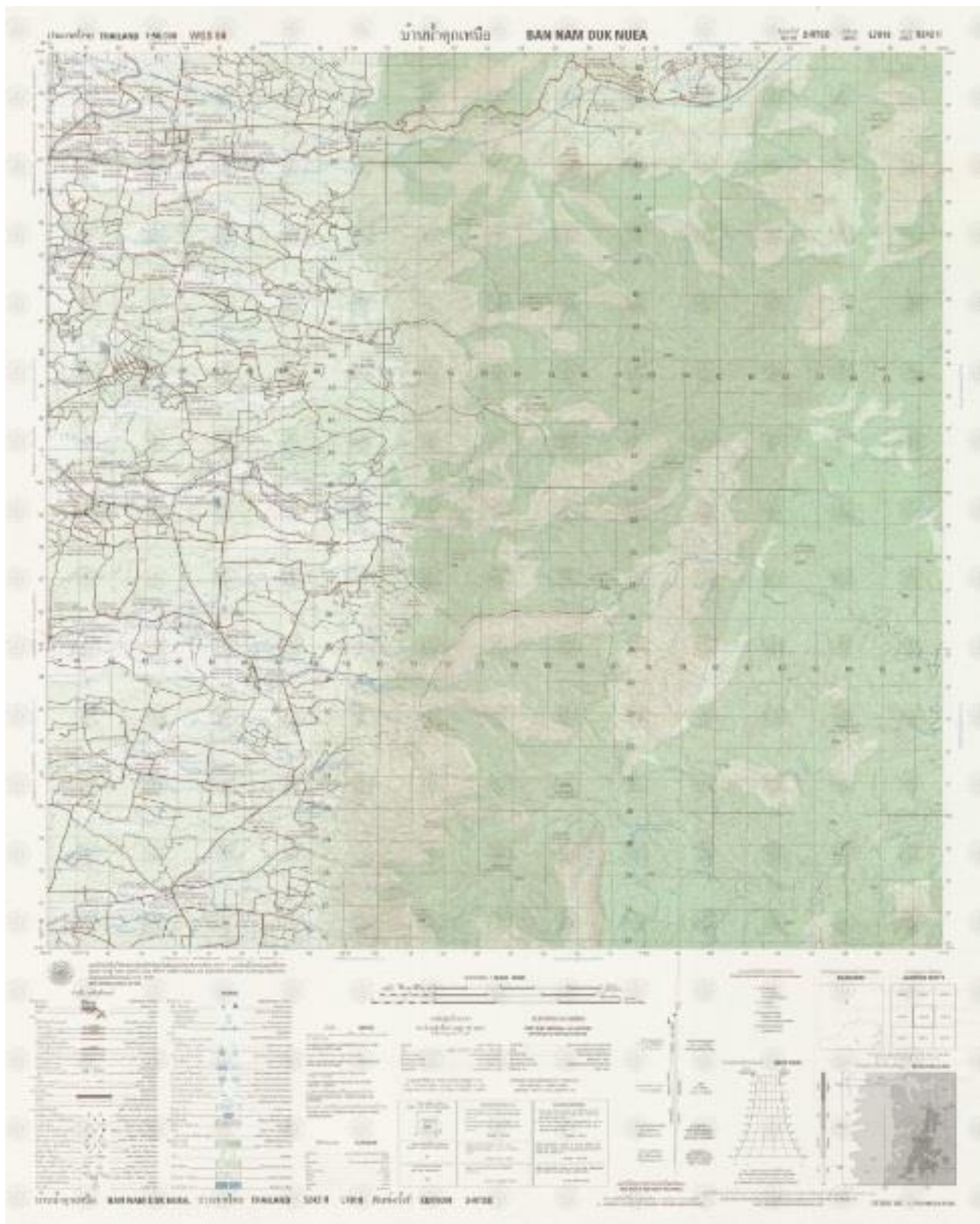
๓.๑.๓ การตรวจสอบเขตท้องที่การปกครอง เส้นทางคมนาคม และรายละเอียดอื่นกับแผนที่ทหาร

(๑) ลักษณะของแผนที่ทหาร

แผนที่ทหารซึ่งจัดทำโดยกรมแผนที่ทหารนั้น จะแสดงรายละเอียดของข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพภูมิประเทศของประเทศไทย โดยแสดงเส้นชั้นความสูงของพื้นที่ แหล่งน้ำ ซึ่งหมายถึงมหาสมุทร ทะเล แม่น้ำ คลอง ห้วย และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ รวมถึงแนวเขตการปกครอง ตลอดจนชื่อและที่ตั้งของสถานที่และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ เช่น แนวทางหลวงที่มีอยู่จริง ทางรถไฟ วัด โรงเรียน สถานีอนามัย สถานที่ราชการ และหมู่บ้าน ทั้งนี้ ชื่อและตัวสะกดของสถานที่และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ กรมแผนที่ทหารได้สำรวจและจำลองเอาไว้ในแผนที่ในมาตราส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ แบ่งเป็นระวางต่าง ๆ โดยแต่ละระวางจะมีหมายเลขแสดงเลขที่ระวางกำกับไว้

ปัจจุบันสำนักงานฯ ใช้แผนที่ทหาร ชุด L ๗๐๑๘ ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย ซึ่งมีตำแหน่งรายละเอียดแตกต่างจากแผนที่ทหาร ชุด L ๗๐๑๗ ประมาณ ๓๐๐ - ๕๐๐ เมตร เนื่องจากแผนที่ทหาร ชุด L ๗๐๑๘ ใช้ WGS ๘๔ เป็นพื้นหลักฐานทางราบแทน Indian ๑๙๗๕ โดยปัจจุบันข้อมูลแผนที่รวบรวมถึง พ.ศ. ๒๕๕๑

ตัวอย่าง

แผนที่ทหารแต่ละระวางจะแสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ภายนอกกรอบด้านบนของแผนที่ทหาร แสดงรายละเอียด ดังนี้

ด้านซ้าย	แสดงมาตราส่วนของแผนที่ทหาร
ด้านกลาง	แสดงท้องที่ที่ปรากฏในแผนที่ทหาร
ด้านขวา	แสดงหมายเลขแผ่นระวาง

ตัวอย่าง

ด้านซ้าย	แสดงมาตราส่วนของแผนที่ทหาร คือ ๑ : ๕๐,๐๐๐
ด้านกลาง	แสดงท้องที่ที่ปรากฏในแผนที่ทหาร คือ บ้านน้ำ

ดุกเหนือ (หมู่บ้าน)

ด้านขวา	แสดงหมายเลขแผ่นระวาง คือ ๕๒๔๒ II
---------	----------------------------------

๒) ภายนอกกรอบด้านล่างของแผนที่ทหาร แสดงรายละเอียด ดังนี้

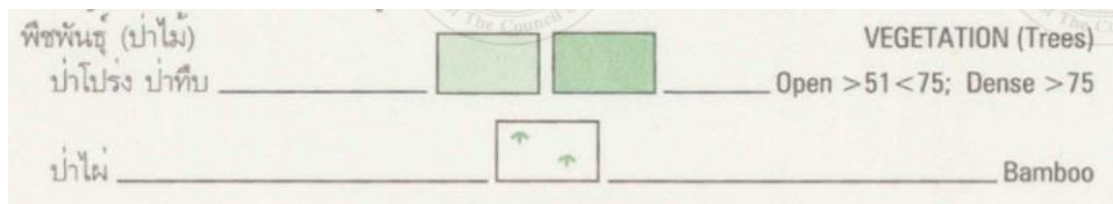
ด้านซ้าย คำอธิบายสัญลักษณ์ ซึ่งอธิบายว่าสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในแผนที่ทหารหมายถึงกรณีใด เช่น ถนน ทางรถไฟ สนามบิน วัด โรงพยาบาล

ด้านกลาง มาตราส่วนเส้นบรรทัด บันทึก ระดับสูงเป็นเมตร การแปลงค่าพิกัด ข้อมูลการผลิตแผนที่ ศัพทานุกรม (เพื่ออธิบายความหมายของถ้อยคำทางเทคนิค) คำแนะนำในการใช้คำกริต แผนผังมุมเยื้อง และคำแนะนำเกี่ยวกับลาด

ด้านขวา สารบัญแนวแบ่งเขตการปกครอง ซึ่งแสดงท้องที่ที่ปรากฏในแผนที่ทหาร โดยแสดงตำแหน่งว่าท้องที่ใดอยู่บริเวณใดของแผนที่ และสารบัญระวางติดต่อ แสดงหมายเลขระวางแผนที่ทหารอื่นที่อยู่ติดต่อด้านรอบของแผนที่ทหารระวางที่ใช้อยู่

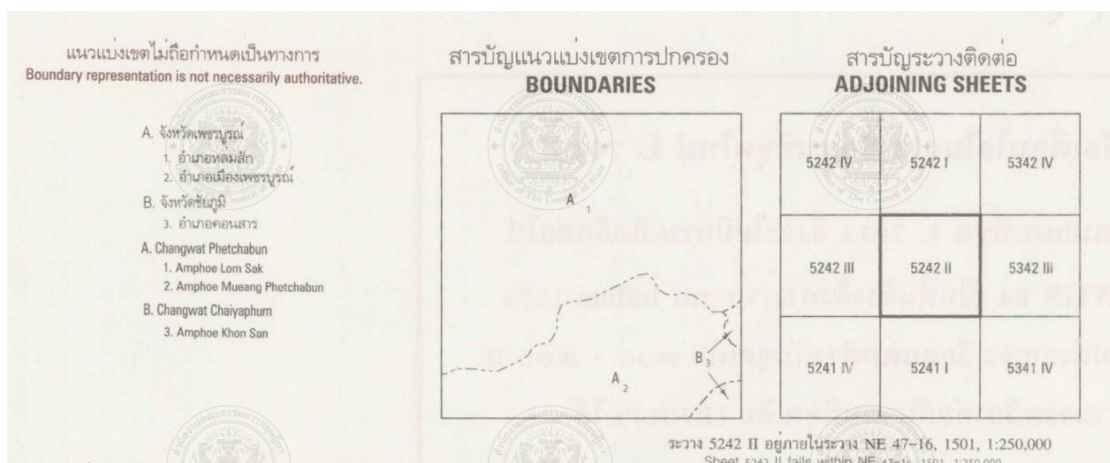
ตัวอย่าง

ด้านซ้าย คำอธิบายสัญลักษณ์ ซึ่งอธิบายว่าสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในแผนที่ทหารหมายถึงกรณีใด เช่น ป่าโปร่ง ป่าดิบ ป่าไผ่

ศัพท์ทำนุกรม	GLOSSARY
Amphoe	second-order administrative division
Ban	village
Changwat	first-order administrative division
Huai	stream
Khao, Phu, Pra	mountain
Khlong	canal
Nong	pond
Rongrian	school
Wat	monastery

ด้านกลาง ศัพท์ทำนุกรม มีเพื่ออธิบายความหมายของ ถ้อยคำทางเทคนิค เช่น Khlong ซึ่งระบุในแผนที่ทหารระวางนี้ หมายถึง คลอง (Canal) หรือ Rongrian ซึ่งระบุในแผนที่ทหารระวางนี้ หมายถึง โรงเรียน (School)

ด้านขวา สารบัญแนวแบ่งเขตการปกครอง ซึ่งแสดงท้องที่ที่ปรากฏในแผนที่ทหาร โดยแสดงตำแหน่งว่าด้านบนของแผนที่ระวางนี้ คือ อำเภอล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ (A_๑) และด้านล่างของแผนที่ คือ อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ (A_๒) และ

ตัวอย่าง การตรวจพิจารณาร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดิน ในท้องที่อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา ให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พ.ศ. ผลการค้นหาในเบื้องต้นปรากฏว่า แผนที่ทหาร ระบุว่าคาดว่าจะแสดงท้องที่ที่ปรากฏในแผนที่ท้าย คือ แผนที่ทหาร ระบุว่า ๕๔๓๗ ซึ่งแสดงพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา และมีระวางติดต่อกับระวาง ๕๔๓๗ ดังนี้

สารบัญระวางติดต่อกัน
ADJOINING SHEETS

5438 III	5438 II	5538 III
5437 IV	5437 I	5537 IV
5437 III	5437 II	5537 III

ระวาง 6139 III อยู่ภายในขอบ ND 48-3, 1501A, 1:250,000
Sheet 6139 III falls within ND48-3, 1501A, 1:250,000

- ระวาง ๕๔๓๗ I	แสดงพื้นที่อำเภอเสิงสาง (ชื่ออำเภอ)
- ระวาง ๕๔๓๗ II	แสดงพื้นที่ทุ่งละเลิงไผ่ (ชื่อสถานที่)
- ระวาง ๕๔๓๗ III	แสดงพื้นที่บ้านแก่งยาว (ชื่อหมู่บ้าน)
- ระวาง ๕๔๓๗ IV	แสดงพื้นที่บ้านตลิ่งชัน (ชื่อหมู่บ้าน)

ดังนั้น ในเบื้องต้นหากเขตปฏิรูปที่ดินอยู่ในท้องที่อำเภอเสิงสาง จังหวัดนครราชสีมา จะต้องนำแผนที่ทหาร ระบุว่า ๕๔๓๗ I มาตรวจพิจารณา ทั้งนี้ ในแผนที่ทหารแต่ละแผ่นจะแสดงเขตการปกครองซึ่งอยู่ในแต่ละระวางไว้ด้วย

เช่น ในแผนที่ทหาร ราว ๕๔๓๗ I จะแสดงเขตการปกครองเป็น ๒ บริเวณ คือ พื้นที่ A_๑ แสดงพื้นที่อำเภอครบุรี พื้นที่ A_๒ แสดงพื้นที่อำเภอเสิงสาง ซึ่งในแผนที่ทหารจะแสดงตำแหน่งไว้ว่า อยู่ทางขวาของแผนที่ เมื่อตรวจพิจารณาต้องพิจารณาจากพื้นที่บริเวณ A_๑ ซึ่งอยู่ทางด้านขวาของแผนที่

๔) ตรวจสอบรายละเอียดในแผนที่ท้ายกฎหมายกับแผนที่ทหาร โดยต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริงที่ปรากฏ ดังนี้

๔.๑) ทางหลวงแผ่นดิน

ต้องตรวจสอบว่าทางหลวงแผ่นดินที่ปรากฏในแผนที่ท้ายมียุติหรือไม่มี หมายเลขทางหลวงและทิศทางถูกต้องหรือไม่ ทั้งนี้ ให้ตรวจสอบความถูกต้องประกอบกับแผนที่ทางหลวงประเทศไทยและประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ ในกรณีที่ชื่อหรือหมายเลขทางหลวงและทิศทางของทางหลวงตามแผนที่ทหารกับแผนที่ทางหลวงประเทศไทยขัดหรือแย้งกัน ให้ยึดถือชื่อหรือหมายเลขทางหลวงและทิศทางของทางหลวงตามแผนที่ทางหลวงประเทศไทยเป็นเกณฑ์

๔.๒) แนวเขตการปกครองและที่ตั้งของสถานที่สำคัญ

ก) ต้องตรวจสอบว่าแนวเขตอำเภอ กิ่งอำเภอ (ถ้ามี) หรือจังหวัดที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายถูกต้องตรงกันกับแนวเขตอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือจังหวัดตามแผนที่ทหารหรือไม่ อย่างไรก็ดี แนวเขตอำเภอ กิ่งอำเภอ (ถ้ามี) หรือจังหวัดที่ระบุในแผนที่ทหารนั้นใช้เป็นเพียงแนวทางในการตรวจพิจารณาเบื้องต้นเท่านั้น ในกรณีที่เขตการปกครองตามแผนที่ทหารกับแนวเขตการปกครองตามระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ซึ่งกรมการปกครองจัดทำขึ้นในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาประกอบกับประกาศกระทรวงมหาดไทยที่กำหนดที่ตั้งและเขตตำบลหรืออำเภอ ขัดหรือแย้งกัน ให้ยึดถือแนวเขตอำเภอ กิ่งอำเภอ (ถ้ามี) หรือจังหวัดของกรมการปกครองเป็นเกณฑ์

ข) ต้องตรวจสอบว่าหมู่บ้านหรือสถานที่สำคัญที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายถูกต้องตรงตามแผนที่ทหารหรือไม่ อยู่ในตำแหน่งที่ตั้งตรงกันหรือมีชื่อถูกต้องตามแผนที่ทหารหรือไม่ ทั้งนี้ ให้ตรวจสอบความถูกต้องประกอบกับทำเนียบท้องที่ กรมการปกครอง ในกรณีที่ชื่อหมู่บ้านตามแผนที่ทหารกับทำเนียบท้องที่ กรมการปกครอง ขัดหรือแย้งกัน ให้ยึดถือชื่อหมู่บ้านตามทำเนียบท้องที่ กรมการปกครองเป็นเกณฑ์

ค) ตรวจสอบชื่อ ตำแหน่งที่ตั้งของสภาพภูมิประเทศและสถานที่สำคัญต่าง ๆ ถ้าหากไม่ถูกต้องตรงกันกับแผนที่ทหาร ต้องแก้ไขให้ถูกต้องตรงตามแผนที่ทหาร ในบางกรณีข้อเท็จจริงตามแผนที่ทหารอาจขัดหรือแย้งกับข้อเท็จจริงในท้องที่ เนื่องจากข้อมูลตามแผนที่ทหารนั้นไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นปัจจุบัน และหน่วยงานเจ้าของเรื่องได้ยืนยันข้อเท็จจริงตามที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมาย ในกรณีนี้จำเป็นต้องให้ผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องยืนยันรับรองความถูกต้องเป็นหนังสือไว้เป็นหลักฐานด้วย

ในกรณีที่ตรวจสอบพบประเด็นเกี่ยวกับความไม่ถูกต้องของข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นี้ ให้เจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่องแจ้งผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องทราบในที่ประชุมเพื่อแก้ไขให้ถูกต้อง และเจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่องจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของข้อเท็จจริงอีกครั้งหนึ่ง ภายหลังจากที่ผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องได้จัดส่งแผนที่ท้ายกฎหมายฉบับที่แก้ไขแล้ว ทั้งนี้ เพื่อตรวจสอบว่าผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องได้แก้ไขข้อเท็จจริงให้ถูกต้องและครบถ้วน

ทุกประเด็นตามที่เจ้าหน้าที่เจ้าของเรื่องได้แจ้งให้ทราบหรือไม่ ก่อนที่จะดำเนินการเสนอเรื่องพิจารณาเสร็จ เพื่อส่งออกไป

๓.๑.๔ การตรวจสอบกับผังเมืองรวม

ในบางกรณีท้องที่ที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายมีการบังคับใช้กฎหมายผังเมืองรวมในท้องที่นั้นด้วย กรณีนี้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาเทียบเคียงจุดยึดโยงที่ปรากฏในแผนที่ท้ายกฎหมายกับผังเมืองรวม จึงต้องตรวจสอบกับผังเมืองรวมเพื่อให้ทราบว่า แนวเขตที่ดินที่กำหนดในร่างกฎหมายทับซ้อนกับแนวเขตผังเมืองรวมซึ่งได้ประกาศใช้บังคับอยู่ก่อนแล้ว ในพื้นที่เดียวกันนั้น หรือไม่

๓.๑.๕ การตรวจสอบกับแผนที่กรุงเทพมหานครและแผนที่รายละเอียด

แผนที่ท้ายกฎหมายซึ่งกำหนดแนวเขตในท้องที่กรุงเทพมหานครนั้น จะนำแผนที่ทหารมาใช้อ้างอิงในการตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจุดยึดโยงต่าง ๆ ในท้องที่ กรุงเทพมหานครแต่เพียงอย่างเดียวไม่ได้ จะต้องใช้แผนที่กรุงเทพมหานครและแผนที่รายละเอียด ซึ่งจัดทำขึ้นโดยสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร มาใช้ในการตรวจสอบด้วย เพราะเป็นแผนที่ ที่แสดงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเขตของเขตหรือเขตของแขวงของกรุงเทพมหานคร และจุดยึดโยงต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน

ในกรณีที่ข้อเท็จจริงในแผนที่ท้ายกฎหมายไม่ถูกต้องตรงกับข้อเท็จจริงตามแผนที่ทหาร แผนที่กรุงเทพมหานคร และแผนที่รายละเอียด ก็จะต้องแก้ไขข้อเท็จจริงนั้นให้ถูกต้องตรงตามแผนที่ทหาร แผนที่กรุงเทพมหานคร และแผนที่รายละเอียด ในกรณีที่ข้อเท็จจริงตามแผนที่ทหาร ขัดหรือแย้งกับข้อเท็จจริงตามแผนที่กรุงเทพมหานครและแผนที่รายละเอียด ให้ยึดถือข้อเท็จจริงตามแผนที่กรุงเทพมหานครและแผนที่รายละเอียดเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ ผู้ตรวจพิจารณาร่างกฎหมาย ต้องระมัดระวังอยู่เสมอว่าข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตามแผนที่ทหาร แผนที่กรุงเทพมหานคร หรือแผนที่รายละเอียด นั้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ได้เสมอ ดังนั้น หากข้อเท็จจริงใดมีการเปลี่ยนแปลงไป ก็จะต้องยึดถือข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไปนั้นตามที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน แม้ว่าข้อเท็จจริงนั้น จะไม่ปรากฏอยู่ในแผนที่ที่ใช้อ้างอิงก็ตาม แต่ถ้าผู้ตรวจพิจารณาร่างกฎหมายไม่แน่ใจในการเปลี่ยนแปลงของข้อเท็จจริง เพื่อความชัดเจนและถูกต้องแน่นอน ผู้ตรวจพิจารณาร่างกฎหมายต้องขอหลักฐาน ยืนยันข้อเท็จจริงนั้น ๆ จากผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องด้วย

๓.๒ การนำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) มาใช้ในการตรวจพิจารณากฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System : GIS) คือ กระบวนการทำงานเกี่ยวกับข้อมูลในเชิงพื้นที่ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ที่ใช้กำหนดข้อมูลและสารสนเทศที่มีความสัมพันธ์กับตำแหน่งในเชิงพื้นที่ เช่น ที่อยู่ บ้านเลขที่ สัมพันธ์กับตำแหน่งในแผนที่ ตำแหน่ง เส้นรุ้ง เส้นแวง หรือข้อมูลอื่น ๆ เป็นต้น

ปัจจุบันระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ได้ถูกนำมาใช้ในการตรวจพิจารณา ร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ความแม่นยำ และความเชื่อถือได้ของข้อมูลที่ปรากฏในแผนที่ท้าย โดยข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ที่นำมาใช้ในการตรวจพิจารณา

เป็นข้อมูลที่สำคัญงานๆ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ข้อมูลแนวเขตการปกครอง (กรมการปกครอง) ข้อมูลเขตปฏิรูปที่ดิน (ส.ป.ก.) ข้อมูลเขตป่าสงวนแห่งชาติ (กรมป่าไม้) ข้อมูลเขตอุทยานแห่งชาติ (กรมอุทยานแห่งชาติ) และข้อมูลที่ราชพัสดุ (กรมธนารักษ์) เป็นต้น โดยในส่วนของการอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานนั้น สำนักงานฯ ได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (องค์การมหาชน)

ตัวอย่างข้อมูล GIS

แผนที่ท้ายตามพระราชกฤษฎีกา (อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ)	ข้อมูล GIS (อุทยานแห่งชาติภูผาเทิบ)

ทั้งนี้ สำนักงานฯ ได้นำระบบ GIS มาใช้ในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย ดังนี้

๓.๒.๑ การตรวจสอบเขตการปกครอง

เขตการปกครองที่ระบุไว้ในแผนที่ท้ายจะแสดงให้เห็นทราบว่าพื้นที่นั้น ๆ อยู่ในท้องที่ตำบล อำเภอ และจังหวัดใด และอยู่ในแนวเขตที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เช่น เขตผังเมืองรวม เขตควบคุมอาคาร หรือเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่นั้นย่อมมีหน้าที่ที่จะต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ หรือมีสิทธิได้รับประโยชน์ใด ๆ ตามที่กฎหมายนั้นกำหนด ในขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐก็จะทราบถึงขอบเขตพื้นที่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของตน ดังนั้น เขตการปกครองที่ระบุไว้ในแผนที่ท้ายจะต้องมีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันทั้งในส่วนชื่อของชื่อท้องที่ และแนวเขตการปกครองของท้องที่นั้น

ตัวอย่างข้อมูล GIS

[illegible]

๓.๒.๒ การตรวจสอบระบบหมายเลขทางหลวง

การตรวจสอบความถูกต้องของทางหลวงนั้น นอกจากสำนักงานฯ จะพิจารณาจากประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงพิเศษ ทางหลวงสัมปทาน และทางหลวงแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๔๔ แล้ว ยังนำระบบแผนที่ฐานสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS BASEMAPS) ของกรมทางหลวงชนบท และระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ของกระทรวงคมนาคม เป็นต้น มาพิจารณาประกอบด้วย

ตัวอย่างข้อมูล GIS

ประกาศกระทรวงคมนาคม เรื่อง ระบบหมายเลขทางหลวงฯ

เลขทาง	ชื่อทางหลวง
1	กรุงเทพมหานคร - เชียงราย (ถนนสุขุมวิท) บางปะอิน - นครราชสีมา (ถนนพหลโยธิน) - พิษณุโลก
2	สระบุรี - นครราชสีมา (ถนนมิตรภาพ)
3	กรุงเทพมหานคร - สระบุรี
4	กรุงเทพมหานคร - นครราชสีมา (ถนนพหลโยธิน)
11	พิษณุโลก - เชียงใหม่
12	ตาก - เชียงใหม่
21	สระบุรี (ถนน) - พิษณุโลก
22	อุตรดิตถ์ - นครพนม
25	อุบลราชธานี - นครราชสีมา
24	อุบลราชธานี - นครราชสีมา
31	พิษณุโลก - กรุงเทพมหานคร (ถนนพหลโยธิน) (ถนนพหลโยธินสายใหม่) นครราชสีมา - กรุงเทพมหานคร (ถนนพหลโยธิน) (ถนนพหลโยธินสายใหม่)
32	นครราชสีมา - พิษณุโลก
33	พิษณุโลก - นครราชสีมา
34	นครราชสีมา - พิษณุโลก
35	เมืองพิษณุโลก - นครราชสีมา
41	อุบลราชธานี - พิษณุโลก
42	นครราชสีมา (ถนนพหลโยธิน) - นครราชสีมา
43	พิษณุโลก (ถนนพหลโยธิน) - นครราชสีมา
44	นครราชสีมา - กรุงเทพมหานคร

ข้อมูล GIS (ทางหลวงแผ่นดิน)

๓.๒.๓ การตรวจสอบการทับซ้อนกับพื้นที่ตามกฎหมายอื่น ๆ

ในการประกาศใช้บังคับกฎหมายที่เกี่ยวกับการกำหนดเขตท้องที่ ไม่ว่าท้องที่ใดก็ตาม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องตรวจสอบอย่างรอบคอบเสียก่อนว่า ท้องที่ที่จะตรากฎหมายให้มีผลใช้บังคับนั้น ได้มีการตรากฎหมายอื่นใดให้มีผลใช้บังคับในท้องที่นั้นแล้วบ้าง ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้กฎหมายสองฉบับโดยเฉพาะกฎหมายที่มีวัตถุประสงค์หรือหลักการของกฎหมายที่ขัดแย้งกัน มีผลใช้บังคับในท้องที่เดียวกัน ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาทางปฏิบัติในการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายของหน่วยงานของรัฐและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตท้องที่ดังกล่าวด้วย

(๑) วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบการทับซ้อน

การตรวจสอบการทับซ้อน หมายถึง การตรวจสอบท้องที่ที่จะบังคับใช้กฎหมายว่ามีกฎหมายฉบับอื่นใดใช้บังคับในท้องที่นั้นหรือไม่ เนื่องจากกฎหมายที่ออกมาใช้บังคับในบางเรื่องได้กำหนดเขตควบคุมหรือเขตดำเนินการไว้ในเนื้อหาของกฎหมายนั้นเป็นการเฉพาะ ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่มีท้องที่หรืออาณาเขตเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบการทับซ้อนของท้องที่ที่จะบังคับใช้กฎหมายอย่างละเอียดเสียก่อน เพื่อมิให้กฎหมายดังกล่าวมีปัญหาการบังคับใช้ในทางปฏิบัติต่อไป การทับซ้อนนี้สามารถพบได้ในกฎหมายทุกลำดับชั้น ทั้งพระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือประกาศของหน่วยงานในบางกรณี การทับซ้อนของแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายของกฎหมายโดยมากจะเกิดกับกฎหมายที่มีหน่วยงานผู้รับผิดชอบต่างกัน ซึ่งการทับซ้อนดังกล่าวอาจเป็นกรณีที่แนวเขตตามแผนที่แนบท้ายของกฎหมายฉบับหนึ่งทับซ้อนกับแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายของกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง โดยอาจเป็นการทับซ้อนกันทั้งพื้นที่หรือเป็นการทับซ้อนพื้นที่เพียงบางส่วน

อย่างไรก็ดี แม้บางกรณีการทับซ้อนของพื้นที่ที่ใช้บังคับตามกฎหมายต่างฉบับอาจไม่ก่อให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติก็ได้ หากกฎหมายต่างฉบับนั้นมีวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ในการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่ขัดแย้งกัน เช่น กรณีการกำหนดเขตทางน้ำชลประทานที่จะเรียกเก็บค่าชลประทานตามกฎหมายว่าด้วยการชลประทานหลวง ทับซ้อนกับกรณีการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม แต่ทั้งนี้ หน่วยงานผู้รักษาการหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายควรต้องมีการประสานการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่และเพื่อให้การปฏิบัติการเป็นไปตามกฎหมายต่อไป ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความสำคัญเรื่องการบริหารจัดการกฎหมายให้มีความเป็นเอกภาพและไม่เป็นภาระแก่ประชาชนหรือก่อให้เกิดปัญหาการปฏิบัติต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ด้วยเหตุนี้ คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ว่า ก่อนที่จะมีการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน หรือร่างพระราชกฤษฎีกาที่ต้องกำหนดแนวเขตที่ดินเพื่อดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เช่น ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติเสียก่อนว่าแนวเขตในการดำเนินการตามร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นแนวเขตที่สามารถเข้าดำเนินการได้ และไม่ทับซ้อนกับแนวเขตที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นพื้นที่ดำเนินการตามกฎหมายอื่น เช่น พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในการตรากฎหมายและปัญหาในการดำเนินการเมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว

(๒) วิธีการตรวจสอบ

๑) ตรวจสอบการทับซ้อนจากเอกสาร

วิธีการตรวจสอบการทับซ้อนจะต้องตรวจสอบว่าพื้นที่ที่จะกำหนดนั้นอยู่ในท้องที่ตำบล อำเภอ และจังหวัดใด แล้วจึงตรวจสอบข้อมูลการทับซ้อนของท้องที่ที่จะบังคับใช้กฎหมายตามกฎหมายอื่นจากราชกิจจานุเบกษา ซึ่งกรณีนี้จะต้องตรวจสอบกับกฎหมายที่มีแผนที่แนบท้ายที่มีการตราออกมาใช้บังคับอยู่ก่อนแล้วว่ามีพื้นที่ส่วนใดในท้องที่ตำบล อำเภอ และจังหวัดนั้น ทับซ้อนกับพื้นที่หรือท้องที่ที่ปรากฏในร่างกฎหมายที่กำลังตรวจพิจารณาอยู่หรือไม่ โดยการทับซ้อนของพื้นที่อาจเป็นการทับซ้อนทั้งหมดหรือทับซ้อนแต่เพียงบางส่วน ซึ่งในบางกรณีแผนที่แนบท้ายอาจใช้ระบบพิกัดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ กฎหมายฉบับหนึ่งอาจใช้ระบบพิกัดภูมิศาสตร์ ส่วนอีกฉบับหนึ่งใช้ระบบพิกัดกริด (UTM GRID) ซึ่งเมื่อนำแผนที่แนบท้ายมาตรวจสอบหรือเทียบเคียงแล้วอาจทำให้พื้นที่คลาดเคลื่อนได้ ในการตรวจสอบการทับซ้อนของพื้นที่นั้น หากในเบื้องต้นไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลหรือเอกสารที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าพื้นที่ดังกล่าวไม่มีการทับซ้อนกับกฎหมายอื่น จะต้องดำเนินการประสานกับหน่วยงานผู้รักษาการหรือหน่วยงานผู้รับผิดชอบตามกฎหมายนั้น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ครบถ้วนและถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริงด้วย

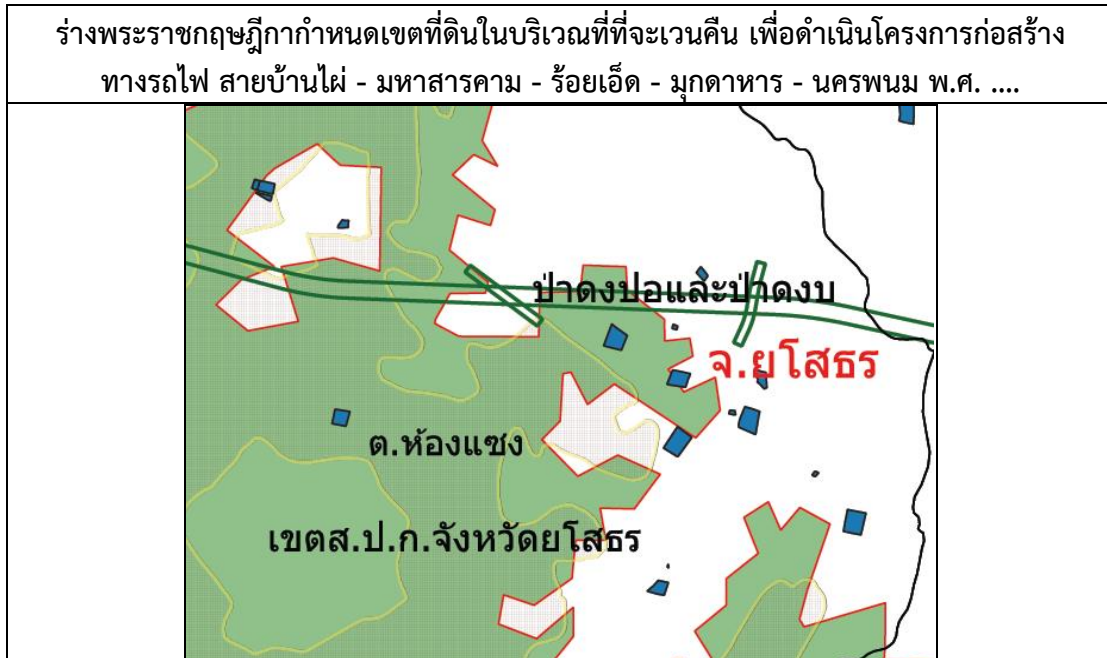
ในส่วนของวิธีการตรวจทับซ้อนนั้น แม้ว่าการตรวจสอบการทับซ้อนกันระหว่างพื้นที่ที่กำหนดตามแผนที่แนบท้ายของร่างกฎหมายกับพื้นที่ตามกฎหมายอื่น จะใช้วิธีเทียบเคียงกันระหว่างแผนที่แนบท้ายของร่างกฎหมายที่กำลังตรวจพิจารณาอยู่กับแผนที่แนบท้ายกฎหมายตามกฎหมายอื่นก็ตาม แต่วิธีการที่จะทำให้รายละเอียดของพื้นที่มีความชัดเจนและถูกต้องยิ่งขึ้น คือ การใช้แผนที่ทหารประกอบการตรวจสอบการทับซ้อนกับพื้นที่ตามกฎหมายอื่นด้วย เนื่องจากกฎหมายที่มีแผนที่แนบท้ายฉบับเก่า ๆ มักนิยมใช้ค่าพิกัดแสดงที่ตั้งของพื้นที่แตกต่างกับแผนที่แนบท้ายร่างกฎหมายในปัจจุบัน หรือในบางกรณีกฎหมายนั้นก็มีได้ระบุเขตพิกัดใด ๆ ไว้ในแผนที่ด้วย แต่แผนที่ทหารจะมีการระบุทั้งพิกัดกริด พิกัดภูมิศาสตร์ แนวเขตการปกครอง ตลอดจนรายละเอียดของภูมิประเทศไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบแผนที่ในเบื้องต้น โดยการตรวจสอบแผนที่แนบท้ายกฎหมายจะเริ่มจากการตรวจสอบเขตการปกครอง และหาจุดยึดโยงเทียบเคียงกันระหว่างแผนที่แนบท้ายร่างกฎหมายที่กำลังตรวจพิจารณาอยู่และแผนที่ทหาร รวมทั้งแผนที่แนบท้ายกฎหมายที่คาดว่าจะมีพื้นที่ที่ทับซ้อนกัน ซึ่งการตรวจสอบเทียบเคียงดังกล่าวจะทำให้ทราบได้ว่าพื้นที่ตามกฎหมายอื่นนั้นทับซ้อนกับพื้นที่ตามร่างกฎหมายที่กำลังตรวจพิจารณาอยู่หรือไม่

๒) ตรวจสอบการทับซ้อนด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ในปัจจุบัน การตรวจการทับซ้อนกับพื้นที่ตามกฎหมายอื่น ๆ สำนักงานฯ ได้นำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์มาช่วยในการตรวจสอบ ทั้งนี้ โดยประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าของเรื่องให้จัดส่งแนวเขตที่กำหนดในร่างกฎหมายหรือแผนที่ท้ายในรูปของข้อมูลดิจิทัลแบบ Shapefile และสำนักงานฯ ได้ใช้ข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบการทับซ้อนกับข้อมูล GIS ของหน่วยงานอื่นที่สำนักงานฯ ได้รับมา นอกจากนี้ สำนักงานฯ ได้จัดส่ง Shapefile ดังกล่าวให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกและความรวดเร็วในการตรวจสอบด้วย ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูล Shapefile ดังกล่าวไปตรวจสอบกับระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ของหน่วยงานของตน เพื่อให้ทราบว่ามีการทับซ้อนกับแนวเขตต่าง ๆ ในความรับผิดชอบ

หรือไม่ ทำให้สามารถจัดเตรียมข้อมูลมาชี้แจงในชั้นการตรวจพิจารณาของสำนักงานฯ ได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว

ตัวอย่างการตรวจสอบการทับซ้อนโดยใช้ข้อมูล Shapefile และข้อมูล GIS

(๓) แนวทางการดำเนินการเมื่อพบการทับซ้อนของแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายของกฎหมายต่างฉบับ

ในกรณีที่ตรวจสอบพบการทับซ้อนของแนวเขตตามแผนที่แนบท้ายของกฎหมายต่างฉบับกัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุมในการตรวจพิจารณาร่างกฎหมายด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑) กรณีที่วัตถุประสงค์หรือการใช้บังคับกฎหมายต่างฉบับนั้นไม่ขัดหรือแย้งกัน สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะแจ้งให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบการปฏิบัติการหรือดำเนินการตามร่างกฎหมายทราบถึงการทับซ้อนของพื้นที่หรือแนวเขต เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวจะได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ตามที่กำหนดในกฎหมายอื่นนั้นเสียก่อน ซึ่งในการนี้สามารถกระทำได้โดยการปรึกษาหารือและประสานงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) กรณีที่วัตถุประสงค์หรือการใช้บังคับกฎหมายต่างฉบับนั้นขัดหรือแย้งกัน อาจมีการพิจารณาร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการกันเขตพื้นที่ในส่วนที่ทับซ้อนออกซึ่งกรณีอาจเป็นการกันเขตออกจากร่างกฎหมายที่ตรวจพิจารณาหรือกันออกจากกฎหมายอื่นที่ใช้บังคับอยู่ก่อนโดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ก่อนก็ได้ หรือกรณีอาจมีความจำเป็นต้องดำเนินการยกเลิกกฎหมายบางฉบับที่เกี่ยวข้องต่อไป อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้เกิดความล่าช้าสำหรับการใช้บังคับร่างกฎหมายที่มีแผนที่แนบท้ายในบางเรื่อง กฎหมายบางฉบับในปัจจุบันจึงบัญญัติผลทางกฎหมายเป็นกรณีพิเศษ กล่าวคือ

กำหนดให้มีการเพิกถอนพื้นที่ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายอื่น เมื่อมีการกำหนดเขตพื้นที่ตามกฎหมายเฉพาะดังกล่าว เช่น การกำหนดเขตปฏิรูปที่ดินตามพระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ จะมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันหรือสำหรับใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหรือหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ โดยไม่ต้องถอนสภาพตามประมวลกฎหมายที่ดินหรือกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุ หรือเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติ โดยไม่ต้องดำเนินการเพิกถอนตามกฎหมายป่าสงวนแห่งชาติอีก หรือกรณีการกำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๑๗ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ บัญญัติว่า เว้นแต่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น เมื่อพระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ใช้บังคับแล้ว ถ้าในแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนนั้น

๒.๑) มีที่ดินแปลงใดหรือส่วนใดที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกันแต่พลเมืองเล็กใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือได้เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้ให้ความยินยอมแล้ว หรือพลเมืองยังใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่หรือยังไม่เปลี่ยนสภาพจากการเป็นที่ดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน เมื่อกระทรวงมหาดไทยได้ให้ความยินยอมตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของประชาชนด้วย และเจ้าหน้าที่ได้จัดที่ดินแปลงอื่นให้พลเมืองใช้ร่วมกันแทนตามที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ มีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับที่ดินเฉพาะแปลงหรือส่วนที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพหรือโอนตามประมวลกฎหมายที่ดิน และให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าครอบครอง ดูแล และใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นได้

๒.๒) มีที่ดินแปลงใดหรือส่วนใดที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือที่ดินที่ได้สงวนหวงห้ามไว้ตามความต้องการของทางราชการ เมื่อกระทรวงการคลังให้ความยินยอมหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในการหวงห้ามให้ความยินยอม และได้รับความยินยอมจากหน่วยงานของรัฐที่ครอบครองหรือใช้ประโยชน์ในที่ดินนั้นอยู่ในวันที่พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ ใช้บังคับ ให้พระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนนั้นมีผลเป็นการถอนสภาพการเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินหรือถอนการหวงห้ามสำหรับที่ดินเฉพาะแปลงหรือส่วนที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนดังกล่าว โดยมีต้องดำเนินการถอนสภาพหรือถอนการหวงห้าม ตามกฎหมายว่าด้วยที่ราชพัสดุหรือตามประมวลกฎหมายที่ดิน แล้วแต่กรณี และให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจครอบครอง ดูแล และใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นได้

๒.๓) มีที่ดินแปลงใดหรือส่วนใดที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นที่ดินรกร้างว่างเปล่า หรือที่ดินซึ่งมีผู้เวนคืนหรือทอดทิ้งหรือกลับมาเป็นของแผ่นดินโดยประการอื่นตามประมวลกฎหมายที่ดิน และที่ดินนั้นอยู่นอกเขตป่าไม้ถาวรตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อได้แจ้งให้กระทรวงมหาดไทยทราบแล้ว ให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าครอบครอง ดูแล และใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นได้

๒.๔) มีที่ดินแปลงใดหรือส่วนใดที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนเป็นป่าสงวนแห่งชาติ ให้เจ้าหน้าที่ขอความเห็นชอบการใช้พื้นที่นั้นจากอธิบดีกรมป่าไม้ และเมื่ออธิบดีกรมป่าไม้ให้ความเห็นชอบแล้ว ให้พระราชกฤษฎีกาตามมาตรา ๘ มีผลเป็นการเพิกถอนป่าสงวนแห่งชาติเฉพาะแปลงหรือส่วนที่จำเป็นต้องใช้ตามวัตถุประสงค์แห่งการเวนคืนดังกล่าวตั้งแต่วันที่อธิบดีกรมป่าไม้ให้ความเห็นชอบ โดยมีต้องดำเนินการเพิกถอนสภาพตามกฎหมายว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ และให้เจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าครอบครอง ดูแล และใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นได้

๓.๓ การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีในส่วนที่เกี่ยวกับการร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย

๓.๓.๑ แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๔๙ เห็นชอบให้ยกเลิกมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการเสนอร่างกฎหมาย รวม ๒๐ มติ และเห็นชอบแนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย และให้ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ ถือปฏิบัติต่อไป โดยแนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมายดังกล่าว ได้วางแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) หลักเกณฑ์ทั่วไปในการเสนอร่างกฎหมาย

(๒) การจัดทำบันทึกการตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ

(๓) การวางแบบกฎหมาย

(๔) การตรวจพิจารณาร่างกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๕) แนวทางปฏิบัติในขั้นตอนการตรวจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้น

สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา

(๖) มาตรการตรวจทานความสมบูรณ์และถูกต้องของร่างพระราชบัญญัติ

ที่ผ่านรัฐสภาแล้ว และร่างพระราชกฤษฎีกาที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ก่อนนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย

สำหรับในส่วนที่เกี่ยวข้องกับร่างกฎหมายที่มีแผนที่ท้ายจะอยู่ในหัวข้อ (๔)

ซึ่งมีสาระสำคัญว่า

๑) ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีการแก้ไขเล็กน้อยเฉพาะถ้อยคำและผู้แทนส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มาร่วมพิจารณาเห็นชอบด้วย ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งข้อเท็จจริงนี้ให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีทราบพร้อมหนังสือของอธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าที่เรียกชื่ออย่างอื่นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่ยืนยันการเห็นชอบในการแก้ไขด้วย

๒) ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในสาระสำคัญ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัด หรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแจ้งเป็นหนังสือเพื่อเป็นหลักฐานยืนยันการเห็นชอบในการแก้ไขเพิ่มเติม

๓) ในการพิจารณาร่างกฎหมายที่มีความเห็นแตกต่างกันระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันหรือระหว่างหน่วยงานของรัฐกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ซึ่งโดยปกติสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจะพิจารณาเพื่อให้เกิดข้อยุติกันได้โดยเป็นผลดีแก่การบริหารราชการแผ่นดินและสอดคล้องกับหลักนิติศาสตร์ แต่หากไม่เกิดข้อยุติได้ ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาแจ้งให้รัฐมนตรีเจ้าสังกัดหรือผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยืนยันเป็นหนังสือเพื่อให้

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีมีข้อมูลที่สมบูรณ์พร้อมเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไปได้ พร้อมทั้งจัดพิมพ์ร่างกฎหมายเฉพาะมาตราที่เป็นไปตามความเห็นของหน่วยงานที่ไม่อาจหาข้อยุติได้ส่งไปด้วย เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีเปรียบเทียบ

๔) ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทุกแห่งเมื่อได้รับร่างกฎหมายที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาแล้ว ให้แจ้งความเห็นต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยเร่งด่วน อย่างช้าไม่เกิน ๑๔ วัน ทั้งกรณีที่มีความเห็นชอบกับร่างกฎหมายนั้นหรือกรณีที่มีความเห็นแตกต่าง หากไม่แจ้งภายในกำหนดเวลาดังกล่าวให้ถือว่าเห็นชอบ ทั้งนี้ เพื่อเป็นข้อมูลที่ชัดเจนและช่วยให้การพิจารณาของคณะรัฐมนตรีเป็นไปโดยเร็ว^{๓๑}

๓.๓.๒ หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติก่อน

หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติก่อนว่าแนวเขตในการดำเนินการตามร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นแนวเขตที่สามารถดำเนินการได้และไม่ทับซ้อนกับแนวเขตที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นพื้นที่ดำเนินการตามกฎหมายอื่น

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕^{๓๒} มอบหมายให้ทุกหน่วยงานรับความเห็นของเลขาธิการคณะรัฐมนตรีไปพิจารณาดำเนินการ กล่าวคือ ในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม หรือร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดแนวเขตที่ดินเพื่อดำเนินการในลักษณะเช่นเดียวกับร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เช่น ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ต่อคณะรัฐมนตรีนั้น บางครั้งพื้นที่ในการดำเนินการยังไม่เป็นที่ยุติว่าอยู่ในพื้นที่ที่ควรสงวนไว้ไม่ให้นำไปปฏิรูปที่ดินหรือไม่ หรือทับซ้อนกับแนวเขตที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นพื้นที่ดำเนินการตามกฎหมายอื่น เช่น พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น หรือไม่ซึ่งจะมีปัญหาในการตรากฎหมายและปัญหาในการดำเนินการ เมื่อกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับแล้ว ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาดังกล่าวก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี หน่วยงานเจ้าของเรื่องต้องประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติเสียก่อนว่า แนวเขตในการดำเนินการตามร่างกฎหมายดังกล่าวเป็นแนวเขตที่สามารถดำเนินการได้ และไม่ทับซ้อนกับแนวเขตที่ได้มีการกำหนดไว้เป็นพื้นที่ดำเนินการตามกฎหมายอื่น

๓.๓.๓ แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาที่มีเงื่อนไขการใช้บังคับ^{๓๓}

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๙ ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐถือปฏิบัติในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาที่มีเงื่อนไขการใช้บังคับ โดยให้เสนอเรื่อง

^{๓๑}แนวทางปฏิบัติในการเสนอร่างกฎหมาย (นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง) น. ๑ - ๒ ในหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๕/๑๐๑๒๕ ลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๓๒}หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๖๘ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๓๓}หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๔๘๙ ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๙ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ต่อคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่เพียงพอต่อการพิจารณาของคณะกรรมการ และการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และมีระยะเวลาเพียงพอต่อการเสนอเรื่องไปยังสำนักเลขาธิการ โดยไม่กระชั้นชิดกับวันที่มีผลใช้บังคับ โดยเฉพาะการเสนอขอขยายระยะเวลาของมาตรการต่าง ๆ ที่มีเงื่อนไขการใช้บังคับซึ่งต้องออกกฎหมายรองรับ

๓.๓.๔ แนวทางการปฏิบัติในการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒^{๓๔}

คณะกรรมการมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๖๒ ดังนี้

(๑) ขั้นตอนการจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะเวนคืนของหน่วยงานของรัฐ

หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องต้องเสนอเรื่องให้สำนักงบประมาณพิจารณาการจัดสรรเงินค่าทดแทนที่จะต้องจ่ายตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ และเมื่อสำนักงบประมาณพิจารณาเสร็จแล้วให้แจ้งผลการพิจารณากลับไปยังหน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาการเสนอร่างพระราชกฤษฎีกาต่อคณะกรรมการ โดยให้ระบุไว้ในหนังสือที่เสนอเรื่องในหัวข้อ “ความเห็นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง” พร้อมแนบสำเนาหนังสือความเห็นของสำนักงบประมาณมาพร้อมด้วย

(๒) ขั้นตอนการเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการ

หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องต้องจัดทำเอกสารเสนอไปยังสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ โดยให้สำนักเลขาธิการคณะกรรมการตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของร่างพระราชกฤษฎีกาและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

๑) วัตถุประสงค์ของการเวนคืน ซึ่งอาจกำหนดหลายวัตถุประสงค์ตามความจำเป็นก็ได้

๒) ระยะเวลาการใช้บังคับของพระราชกฤษฎีกา ซึ่งให้กำหนดระยะเวลาเท่าที่จำเป็นเพื่อการสำรวจที่ดินและอสังหาริมทรัพย์ และการรังวัดที่ดิน แต่จะกำหนดเกินห้าปีไม่ได้

๓) แนวเขตที่ดินที่จะเวนคืนเท่าที่จำเป็น

๔) ระยะเวลาเริ่มต้นเข้าสำรวจ ให้กำหนดเท่าที่จำเป็น ซึ่งต้องไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพระราชกฤษฎีกาใช้บังคับ

๕) เจ้าหน้าที่เวนคืน

๖) แผนที่หรือแผนผังแสดงแนวเขตที่ดินที่จะเวนคืน

๗) ความเห็นของสำนักงบประมาณ ซึ่งหน่วยงานของรัฐได้ดำเนินการแล้วตามขั้นตอนในข้อ ๑ ทั้งนี้ หากสำนักเลขาธิการคณะกรรมการเห็นว่าความเห็นดังกล่าวไม่เป็นปัจจุบัน สำนักเลขาธิการคณะกรรมการอาจพิจารณาถามความเห็นไปยังสำนักงบประมาณอีกครั้งหนึ่งก็ได้

๘) การรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่ได้รับผลกระทบ การดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. ๒๕๔๘ และกฎหมายเฉพาะที่เกี่ยวข้อง

^{๓๔} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๓๙๙ ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะตรวจสอบความครบถ้วนของเรื่องที่หน่วยงานของรัฐเสนอตามแนวทางการปฏิบัติข้างต้น และตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ และระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ หากหน่วยงานของรัฐที่เสนอเรื่องดำเนินการไม่ครบถ้วน สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการส่งเรื่องคืนเพื่อดำเนินการให้ถูกต้อง ก่อนเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี

๓.๓.๕ แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการก่อสร้างถนน หรือกระทำการใด ๆ ตามบริเวณชายแดน

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๔๘^{๓๕} ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐคงถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๔๒ เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการก่อสร้างถนน หรือกระทำการใด ๆ ตามบริเวณชายแดน โดยให้ส่วนราชการที่รับผิดชอบการก่อสร้างถนนหรือกระทำการใด ๆ บริเวณชายแดน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสันปันน้ำและหลักเขตแดนต้องประสานกับกรมแผนที่ทหาร กองบัญชาการทหารสูงสุด และกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อร่วมตรวจสอบข้อมูลให้ชัดเจนก่อนที่จะดำเนินการ ทั้งนี้ หากมีพื้นที่ในจุดใดในบริเวณชายแดนที่จำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนาให้เหมาะสม และไม่มีประเด็นข้อโต้แย้งที่จะดำเนินการดังกล่าวให้ผ่อนผันให้ดำเนินการไปได้ตามความจำเป็นในแต่ละกรณี

๓.๓.๖ แนวทางการพิจารณาการก่อสร้างถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า^{๓๖}

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ รับทราบและเห็นชอบแนวทางการพิจารณาการก่อสร้างถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และให้องค์กร ส่วนราชการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ นำไปปฏิบัติในการวางแผนหรือดำเนินการในการก่อสร้างถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อไป ตามที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ ดังนี้

- (๑) ห้ามมิให้ตัดถนนเพื่อเป็นทางสัญจรสาธารณะขึ้นใหม่
- (๒) เส้นทางสาธารณะเดิมที่มีอยู่แล้วไม่ให้ขยายช่องจราจร แต่ให้ปรับปรุงผิวจราจรหรือการชะลอความเร็วแทน
- (๓) การปรับปรุงผิวจราจรให้ทำเพื่อความปลอดภัยในการจราจรเป็นหลัก และให้พิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป
- (๔) การพัฒนาถนนเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองดูแลรักษาพื้นที่หรือการศึกษาหรือการวิจัย หรือการท่องเที่ยว ให้ทำเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยคำนึงถึงผลกระทบและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

^{๓๕} ส่งพร้อมหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๔/ว ๗๙ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

^{๓๖} หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ค่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว ๑๘๐ ลงวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๐ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ต่อมาได้มีการขอทบทวนมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๕๒^{๓๗} เห็นชอบให้ถือปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ เรื่อง แนวทางพิจารณาการก่อสร้างถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยหากกระทรวงคมนาคมมีความจำเป็นต้องก่อสร้างถนนในพื้นที่อุทยานแห่งชาติและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าให้ดำเนินการควบคุมไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และเสนอขอผ่อนผันการปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวตามความจำเป็นเป็นกรณี ๆ ไป

อนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา^{๓๘} เป็นต้นไป ดังนั้น ในการพิจารณาดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่มีผลใช้บังคับในภายหลังที่มีมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวด้วย โดยในพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้กำหนดข้อห้ามการกระทำบางประการที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติในเขตอุทยานแห่งชาติไว้ในมาตรา ๑๙^{๓๙} เช่น ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม และพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายดังกล่าวจะมีอำนาจอนุญาตให้บุคคลกระทำการบางอย่างได้ตามมาตรา ๒๒^{๔๐} แต่ก็จะอนุญาตได้เฉพาะเพื่อการสำรวจการศึกษา การวิจัย

^{๓๗}หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๖/๔๔๘๑ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๒ ถึงปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี (เนื่องจากไม่มีหนังสือถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา)

^{๓๘}ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๖/ตอนที่ ๗๑ ก/หน้า ๑๔๕/๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒

^{๓๙}มาตรา ๑๙ ภายในอุทยานแห่งชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) ยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม

(๒) เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใด ๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด หวาย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๓) ล่อหรือนำสัตว์ป่าออกไปหรือกระทำให้เป็นอันตรายแก่สัตว์ป่าด้วยประการใด ๆ

(๔) เปลี่ยนแปลงทางน้ำหรือทำให้น้ำในลำน้ำ ลำห้วย หนอง บึง ทะเล ท่วมท้น เหือดแห้ง เน่าเสียหรือเป็นพิษ

(๕) ปิดกั้นหรือทำให้เกิดขวางกั้นทางน้ำหรือทางบก

(๖) เข้าไปดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อหาผลประโยชน์

(๗) นำเครื่องมือสำหรับล่าสัตว์หรือจับสัตว์ หรืออาวุธใด ๆ เข้าไป

(๘) ยิงปืน ทำให้เกิดระเบิด หรือจุดดอกไม้เพลิง

(๙) ทิ้งสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิงซึ่งอาจทำให้เกิดเพลิงไหม้

(๑๐) กระทำให้หลักเขตหรือเครื่องหมายแสดงแนวเขต ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่จัดให้มีตามพระราชบัญญัตินี้ เคลื่อนที่ ลบเลือน เสียหาย สูญหาย หรือไร้ประโยชน์

^{๔๐}มาตรา ๒๒ พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจอนุญาตให้บุคคลกระทำการตามมาตรา ๑๙ (๒) (๕) (๖) หรือ (๗) ได้ตามลักษณะของเขตการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติที่กำหนดไว้ โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ การอนุญาตดังกล่าวให้กระทำได้เฉพาะเพื่อการสำรวจการศึกษา การวิจัย หรือการทดลองทางวิชาการ การถ่ายทำภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ หรือสารคดี การถ่ายภาพ การศึกษาธรรมชาติ การบำรุงรักษาโครงสร้าง สาธารณูปโภคพื้นฐาน หรือเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน หรือการท่องเที่ยวที่เป็นประโยชน์ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุทยานแห่งชาติ

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตและการควบคุมดูแลตามวรรคหนึ่ง อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

หรือการทดลองทางวิชาการ การถ่ายทำภาพยนตร์ วิดีทัศน์ หรือสารคดี การถ่ายภาพ การศึกษาธรรมชาติ การบำรุงรักษาโครงสร้างสารานุกรมปึกพื้นฐาน หรือเพื่อความมั่นคงทางพลังงาน หรือการท่องเที่ยว ที่เป็นประโยชน์ และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่ออุทยานแห่งชาติ และมาตรา ๒๖ ได้ให้อำนาจรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอุทยานแห่งชาติให้ประกาศกำหนดบริเวณพื้นที่ใด เป็นวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติด้วย ซึ่งในเขตวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือ สวนรุกขชาตินั้น จะมีการผ่อนผันการใช้ประโยชน์มากขึ้นตามมาตรา ๒๗^{๔๑}

๓.๓.๗ การปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน

๑ : ๔๐๐๐ (One Map)^{๔๒}

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ ดังนี้

(๑) รับทราบผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) ของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) (คณะกรรมการ กปนร.) โดยให้คณะกรรมการ กปนร. รับความเห็นของกระทรวงมหาดไทยในประเด็นการให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลที่ดินของรัฐแต่ละประเภทตรวจสอบแนวเขตที่ดินของรัฐอีกครั้ง โดยเฉพาะแนวเขตที่ดินของรัฐที่ทับซ้อนกับที่ดินของประชาชน และข้อสังเกตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในประเด็นการกำหนดพื้นที่บางส่วนให้เป็นพื้นที่ป่าไม้ยังไม่สอดคล้องกับหลักการตามกฎหมายที่ใช้ในการดำเนินงานและมติคณะรัฐมนตรีเดิมในพื้นที่นั้น ๆ ไปหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย ให้ได้ข้อยุติในแต่ละประเด็นที่ชัดเจนโดยเร็ว แล้วให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลที่ดินของรัฐแต่ละประเภท นำข้อยุติดังกล่าวไปประกอบการดำเนินการตรวจสอบเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐให้ถูกต้อง ตรงกัน และเห็นชอบร่วมกันก่อน แล้วให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในการรับรองเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ การดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าวให้หน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินการให้ถูกต้อง เป็นไปตามกฎหมาย กฎ คำสั่ง ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

(๒) ให้กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการแก้ไข

^{๔๑}มาตรา ๒๗ ภายในวนอุทยาน สวนพฤกษศาสตร์ หรือสวนรุกขชาติ ห้ามมิให้บุคคลใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง

ในกรณีที่เป็นการกระทำตามมาตรา ๑๙ (๒) (๓) (๕) (๖) (๗) หรือ (๘) หรือมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตให้กระทำก็ได้โดยต้องปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้สั่งให้ปฏิบัติตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอนุญาตและการควบคุมดูแลตามวรรคสอง อายุใบอนุญาต การต่ออายุใบอนุญาต และการออกใบแทนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

^{๔๒}หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๑๔๘ ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

หรือปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และแก้ไขแผนที่ท้ายกฎหมายให้สอดคล้องกับผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) โดยให้คณะกรรมการ กปนร. เป็นฝ่ายประสานงานและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ ทั้งนี้ หน่วยงานของรัฐดังกล่าวต้องเร่งรัดดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงกฎหมายในความรับผิดชอบให้แล้วเสร็จโดยเร็วภายในสามร้อยหกสิบวันนับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบในการรับรองเส้นแนวเขตของรัฐแล้ว โดยอาจเสนอขอขยายระยะเวลาการดำเนินการต่อคณะกรรมการ กปนร. ได้ตามเหตุผลความจำเป็น แต่ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

(๓) เห็นชอบในหลักการการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐ เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐ ให้คณะกรรมการ กปนร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นและข้อสังเกตของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เช่น การกำหนดอำนาจหน้าที่และองค์ประกอบของคณะกรรมการดังกล่าวให้ชัดเจน ไม่ซ้ำซ้อนกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตามกฎหมายเฉพาะฉบับอื่น การนำแนวทางการพิจารณาการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้โดยกฎหมายระเบียบ หรือมติคณะรัฐมนตรีของแต่ละหน่วยงานมาประกอบการพิจารณา เป็นต้น ไปพิจารณาประกอบการดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นสามารถขับเคลื่อนการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติด้วย

(๔) ในการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือแผนที่ท้ายกฎหมายของหน่วยงานของรัฐ หากมีกรณีใดประสบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ให้หน่วยงานของรัฐเจ้าของเรื่องรายงานสภาพปัญหา พร้อมข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขต่อคณะกรรมการบริหารจัดการแนวเขตที่ดินของรัฐที่จะได้แต่งตั้งขึ้น เพื่อพิจารณาดำเนินการตามขั้นตอนต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ เกี่ยวกับการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) เพิ่มเติม ดังนี้^{๔๓}

(๔.๑) รับทราบความคืบหน้าการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) ของคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) (คณะกรรมการ กปนร.) ซึ่งได้จัดประชุมหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบที่ดินของรัฐได้แจ้งยืนยันรับรองและรับทราบข้อมูลจำนวนที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบซึ่งเป็นข้อมูลจำนวนที่ดินของรัฐก่อนการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่า ที่ดินของรัฐที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานมีความทับซ้อนกัน เนื่องจากการมีกฎหมายกำหนดแนวเขตประเภทที่ดินของรัฐหลายฉบับ ทั้งนี้ การดำเนินการเรื่องนี้ในระยะต่อไป มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติรับไปพิจารณาดำเนินการต่อไป สำหรับค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ และที่จะเกิดขึ้นในปีต่อ ๆ ไป ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการตามความเห็นของสำนักงานงบประมาณ

^{๔๓}หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๑๕๒๑๔ ลงวันที่ ๒๖ เมษายน ๒๕๖๒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

(๔.๒) มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติกำกับติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ (เรื่อง รายงานผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)) เพื่อให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลที่ดินของรัฐแต่ละประเภทดำเนินการตรวจสอบเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐให้ถูกต้อง ตรงกัน และเห็นชอบร่วมกันจนเป็นที่ยุติ แล้วนำเสนอคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติพิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในการรับรองเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๓.๓.๘ แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการร่างพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ระหว่างการตรวจพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาหรือคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรี^{๔๔}

คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๖๒ โดยส่วนที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่มีแผนที่ท้าย คือ ให้กระทรวงเจ้าของร่างพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์แจ้งข้อมูลเพิ่มเติม เช่น ระยะเวลาการใช้บังคับพระราชกฤษฎีกา กำหนดระยะเวลาการเริ่มต้นเข้าสำรวจไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อให้การตรวจพิจารณาเป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒

๓.๔ แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)

การดำเนินการจัดทำแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) เกิดจากความพยายามในการแก้ไขปัญหาการทับซ้อนกันของแนวเขตที่ดินของรัฐ เนื่องจากในปัจจุบันมีส่วนราชการที่ดูแลรับผิดชอบและบังคับใช้กฎหมายในที่ดินของรัฐแต่ละประเภทหลายหน่วยงาน อีกทั้งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ นอกจากนั้นยังใช้มาตรฐานในแผนที่ท้ายแตกต่างกัน เป็นเหตุให้เกิดปัญหาในการตรวจสอบแนวเขตตามกฎหมาย ส่งผลต่อการดูแลจัดการที่ดินของรัฐระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยตนเอง และเกิดความไม่ชัดเจนกับประชาชน อันเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาการบุกรุกที่ดินของรัฐ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มีนโยบายสำคัญที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้มีการปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ เพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้นและเพื่อให้หน่วยงานของรัฐมีข้อมูลแผนที่แสดงแนวเขตที่ดินของรัฐเพียงข้อมูลเดียวที่หน่วยงานของรัฐจะใช้อ้างอิงและบังคับตามกฎหมายต่อไป จึงมีความพยายามจะดำเนินโครงการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) เพื่อใช้เป็นแผนที่แนวเขตของรัฐฉบับเดียว โดยแต่งตั้งคณะกรรมการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) (คณะกรรมการ กปนร.) ขึ้น เพื่อทำหน้าที่กำหนดนโยบาย อำนาจการ และกำกับดูแลการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตรฐาน ๑ : ๔๐๐๐ แบบดิจิทัล เพื่อให้ทุกส่วนราชการใช้และยึดถือในแนวทางเดียวกัน การปรับปรุงแนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ

^{๔๔}หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/ว ๓๒๖ ลงวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๖๒ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

เป็นการประสานการทำงานของหน่วยงานของรัฐในทุกระดับเพื่อให้ได้แผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบดิจิทัล มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ หรือเส้น One Map

คณะกรรมการ กปนร. ดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐฯ (One Map) โดยกำหนดแนวเขตที่ดินของรัฐแต่ละประเภทตามหลักการหนึ่งพื้นที่หนึ่งหน่วยงาน เพื่อไม่ให้มีการซ้ำซ้อน โดยได้หารือร่วมกับส่วนราชการที่มีข้อเสนอแนะและข้อห่วงใย พร้อมรับความเห็นของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องทั้งหมดมาประกอบการพิจารณา โดยดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐฯ ตามลำดับจากคณะกรรมการระดับจังหวัด ระดับภาค และผ่านการตรวจทานข้อมูลโดยคณะทำงานตรวจทานข้อมูลฯ คณะอนุกรรมการเทคนิคฯ และคณะทำงานที่ตั้งขึ้นจากคณะกรรมการเทคนิคฯ จนเสร็จแล้ว โดยในการประชุมคณะกรรมการ กปนร. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบและรับรองเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) ที่ได้ดำเนินการตั้งแต่มิคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ กปนร. เมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘ จนถึงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นวันที่ได้มีการตรวจทานข้อมูลแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐตามมติคณะกรรมการ กปนร. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๖๑ เสร็จสิ้น

ต่อมาคณะกรรมการ กปนร. ได้เสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและให้ความเห็นชอบผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) และรับรองเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐตามผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) ตามที่คณะกรรมการ กปนร. เสนอ และมีมติให้หน่วยงานของรัฐที่มีที่ดินของรัฐอยู่ในความรับผิดชอบดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแนวเขตที่ดินหรือแผนที่ท้ายกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานให้เป็นไปตามแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map) ที่คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบให้แล้วเสร็จภายในสามร้อยหกสิบวัน โดยอาจขอขยายระยะเวลาการดำเนินการต่อคณะกรรมการ กปนร. ได้ตามเหตุผลความจำเป็น แต่ทั้งนี้ไม่เกินหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

ภายหลังจากนั้น คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ ๒๔ เมษายน ๒๕๖๒ มอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติรับไปพิจารณาดำเนินการในระยะต่อไป เนื่องจากตามพระราชบัญญัติคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมาตรา ๑๐ บัญญัติให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีหน้าที่และอำนาจกำกับดูแลการบริหารจัดการที่ดินและกำหนดนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ รวมทั้งเสนอความเห็นเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการตามกฎหมายอื่นหรือหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันตลอดจนเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาแนวเขตที่ดินของรัฐและมาตรการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการกำหนดแนวเขตที่ดินของรัฐ และมอบหมายให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติกำกับติดตามให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๑ (เรื่อง รายงานผลการดำเนินการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๔๐๐๐ (One Map)) ที่ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดูแลที่ดินของรัฐแต่ละประเภทดำเนินการตรวจสอบเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐให้ถูกต้อง ตรงกัน และเห็นชอบร่วมกันจนเป็นที่ยุติ แล้วนำเสนอคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

พิจารณาก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบในการรับรองเส้นแนวเขตที่ดินของรัฐอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

สำหรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการปรับปรุงแผนที่แนวเขตที่ดินของรัฐแบบบูรณาการ มาตราส่วน ๑ : ๕๐๐๐ (One Map) มีดังนี้

๑) ผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ โดยที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบแนวเขตของรัฐต่าง ๆ นั้น ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดถือแนวเขตตามแผนที่ที่หน่วยงานแต่ละหน่วยงานจัดทำขึ้นเองและประกาศใช้เป็นกฎหมายซึ่งอาจมีการก่อภาระและสิทธิต่าง ๆ เกี่ยวกับที่ดินดังกล่าว การปรับปรุงแนวเขตจะทำให้มีหน่วยงานที่มีพื้นที่ที่รับผิดชอบตามกฎหมายเพิ่มขึ้นและต้องมีหน่วยงานที่มีพื้นที่ที่รับผิดชอบตามกฎหมายลดลง ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภารกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ไม่มากก็น้อย อาจทำให้ต้องมีการศึกษาผลกระทบและการเตรียมการดำเนินการที่เหมาะสมด้วย

๒) ผลกระทบต่อประชาชน

แม้ว่าการปรับปรุงแนวเขตดังกล่าวจะเป็นการปรับปรุงแนวเขตเฉพาะของรัฐ ไม่ได้ปรับปรุงแนวเขตกรรมสิทธิ์ของประชาชนทั่วไป แต่ในการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐเกี่ยวกับที่ดินดังกล่าวก็อาจมีการก่อภาระหรือสิทธิต่าง ๆ แก่ประชาชนขึ้น เช่น การให้สัมปทาน หรือการอนุญาตเข้าใช้พื้นที่ หรือการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การที่แนวเขตในความรับผิดชอบของหน่วยงานนั้น ๆ ลดลงก็อาจกระทบต่อประชาชนได้ ซึ่งจะต้องมีการสร้างกระบวนการเยียวยาด้วย และในการดำเนินการจำเป็นจะต้องมีการศึกษาผลกระทบและรับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้านด้วย

ผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา : นายปรกรณ์ นิลประพันธ์
นายโกลม จิรชัยสุทธิกุล

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

คณะผู้จัดทำ : นายจิตรพรต พัฒนสิน

ผู้อำนวยการกองกฎหมายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นางอัญชลี วงศาโรจน์
นางสาวฤทัย พูลสวัสดิ์

ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายทรัพยากร
ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายที่ดิน สิ่งก่อสร้างและการเกษตร

นางสาวกิตติลักษณ์ ภู่วัฒนาดีกุล
นายจิรวัฒน์ จงสงวนดี
นางกรรรา บุญศิริ
นายชาญชัย บุญยวรรณ
นางสาวอุษราณ์ ไทวัฒน์
นางสาวอุณนันทน์ พลกะวัน
นายจิรพงษ์ เวชมงคลกร
นางสาวจันทร์เพ็ญ รัชตาธิวัฒน์
นางสาวกฤษมา สุพุทธิ
นางสาววชิราภรณ์ ไชยิตวุฒิพันธุ์
นายพงศ์เทพ จารุสุสินธ์
นางสาวสุภาทิพย์ ศิริภาณุรักษ์
นายณัฐวุฒิ เลิศลอย
นายเลิศศักดิ์ บุปผามาลา
นางสาวไพบรมา สิงห์รักษ์
นางสาวเอกสุดา สารากรบริรักษ์
นางสาวปรางทิพย์ ระเบียบ
นายสมาวิชฐ์ กิตติเกษมศิลป์
นางสาวธมนวรรณ จิตสงค์
นางสาวนันทชญาณ์ ชาญณรงค์

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ
นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ
นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ
นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

1 ถนนพระอาทิตย์ แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทรศัพท์ 0-2222-0206-9, 0-2221-5306, 0-2221-5313, 0-2221-5344, 0-2221-5395

โทรสาร 0-2226-6201, 0-2226-3612

www.krisdika.go.th

www.lawrefrom.go.th

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ nr0900@ocs.go.th

